

Olje- og energidepartementet
Kap 1800-1892, 2440 og 2442,
4810-4860, 5440, 5608, 5680 og 5685

St prp nr 1 (1998-99)

FOR BUDSJETTERMINEN 1999

Olje- og energidepartementet

*Tilråding fra Olje- og energidepartementet av 18. september 1998,
godkjent i statsråd samme dag.*

Innledning

Norge er inne i det sjette året på rad med sterk økonomisk vekst. Det har gradvis bygd seg opp ubalanser i norsk økonomi, blant annet med økende mangel på arbeidskraft som resultat. Lønnsveksten har i 1998 økt sterkt og ligger vesentlig høyere enn hos våre handelspartnere. Dersom denne utviklingen fortsetter, vil det føre til et økonomisk tilbakeslag og økt arbeidsledighet. Dempet press i norsk økonomi er derfor en nødvendig forutsetning for at lønns- og kostnadsveksten igjen skal komme ned på samme nivå som hos våre handelspartnere. Et stramt finanspolitisk opplegg i budsjettet for 1999 er det viktigste virkemiddelet for å dempe presset og gjenopprette balansen i økonomien.

I tillegg må finanspolitikken underlegges krav til langsiktighet, hvor det særlig må tas høyde for at fremtidig oljepris er beheftet med stor usikkerhet. Den økonomiske politikken må basere seg på at petroleumsinntektene etter hvert vil gå ned, samtidig som det økende antallet eldre i befolkningen vil føre til en kraftig økning i pensjonsutgiftene og et økende behov for pleie- og omsorgstjenester. For å sikre staten økonomisk handlefrihet er det nødvendig at statens finanser styrkes gjennom avsetning av midler i Statens petroleumsfond.

Budsjettet for 1999 er basert på en finanspolitisk innstramming, målt ved endringer i det olje-, rente- og aktivitetskorrigerede budsjettunderskuddet, på nær 1 pst av BNP for Fastlands-Norge. Den reelle økningen i statsbudsjettets utgifter anslås til om lag 1 pst fra anslag på regnskap 1998 til 1999. Anslagene er korrigert for visse konjunkturmessige og regnskapsmessige forhold. I forhold til vedtatt budsjett 1998 innebærer budsjettopplegget en reell økning i statsbudsjettets utgifter på om lag 1¼ pst (underliggende utgiftsvekst).

Regjeringen legger med dette frem forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 1999 for Olje- og energidepartementet med tilhørende institusjoner og ordninger.

Hovedmål i energipolitikken

Regjeringens hovedmål i energipolitikken er følgende:

- *Olje- og gassressursene* skal gi langsiktig verdiskaping og bidra til å trygge velferd og sysselsetting.
- *Vannkraftressursene* skal forvaltes til beste for hele samfunnet. En effektiv produksjon, omsetning, overføring og bruk av kraft kan gi et vesentlig bidrag til verdiskaping, sysselsetting og et rent miljø.
- Forbruket av energi skal begrenses og bruken av *nye fornybare energikilder* skal økes.
- Rollen som stor energiprodusent skal forenes med å være et *foregangsland i miljøspørsmål*.

Hovedtrekk i budsjettforslaget for 1999

Olje- og energidepartementets budsjett omfatter programområde 18 Olje- og energiformål i tillegg til olje- og kraftforsyningsberedskap under programområde 05 Sivilt beredskap:

Programområder under Olje- og energidepartementet:

Betegnelse	(i 1 000 kr)			
	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr. 98/99
Programområde 05 Sivilt beredskap	32 235	25 350	26 000	2,6
Programområde 18 Olje- og energiformål	-15 432 706	26 408 600	25 874 000	-2,0
Sum utgifter	-15 400 471	26 433 950	25 900 000	-2,0
Programområde 18 Olje- og energiformål	26 537 285	71 077 500	59 494 200	-16,3
Sum inntekter	26 537 285	71 077 500	59 494 200	-16,3

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Statlig petroleumsvirksomhet

Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) sin andel av investeringene på norsk sokkel anslås til 24,1 mrd kroner for 1999, om lag en videreføring i forhold til vedtatt budsjett 1998. Av investeringsanslaget er 3,4 mrd kroner knyttet til prosjekter som er under vurdering, dvs som ikke er igangsatt. I budsjettet for 1999 er det gitt en nærmere spesifisering av investeringer knyttet til prosjekter under vurdering. Bakgrunnen for dette er å synliggjøre at disse investeringene også omfatter utbyggingsprosjekter som er nødvendige

for å oppfylle allerede inngåtte gassalgskontrakter, prosjekter som ikke trenger myndighetsgodkjenning i tillegg til rørledninger og landanlegg i forbindelse med transportsystemene. Om lag 80 pst av investeringene i prosjekter under vurdering er investeringer som må gjennomføres i 1999 og hvor myndighetene har liten handlingsfrihet.

Fra og med budsjettet for 1993 har Stortinget samtykket i at Kongen under gitte forutsetninger kan godkjenne nye prosjekter, jf St prp nr 1 og Budsjett-innst S nr 8 for 1992-93. Fullmakten til forenklet myndighetsbehandling foreslås videreført i budsjettet for 1999, men med den endring at øvre grense for de samlede investeringer pr prosjekt reduseres fra 5 til 3 mrd kroner. Dette vil bidra til å styrke Stortingets mulighet til kontroll og oppfølging innenfor petroleumssektoren.

I 1999 vil de første fjerningsutgiftene påløpe for SDØE. Det budsjetteres med 8 mill kroner i fjerningsutgifter. Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond budsjetteres til 600 mill kroner, en reduksjon på 300 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998.

På inntektssiden budsjetteres driftsoverskuddet for SDØE til om lag 30 mrd kroner, en reduksjon på 11,5 mrd kroner sammenlignet med vedtatt budsjett 1998. Reduksjonen har først og fremst sammenheng med lavere oljepris. Vedtatt budsjett 1998 (Blå bok) er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på 125 kroner pr fat som ble nedjustert til kr 110 pr fat i revidert budsjett 1998. Innteksanslaget for 1999 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 110 pr fat.

Netto kontantstrømmen fra SDØE reduseres fra 41,3 mrd kroner i vedtatt budsjett 1998 til 31,5 mrd kroner i 1999, en reduksjon på 9,8 mrd kroner.

Utbyttet fra Statoil i 1999 for regnskapsåret 1998 anslås til 1,5 mrd kroner, som er 50 pst av selskapets anslåtte årsresultat etter skatt. Utbytteanslaget er om lag 1,5 mrd kroner lavere enn for regnskapsåret 1997, hovedsakelig som følge lavere oljepris.

Inntektene fra SDØE påløper hovedsakelig i fremmed valuta. Fremmed valuta benyttes også ved finansielle investeringer Norges Bank utfører som forvalter av Statens petroleumsfond. Statoil har så langt vekslet SDØEs nettoinntekter i utenlandsk valuta til norske kroner før overføring til statskassen. Fra og med august 1998 er systemet endret slik at nettoinntekter fra SDØE overføres Norges Bank i den valuta som de påløper. Endringen er foretatt for å redusere de samlede vekslingskostnadene.

Energi- og vassdragsforvaltning

Det foreslås bevilget om lag 560 mill kroner til energi- og vassdragsforvaltning for 1999, en reduksjon på om lag 170 mill kroner sammenlignet med vedtatt budsjett 1998. Reduksjonen har først og fremst sammenheng med at ordningen knyttet til refusjon av dokumentavgift for kraftselskaper foreslås avvirket. Hovedprioriteringene i 1999 er knyttet til økt satsing på energioptimalisering, introduksjon av ny energiteknologi og nye fornybare energikilder, herunder varmpumper, fjernvarme og solenergi. Det foreslås bevilget om lag 270 mill kroner til disse formålene i 1999, en økning på ca 40 pst sammenlignet med vedtatt budsjett 1998. Økningen vil gi større tyngde i arbeidet med å begrense el-forbruket og energiforbruket. Arbeidet lokalt vil bli styrket gjennom tiltak rettet mot kommunesektoren. Det vil bli gjennomført tiltak som stimulerer til kommunal deltakelse i utviklingen av spillvarme, nye fornybare energikilder og effektiv energiforbruk ved rehabilitering og nybygging. Informasjon, opplæring og nettverksbygging vil videreutvikles for viktige energibrukere innen offentlig og privat sektor. Det skal også gjennomføres enøk-tiltak som prioriterer den delen av bygningsmassen som er eldst og hvor beboernes mulighet til å finansiere omfattende investeringer er begrenset.

Tilskudd til investeringer i ledningsnett er økt med 75 pst, fra 20 mill kroner i vedtatt budsjett 1998 til 35 mill kroner i forslaget for 1999. Ledningsstøtten gis i hovedsak som investeringstilskudd til nettselskaper med vanskelige naturgitte forhold og særlige høye overføringstariffer. Det er i første rekke mindre nettselskaper i distriktene som mottar støtte.

Videre er Norges vassdrags- og energidirektorat tilført økte ressurser for å sette etaten bedre i stand til å håndtere økt arbeidsmengde innenfor prioriterte områder som monopolkontroll og satsingen på enøk og alternative energikilder.

Petroleumsforvaltning

Det foreslås bevilget om lag 308 mill kroner til petroleumsforvaltning, en reell videreføring i forhold til vedtatt budsjett 1998.

Forskning

Gjennom satsingen på kompetanse, forskning og utvikling (FoU) vil Regjeringen legge til rette for kunnskapsbasert innovasjon og verdiskaping. Det vil fortsatt bli lagt vekt på brukerstyrte FoU-programmer i regi av Norges forskningsråd for å stimulere bedriftene til å øke sin FoU-innsatsen og til å ta resultatene i bruk. Offentlig innsats skal konsentreres om samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter med spredning av kunnskap og teknologi, langsiktig kunnskapsoppbygging (strategiske FoU-programmer) og felt hvor det er brede brukerinteresser i Norge.

De samlede bevilgningene til forskning og utvikling over Olje- og energidepartementets budsjett er om lag videreført i budsjettet for 1999. I tillegg til bevilgninger på om lag 180 mill kroner over forskningskategorien, er det avsatt midler til forskning på nye fornybare energikilder over kapitlet for energiøkonomisering. Forskning knyttet til fornybare energikilder og effektiv energiteknologi er gitt prioritet i budsjettet for 1999.

Administrasjon

Kategorien dekker Olje- og energidepartementets egen administrasjon, inkludert prosjektmidler til utredninger m m. Det foreslås bevilget om lag 111 mill kroner for 1999, en økning på i overkant av 5 mill kroner sammenlignet med vedtatt budsjett 1998.

Utgifter fordelt på kapitler:

		(i 1 000 kr)			
Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr. 98/99
	Sivilt beredskap under Olje- og energidepartementet				
1891	Oljeforsyningsberedskap	28 921	22 250	22 790	2,4
1892	Kraftforsyningsberedskap	3 314	3 100	3 210	3,5
	<i>Sum kategori 05.00</i>	<i>32 235</i>	<i>25 350</i>	<i>26 000</i>	<i>2,6</i>
	Sum programområde 05	32 235	25 350	26 000	2,6
	Administrasjon				
1800	Olje- og energidepartementet (jf kap 4800)	162 269	105 750	111 150	5,1
	<i>Sum kategori 18.00</i>	<i>162 269</i>	<i>105 750</i>	<i>111 150</i>	<i>5,1</i>
	Petroleumsforvaltning				
1810	Oljedirektoratet (jf kap 4810)	288 620	298 250	307 950	3,3
	<i>Sum kategori 18.10</i>	<i>288 620</i>	<i>298 250</i>	<i>307 950</i>	<i>3,3</i>
	Energi- og vassdragsforvaltning				
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf kap 4820 og 4829)	589 128	535 800	287 800	-46,3
1825	Energiøkonomisering	98 432	193 000	270 500	40,2
1826	Hjemfalte anlegg (jf kap 4826)	8 310			
	<i>Sum kategori 18.20</i>	<i>695 870</i>	<i>728 800</i>	<i>558 300</i>	<i>-23,4</i>
	Forskningsformål				
1830	Energiforskning (jf kap 4829)	199 562	186 800	179 600	-3,9
	<i>Sum kategori 18.30</i>	<i>199 562</i>	<i>186 800</i>	<i>179 600</i>	<i>-3,9</i>
	Statsforetak				
1860	Statnett SF (jf kap 4860 og 5608)				
1861	Statkraft SF (jf kap 4860 og 5608)	204 620			
	<i>Sum kategori 18.60</i>	<i>204 620</i>			
	Petroleumsvirksomhet				
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleums- virksomheten (jf kap 5440)	-17 077 376	25 085 000	24 708 000	-1,5
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	93 729	4 000	9 000	125,0
	<i>Sum kategori 18.70</i>	<i>-16 983 647</i>	<i>25 089 000</i>	<i>24 717 000</i>	<i>-1,5</i>
	Sum programområde 18	-15 432 706	26 408 600	25 874 000	-2,0
	Sum utgifter under Olje- og energidepartementet	-15 400 471	26 433 950	25 900 000	-2,0

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Inntekter fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr. 98/99
Administrasjon					
4800	Olje- og energidepartementet (jf kap 1800)	1 498	1 000		-100,0
	<i>Sum kategori 18.00</i>	<i>1 498</i>	<i>1 000</i>		<i>-100,0</i>
Petroleumsforvaltning					
4810	Oljedirektoratet (jf kap 1810)	86 238	91 000	93 300	2,5
	<i>Sum kategori 18.10</i>	<i>86 238</i>	<i>91 000</i>	<i>93 300</i>	<i>2,5</i>
Energi- og vassdragsforvaltning					
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf kap 1820)	36 689	28 300	34 200	20,8
4826	Hjemfalte anlegg m m (jf kap 1826)	30 208			
4829	Konsesjonsavgiftsfondet (jf kap 1820 og 1830)	106 500	134 000	106 500	-20,5
	<i>Sum kategori 18.20</i>	<i>173 397</i>	<i>162 300</i>	<i>140 700</i>	<i>-13,3</i>
Statsforetak					
4860	Statsforetak under Olje- og energidepartementet	524 373	885 200	870 200	-1,7
5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet	662 941	402 000	375 000	-6,7
5680	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet	163 000	196 000	315 000	60,7
	<i>Sum kategori 18.60</i>	<i>1 350 314</i>	<i>1 483 200</i>	<i>1 560 200</i>	<i>5,2</i>
Petroleumsvirksomhet					
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleums- virksomheten (jf kap 2440)	23 325 838	66 400 000	56 200 000	-15,4
5685	Aksjer i Den norske stats oljeselskap a.s	1 600 000	2 940 000	1 500 000	-49,0
	<i>Sum kategori 18.70</i>	<i>24 925 838</i>	<i>69 340 000</i>	<i>57 700 000</i>	<i>-16,8</i>
	<i>Sum programområde 18</i>	<i>26 537 285</i>	<i>71 077 500</i>	<i>59 494 200</i>	<i>-16,3</i>
	<i>Sum inntekter under Olje- og energidepartementet</i>	<i>26 537 285</i>	<i>71 077 500</i>	<i>59 494 200</i>	<i>-16,3</i>

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Bemanningsoversikt

	Faktisk bemanning	Antall årsverk
Olje- og energidepartementet	131	129
Oljedirektoratet	359	341
Norges vassdrags- og energidirektorat ¹⁾	386	371
Sum	876	841

1) ca 40 årsverk er knyttet til anleggsvirksomheten

Oversikt over tilsagnsfullmakter

		(i 1 000 kr)		
Kap Post	Betegnelse	Fullmakt 1998	Forslag 1999	Anslått termin for utbetaling/dekning
1800	Olje- og energidepartementet			
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 500	2 500	2000/2001
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat			
72	Tilskudd til investeringer i ledningsnett, <i>kan overføres</i>	20 000	20 000	2000/2001
1830	Energiforskning			
50	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	20 000	20 000	2000/2001
1892	Kraftforsyningsberedskap			
70	Tilskudd til sikringstiltak, <i>kan overføres</i>	2 500	2 500	2000/2001

Oversikt over garantiansvar

		(i 1 000 kr)		
Betegnelse	Utbetalinger (tap) i 1997	Garanti- ansvar (gitte tilsagn) pr 31.12.97	Fastsatt totalramme for garanti- tilsagn for 1998	Totalramme for nytt og gammelt garantiansvar i 1999
Industribanken/SND, enøk-lån	394	7 420	0	6 200

Den Norske Industribank A/S hadde i 1990 statsgaranti på utlån til enøk-tiltak i industrien og private næringsbygg. Lånene ble sikret med pant. Ved konkurser, akkorder og andre gjeldsordninger gjøres statens garantiansvar gjeldende når den sikkerhet som er etablert, ikke eller bare delvis gir dekning for enøk-lånene. Statsgarantien gjelder for hele lånenes løpetid. Det ble i 1990 gitt tilsagn om enøk-lån for 191,4 mill kroner. Garantiansvaret var redusert til om lag 7,4 mill kroner pr 1. januar 1998 og ventes ytterligere redusert i 1998 og 1999.

Bemanningsoversikt

	Faktisk bemanning	Antall årsverk
Olje- og energidepartementet	131	129
Oljedirektoratet	359	341
Norges vassdrags- og energidirektorat ¹⁾	386	371
Sum	876	841

1) ca 40 årsverk er knyttet til anleggsvirksomheten

Oversikt over tilsagnsfullmakter

		(i 1 000 kr)		
Kap Post	Betegnelse	Fullmakt 1998	Forslag 1999	Anslått termin for utbetaling/dekning
1800	Olje- og energidepartementet			
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 500	2 500	2000/2001
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat			
72	Tilskudd til investeringer i ledningsnett, <i>kan overføres</i>	20 000	20 000	2000/2001
1830	Energiforskning			
50	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	20 000	20 000	2000/2001
1892	Kraftforsyningsberedskap			
70	Tilskudd til sikringstiltak, <i>kan overføres</i>	2 500	2 500	2000/2001

Oversikt over garantiansvar

		(i 1 000 kr)		
Betegnelse	Utbetalinger (tap) i 1997	Garanti- ansvar (gitte tilsagn) pr 31.12.97	Fastsatt totalramme for garanti- tilsagn for 1998	Totalramme for nytt og gammelt garantiansvar i 1999
Industribanken/SND, enøk-lån	394	7 420	0	6 200

Den Norske Industribank A/S hadde i 1990 statsgaranti på utlån til enøk-tiltak i industrien og private næringsbygg. Lånene ble sikret med pant. Ved konkurser, akkorder og andre gjeldsordninger gjøres statens garantiansvar gjeldende når den sikkerhet som er etablert, ikke eller bare delvis gir dekning for enøk-lånene. Statsgarantien gjelder for hele lånenes løpetid. Det ble i 1990 gitt tilsagn om enøk-lån for 191,4 mill kroner. Garantiansvaret var redusert til om lag 7,4 mill kroner pr 1. januar 1998 og ventes ytterligere redusert i 1998 og 1999.

Bruk av stikkordet «kan overføres»

Under Olje- og energidepartementet foreslås stikkordet «kan overføres» knyttet til følgende poster utenom postgruppen 30-49. Bruk av stikkordet begrunnes ut fra følgende to forhold:

- bevilgningen gjelder bygg, anlegg eller materiell
- utbetaling på tilsagn om tilskudd gitt i 1999 må helt eller delvis kunne foretas i 2000 eller senere budsjetterminer for å sikre at alle vilkår i tilsagnet er oppfylt før midlene utbetales.

(i 1 000 kr)

Kap	Post	Benevnelse	Overført til 1998	Forslag 1999	Begrunnelse for stikkordet
1800	21	Spesielle driftsutgifter	15 553	20 000	b
1810	70	Tilskudd til Petrad	0	3 000	b
1810	71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum	0	22 500	a
1820	21	Spesielle driftsutgifter	845	31 500	b
1820	72	Tilskudd til investeringer i ledningsnett	168	35 000	a
1825	21	Spesielle driftsutgifter	698	66 000	b
1825	72	Introduksjon av ny energiteknologi og bioenergi	73 021	203 000	a+b
1830	21	Spesielle driftsutgifter	4 312	12 100	b
1830	50	Norges forskningsråd	0	160 000	b
1830	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak	1 211	7 500	b
1892	70	Tilskudd til sikringstiltak	0	2 600	a+b
2442	70	Tilskudd	70 000	9 000	b

Sektorovergrepene miljøpolitikk**Utfordringer knyttet til miljø og ressurser**

Energiproduksjon og -bruk fører til utslipp til luft, vann og jord. Miljøproblemer skyldes både utslipp innenlands og i andre land. Det er derfor nødvendig å se miljøproblemer i en sektorovergrepene sammenheng nasjonalt og internasjonalt.

Vannkraft er en ren og fornybar energikilde uten utslipp til luft, men kan medføre ugjenkallelige inngrep i verdifull natur gjennom for eksempel neddemming og byggevirksomhet. Når halvparten av energiforbruket i Norge og nærmere 100 pst av el-produksjonen dekkes av vannkraft. Verneplanene, Samlet plan og konsesjonsbehandlingene skal bidra til å sikre et godt beslutningsgrunnlag for avveining mellom utbyggings-, bruker- og verneinteresser i vassdragene i Norge. Om lag 20 pst av Norges samlede vannkraftpotensiale på 178 TWh er i dag vernet mot kraftutbygging.

Utfordringene knyttet til å redusere klimagassutslippet fremover er nært koblet til hvor mye energi vi bruker, hvordan den brukes og hva slags energi som brukes. På grunnlag av utredningen fra Energiutvalget, NOU 1998:11 «Energi- og kraftbalansen mot år 2020», vil Regjeringen legge fram en energimelding som i mer detalj beskriver utfordringene, og som presenterer forslag til virkemidler og tiltak som kan iverksettes i årene fremover.

Det er viktig å legge til rette for fleksible løsninger for bruk av energi til oppvarmingsformål, både for å gi mulighet til individuelle tilpasninger til varierende energipriser og for å legge til rette for økt bruk av nye fornybare energikilder som sol-, vind-, og bioenergi. På 1990-tallet har forbruket av fyringsoljer variert fra år til år avhengig blant annet av situasjonen på kraftmarkedet. Etter en kraftig økning i fyringsoljeforbruket som følge av høye kraftpriser i 1996, sank forbruket igjen i 1997 og lå lavere enn i begynnelsen av 1990-årene. Myndighetenes rolle er å legge forholdene til rette slik at fleksibilitet i energibruk i størst mulig grad fører til økt bruk av nye fornybare energikilder, og ikke økt bruk av fossile brensler som fyringsolje.

Petroleumsvirksomheten medfører utslipp til sjø og luft. Omfanget av utslipp har økt i takt med økt produksjon på norsk kontinentalsokkel. De siste årenes teknologiforbedringer har imidlertid medført at økningen i utslipp har vært relativt mindre enn produksjonsøkningen. Likevel må det forventes en fortsatt økning av totale utslipp de nærmeste årene for de fleste forurensningskomponentene.

Utslipp til sjø består hovedsakelig av olje, kjemikalier og mineraler. Utslipp av olje er strengt regulert og de operasjonelle utslippene av olje i forbindelse med boring er vesentlig redusert de senere årene, mens utslipp av olje gjennom produsert vann ventelig vil øke fram mot århundredskiftet. Sistnevnte skyldes blant annet at oljefeltene som nå er i produksjon, vil produsere større mengder vann og mindre mengder olje. Utslipp av kjemikalier har økt de siste årene. Økningen skyldes i hovedsak overgang fra bruk av oljebaserte til vannbaserte borevæsker og økt mengde produsert vann. Utslippene av kjemikalier er regulert. Nye krav til vurdering, testing og bruk av kjemikalier har bidratt til at det benyttes kjemikalier som medfører mindre skader på ytre miljø. For en stor del består kjemikaliene av stoffer som er naturlige bestanddeler i havet eller på land. Langtidseffektene av kjemikalieutslippene offshore på det biologiske miljøet er imidlertid fortsatt lite kjent.

Utslippene av CO₂ og NO_x på sokkelen stammer i all hovedsak fra brenning av gass i turbiner og fakler på sokkelen. Resten av utslippene kommer fra forbrenning av diesel på innretningene. Det totale utslippsnivået av CO₂ og NO_x fra sokkelen har økt de siste årene, hovedsakelig som følge av endringer i aktivitetsnivået. For å redusere utslippene har det blitt satt i verk en rekke tiltak. Blant annet kan nevnes innføring av mer effektiv teknologi, herunder bedre og mer effektive turbiner. En indikasjon på virkningen av de utslippsreducerende tiltakene kan vi få ved å sammenligne utslipp pr produsert enhet. For CO₂ har disse blitt redusert med om lag 30 pst fra 1990 til 1996. Det er imidlertid grunn til å gjøre oppmerksom på at reduksjonen ikke nødvendigvis utelukkende skyldes utslippsreducerende tiltak, men at den også kan skyldes endringer i feltenes sammensetning.

Sammenlignet med tilsvarende produksjon i andre land, er norsk petroleumsproduksjon relativt ren. En studie utført av SINTEF viste eksempelvis at de spesifikke utslippene både av drivhusgasser og NO_x fra andre lands produksjon kan være flere ganger høyere enn våre.

De lavere utslippene skyldes dels at Norge generelt har tatt i bruk strengere virkemidler enn andre petroleumsproduserende land, og dels godt samarbeid mellom petroleumsindustrien og myndighetene, ikke minst den innsats industrien selv har gjort blant annet gjennom Miljøskok.

Også i årene som kommer vil det bli tatt i bruk teknologi og satt i verk andre tiltak som vil redusere utslippene. Dette vil imidlertid trolig ikke forhindre at det vil finne sted en økning i utslipp pr enhet for CO₂. Det er flere grunner til dette, blant annet at feltene blir eldre og faller fra toppproduksjonen og at de vil ligge lenger mot nord, noe som øker transportavstanden.

Petroleumsproduksjon utgjør hovedkilden (56 pst) av utslipp av flyktige organiske forbindelser utenom metan (nmVOC) i Norge. Utslippene stammer i all hovedsak fra bøyelasting og råoljeterminalene. Det er forventet at utslippene av nmVOC vil avta etter år 2000, noe som blant annet skyldes at oljeproduksjonen forventes å nå sitt toppnivå i løpet av få år. I tillegg vil installering av gjenvinningsutstyr bidra til at utslippene blir ytterligere redusert.

Mål for departementets miljøarbeid

Hovedmålet for Olje- og energidepartementets miljøarbeid er å bidra til effektiv forebygging og håndtering av miljøproblemer på energiområdet. For å oppnå dette anses det som viktig å bidra til utvikling av effektive globale og regionale miljøavtaler, nasjonale og internasjonale rammevilkår, samtidig som miljøvennlig teknologi utvikles og tas i bruk. Siden mange av miljøproblemene er av internasjonal karakter vil departementet bidra til at konkurrentland samordner sine tiltak for å løse felles miljøutfordringer. Innenfor petroleumssektoren er «null-utslipp til sjø» et sentralt mål. I nye funn med selvstendige utbyggingsløsninger skal miljøfarlige utslipp til sjø som hovedregel ikke tillates.

Et sentralt mål innen energisektoren er at Norge i et normalår skal være selvforsynt med elektrisitet basert på fornybare energikilder. For å realisere dette, må nye fornybare energikilder som bio-, vind-, solenergi og varmepumper i framtiden utgjøre en vesentlig større del av den samlede energibruken, jf omtale under kap 1825 Energiøkonomisering. Vi kan ikke basere oss på at ny vannkraftutbygging som skal sikre tilfredsstillende energitilgang.

Sentrale mål for miljøarbeidet er:

- samordning av miljø- og energipolitikken
- fremme en mer miljøvennlig og effektiv energibruk og -produksjon
- miljø- og ressursvennlig forvaltning av vannkraftressursene
- miljø- og ressursvennlig forvaltning av petroleumsressursene
- utvikling av miljøvennlig teknologi.

Samordning av miljø- og energipolitikken

En viktig oppgave for Olje- og energidepartementet er å bidra til utforming av overordnede retningslinjer og virkemidler på områder hvor energi- og miljøpolitikk griper inn i hverandre. Den konkrete gjennomføringen av reguleringer ved forurensninger fra energi- og petroleumsvirksomhet er miljøvernmyndighetenes ansvar.

Fremme en mer miljøvennlig og effektiv energibruk og -produksjon

Det er et sentralt mål å bidra til en samfunnsøkonomisk effektiv produksjon og utnyttelse av energiressursene. En effektiv innenlandsk energisektor er et viktig bidrag til en nasjonal og internasjonal miljøpolitikk for en bærekraftig utvikling.

I den statlige enøk-virksomheten inngår informasjon, opplæring, nettverksbygging og støtte til introduksjon av energieffektiv teknologi. I tilknytning til industrien utvikles et avtalesystem hvor det etableres forpliktelser til enøk-arbeid i bedrifter og bransjer. Arbeidet med økt bruk av bioenergi har høy prioritet. Departementet har i samarbeid med Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet utarbeidet en strategi for å fremme økt bruk av bioenergi. Satsningen på bioenergi fikk et løft i Statsbudsjettet for 1997 og er blitt ytterligere styrket i 1998. Regjeringen vil videre arbeide for økt bruk av vannbaserte oppvarmingssystemer for å legge til rette for bioenergi, varmepumper og utnyttelse av spillvarme. Regjeringen følger også opp den økte interessen for vindkraft og vil gjennom konsesjonsbehandling og økonomisk støtte legge til rette for en kostnadseffektiv utbygging som ivaretar miljøhensyn.

Den statlige enøk-virksomheten retter seg mot private husholdninger, offentlige- og private bygg, industri, leverandører av energieffektiviserende produkter/tjenester og generelle kompetansehevende tiltak. Fra 1994 fikk NVE hovedansvar for samordning og iverksetting av den statlige enøk-virksomheten. Det er etablert regionale enøk-sentre i nesten alle fylker. Energiverkene kan finansiere enøk-tiltak rettet mot sluttbrukere gjennom et påslag på 0,3 øre/kWh på nett tariffen.

Miljø- og ressursvennlig forvaltning av vannkraftressursene

Departementet har forvaltningsansvaret for planene om vern av vassdrag. Forvaltningen av vassdragene har til hensikt å legge rammevilkårene for virksomheten til rette slik at verneverdiene blir ivaretatt på en hensiktsmessig måte. Hensynet til aktivitet og utvikling i de berørte fylker og kommuner er viktige i denne avveilingen.

Mange vassdrag fremmer naturverdier som det er nødvendig å bevare. Ved vannkraftutbygging settes det derfor strenge krav til at miljøinngrepene skal være så små som mulig. Ved konsesjonsbehandling av vannkraftprosjekter legges det dessuten stor vekt på miljøhensyn. Alle vesentlige inngrep er underlagt omfattende høringer.

NVE har som overordnet mål å medvirke til balansert forvaltning og disponering av landets vann- og energiressurser ut fra samfunnsmessige kriterier. Målet er knyttet til å utnytte ressursene effektivt, redusere negative miljøkonsekvenser og sørge for en sikker utnyttelse av ressursene. NVEs miljøinnsats retter seg blant annet mot å redusere negative miljøkonsekvenser av kraftutbygging og vassdragsregulering.

Miljø- og ressursvennlig forvaltning av petroleumsressursene

Olje- og energidepartementet har ansvar for at det utarbeides konsekvensutredninger før et område åpnes for leteaktivitet, i forbindelse med utbygging av felt og transportsystemer, og ved disponering av utrangerte innretninger på kontinentalsokkelen. I konsekvensutredninger kan myndighetene kreve framlagt grundige analyser av miljømessige konsekvenser som følge av leting, utbygging og disponering. En av intensjonene med utredningene er at de skal brukes både av myndigheter og operatører som et styringsverktøy for å sikre at det blir tatt miljøhensyn gjennom alle faser av utbyggingsprosjekter. Erfaringene med konsekvensutredningene er positive.

Utvikling av miljøvennlig teknologi

Utviklingen av miljøteknologi i petroleums- og energisektoren bør ligge i forkant internasjonalt for å fremme de nasjonale miljøoppgavene. Det skal stimuleres til utvikling av nye energiteknologier og nye løsninger som kan gi et mer samfunnsøkonomisk, energieffektivt og miljøvennlig energisystem. FoU innen fornybare energikilder vil stå sentralt. Tidligere har det vært satt inn betydelige ressurser på å utvikle renseteknologi, hvilket har bidratt til store utslippsreduksjoner innen petroleumsrelatert industri. I dag er det et teknologiskifte hvor behovet i første rekke retter seg mot å forebygge utslipp. Olje- og

energidepartementet vil derfor særlig støtte utvikling og bruk av teknologi som har størst potensiale for å forhindre potensielle utslipp.

Resultater fra aktiviteten i 1997

Gjennom verneplan I-IV er vassdrag med et vannkraftpotensiale på i alt ca 35 TWh vernet. Med Verneplan IV har man fått den landsomfattende verneplan som Stortinget forutsatte da arbeidet startet opp på begynnelsen av 70-tallet. Hovedvekten er nå lagt på arbeidet med å forvalte disse vassdragene. Det er foretatt en sammenstilling av bruker- og verneinteresser i en rekke vernede vassdrag. Dette vil danne grunnlag for en bedre forvaltning, som i stadig større utstrekning delegeres til kommunene. NVE og departementet følger opp de kommunale arealplaner og vil gjennom rådgivning og informasjon bidra til at planene ivaretar hensynet til de vernede vassdrag. I 1997 er en veileder til fylkesmannen med flere ferdigstilt og utprøvd i ett vassdrag. På bakgrunn av erfaringer fra dette forprosjektet vil veilederen bli justert.

Det er nå etablert 18 regionale enøk-sentre som dekker majoriteten av landets fylker. Det arbeides med å gi sentrene en mer enhetlig profil og med å sikre en bedre koordinering mellom sentrene og den nasjonale aktivitet i regi av NVE. Den samlede bevilgningen til enøk over statsbudsjettet for 1997 var 148 mill kroner, herav 42 mill kroner til informasjon og opplæringstiltak, 7,5 mill kroner til enøk-tiltak i kommunale og fylkeskommunale bygg, 7,5 mill kroner til enøk-tiltak i statlige bygg og 91 mill kroner til introduksjon av nye energiteknologier. Det ble gitt en direkte støtte til investering i bioenergi på 35 mill kroner. Anslag indikerer at støtten kan gi grunnlag for økt i bruk eller produksjon av bioenergi på samlet inntil 0,4 TWh årlig.

Det ble i 1997 bevilget 88,1 mill kroner til FoU til energi- og vassdragssektoren over departementets budsjett. Av dette gikk 67,5 mill kroner til forskningsprogrammer i regi av NFR, 13,6 mill kroner til NVE og 7 mill kroner til internasjonale aktiviteter.

Arbeidet med å gjennomføre en enøk-sjekk av alle rekkehus og eneboliger bygd før 1980 startet opp i 1997 med henvisning til 1,2 mill husstander.

Fra 1980 til 1992 ble forbruket av fyringsoljer redusert med 67 pst, vesentlig på grunn av relativt høyere oljepriser og mange vannrike år hvor vannkraft tok over i oppvarmingsmarkedet. Fra 1992 til 1996 økte fyringsoljeforbruket, men sank igjen i 1997 med 16 pst på grunn av bedre vanntilsig og lavere elpriser enn i 1996. Det temperaturkorrigerede elforbruket i alminnelig forsyning økte med 1,8 pst fra 1996-1997 etter en økning på bare 0,2 pst fra 1995 til 1996.

Miljøskadelige utslipp fra kontinentalsokkelen har økt mindre enn hva den økte produksjonen skulle tilsi. Enkelte utslipp er også redusert i absolutte verdier. Dette skyldes blant annet myndighetenes virkemiddelbruk som har bidratt til betydelige teknologiforbedringer og økt fokusering på miljøspørsmål i næringen.

Miljøovervåkning av petroleumsvirksomheten på norsk sokkel er hittil gjennomført av operatørselskapene som har overvåket miljøet rundt installasjonene i henhold til utslippstillatelsene hjemlet i forurensningsloven. Resultater fra miljøovervåkingen blir rapportert årlig. Som følge av at miljøfokus gradvis er flyttet fra sjøbunnen til vannsøylen har Statens Forurensningstilsyn revidert overvåkningsmanualen som operatørselskapene er pålagt å følge. SFTs nye retningslinjer medfører at sjøbunnsovervåkingen blir regional og at utslippene fra enkeltinstallasjoner blir sett i sammenheng.

Oljedirektoratet er involvert i miljøarbeidet innen petroleumssektoren. Direktoratet har igangsatt tiltak for å kartlegge utslipp, utarbeide utslippsprognoser og evaluere kostnader og andre konsekvenser av eksisterende eller planlagte miljøtiltak. Det foregår et kontinuerlig arbeid med å forbedre dagens utslippsprognoser.

For å nå målene på miljøområdet, er et samspill mellom myndigheter og industrien helt nødvendig. For å følge opp og styrke samarbeidet, opprettet nærings- og energiministeren i 1995 Miljøsok. Rapporten fra Miljøsoks styringsgruppe med sammenstilling av vurderinger, anbefalinger og forslag ble ferdigstilt ved årsskiftet 1996/97. Oppfølgingen av Miljøsok skjer gjennom et operativt råd med et eget sekretariat tilknyttet Oljeindustriens Landsforening. Rådet har ansvar for å initiere aktiviteter mellom industrien og myndighetene som konkretiserer miljøtiltakene på norsk sokkel. I tillegg er det opprettet et samarbeidsforum som skal være en møteplass der blant annet myndigheter og industri kan ha en åpen dialog om utformingen av fremtidige miljøtiltak og virkemidler i petroleumsvirksomheten.

Tiltak som er aktuelle på kort og lang sikt for å løse eksisterende og forebygge nye miljø- og ressursproblemer

Gjennom lover, forskrifter, skatteregler, avgifter, utslippskrav m m legger myndighetene rammer for miljøarbeidet i petroleumsvirksomheten. Endringer i rammebetingelsene påvirker miljøinnsatsen i selskapene over tid, både gjennom å endre de konkrete kravene og ved å bidra til holdningsendringer. Miljøhensyn i petroleumsvirksomheten i Norge reguleres først og fremst gjennom Petroleums- og Forurensningsloven. Forurensningsloven kan benyttes til å regulere alle typer miljøutslipp fra petroleumsvirksomheten, men brukes i dag først og fremst for å regulere utslippene til sjø. Miljøforurensning er også regulert i Petroleumsloven, blant annet ved at det er inntatt regler om konsekvensutredninger som skal ivareta miljøhensynene. Miljøhensyn i forbindelse med vassdrags- og energivirksomheten, ivaretas gjennom sektorlovgivningen, Plan- og bygningsloven og Forurensningsloven.

Konsekvensutredninger

Også i kommende år vil konsekvensutredninger være et viktig bidrag i sektorens miljøinnsats. I lov av 29. november 1996 nr 72 om petroleumsvirksomhet (Petroleumsloven), har avslutning av produksjon og disponering av innretninger blitt regulert (jf lovens kapittel 5). Plikt til å levere avslutningsplan med tilhørende konsekvensutredning følger nå direkte av loven. Form og innhold i konsekvensutredningene reguleres i forskriftene.

Ny lov om vassdrag og grunnvann

I de senere årene har det blitt lagt økt vekt på miljøhensyn og allmenne interesser i vassdragsforvaltningen. For å styrke interessene er det behov for ny lovgivning. Forslag til ny lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) ble lagt fram i NOU 1994: 12. Regjeringen vil legge frem forslag om ny lov om vassdrag og grunnvann.

CO₂-avgiften

Avgiften på utslipp av CO₂ som ble innført i 1991, er det viktigste virkemidlet som er tatt i bruk for å begrense utslippene av klimagasser fra norsk sokkel. Det er grunn til å tro at avgiften har bidratt til utvikling og implementering av ny, miljøvennlig teknologi. Sannsynligvis har CO₂-avgiften også bidratt til den positive utviklingen utslipp pr produsert enhet, og til positive holdningsendringer. Opprettholdelse av CO₂-avgiften er derfor et viktig tiltak for å bekjempe miljøproblemene knyttet til petroleumsvirksomheten både på kort og lang sikt.

Forskning og teknologiforbedringer

Et viktig tiltak for å avhjelpe miljøproblemene er å oppmuntre til teknologiforbedringer gjennom forskning og utvikling (FoU). Departementet bevilger, i regi av Norges forskningsråd (NFR), midler til forskning på rene miljøteknologier og til effektive og miljøvennlige energiteknologier. NFRs programmer innenfor energisektoren skal bidra til å utvikle nye energiteknologier slik at disse kan bli reelle alternativer for å dekke energietterspørsel i framtiden. Både når det gjelder fornybare energikilder og energieffektivisering er det rom for forbedringer og ytterligere utvikling. Resultater som styrker langsiktig verdiskaping i samfunnet gjennom god ressursutnyttelse og miljøhensyn i samarbeid med næringslivet, står sentralt i strategien. Den offentlige innsatsen skal være et supplement til næringslivets egen forskning og bidra til å øke effekten av denne.

Departementet støtter i regi av NFR forskning om samfunnsmessige rammebetingelser og virkemidler for norsk energi- og miljøpolitikk. Forskningen innenfor energisektoren vil fokusere på effektive og nye fornybare energiteknologier som varmepumper og bio-, vind- og solenergi. Forskningen kan bidra til å utvikle kompetanse og produkter som gjør de nye fornybare energikildene til mulige og lønnsomme alternativer i deler av energimarkedet. Det gis støtte til prosjekter knyttet til kraftutveksling og netteffektivisering. Videre støttes vassdragsforskning i regi av NVE. Det vil også gis prioritet til strategiske energiforskningsprosjekter innenfor universiteter og forskningsinstitutter som retter seg mot grunnleggende problemstillinger knyttet til produksjon og bruk av energi. Norge vil delta i internasjonale energiforsknings samarbeid for å dra nytte av andre lands kompetanse, og for å gi norske forskningsmiljøer muligheter til å knytte internasjonale kontakter og delta i internasjonale forskningsprosjekter.

Olje- og energidepartementet bevilger også midler til petroleumrelatert forskning i regi av NFR. Deler av disse midlene går til miljørelatert forskning. Programmene som støttes ser blant annet på kostnadseffektiv, sikker og miljøvennlig utbygging på havdyp ned til 2000 m, utvikling av produkter og prosesser for bruk av naturgass i Norge, og hvordan det kan

stimuleres til økt bruk av teknologi for å redusere utslippene av klimagasser. Det er et mål at FoU-innsatsen i petroleumssektoren skal fokusere på områder der det er et klart behov for offentlige midler. I tillegg blir det lagt vekt på at de offentlige midlene skal komplettere ressursinnsatsen fra industrien, slik at prosjekter med høy risiko og langsiktig profil blir vektlagt.

Utslipp til sjø

Olje- og energidepartementet gir hvert år støtte til forsknings- og utredningsprosjekter som skal belyse hvilken innvirkning petroleumsaktiviteten har på miljø og samfunn. Målsettingen er å sikre best mulig sameksistens mellom ulike næringer og interesser dersom det besluttes å åpne et område for petroleumsaktivitet. I 1997 ble det igangsatt forskning knyttet til langtidseffekter av olje og kjemikalier. Hensikten er å få et best mulig grunnlag for å vurdere miljøeffektene av akutte og kontinuerlige olje- og kjemikalieutslipp fra petroleumsvirksomheten. Forskningsprogrammet vil blant annet belyse langtidsvirkninger av utslipp av produsert vann og hvordan olje og kjemikalier er sammensatt i produsert vann, hvordan borevæsker brytes ned og blir spredt rundt utslippsstedet, oljens spredning i vannmassene, og hvilke skadevirkninger oljen har på miljøet i havet. Programmet pågår i 1998 og planlegges videreført i 1999.

Regjeringen vil ytterligere begrense utslippene til sjø av olje og kjemikalier som er miljøfarlige. I St meld nr 58 for 1996-97 Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling, ble det foreslått en hovedregel om «null-utslipp» til sjø fra nye funn med selvstendige utbyggingsløsninger. Stortinget sluttet seg til dette prinsippet under behandlingen av meldingen. Det vil imidlertid være nødvendig å etablere et unntakssystem fra hovedregelen gjennom at det gjøres en totalvurdering av fordeler og ulemper for hvert enkelt felt. Fram mot år 2000 vil det pågå en grundig gjennomgang av utslippene fra eksisterende innretninger for å kartlegge disse. Målet er å implementere tiltak innen år 2005 for å minimalisere utslippene til sjø også her.

Miljøpublikasjon for petroleumssektoren

Departementet ga i 1998 for første gang ut en miljøpublikasjon for petroleumssektoren. Publikasjonen inneholder en oversikt over miljøsituasjonen i petroleumssektoren, miljøutfordringene framover, i tillegg til at den tar opp hvordan industri og myndigheter best kan møte disse utfordringene. Ett av hovedformålene med publikasjonen er å forbedre forståelsen omkring petroleumsaktivitetens forhold til miljøspørsmål. Publikasjonen vil etter planen også bli utgitt i 1999.

Samarbeid mellom petroleumsindustrien og myndighetene

Som en oppfølging av St meld nr 41 for 1994-95 «Om norsk politikk mot klimaendringer og utslipp av nitrogenoksider (NO_x)», og for å styrke miljøinnsatsen generelt, arbeides det med å utvikle ulike former for samarbeid mellom petroleumsindustrien og myndighetene. Det er blant annet igangsatt forhandlinger mellom myndighetene og oljeindustrien med formål å komme fram til en tidsbegrenset avtale for å redusere nmVOC-utslipp.

Miljøsøk er et eksempel på samarbeid igangsatt både for å forebygge nye og løse eksisterende miljøproblemer tilknyttet aktiviteten på sokkelen. En viktig utfordring i videreføringen av Miljøsøks arbeid, er å identifisere løsninger som forener miljøhensyn og konkurransedyktighet for næringen. Dette vil først og fremst skje gjennom bruk av ulike virkemidler og utvikling av ny teknologi. Ambisjonen er at Norge fortsatt skal ligge i forkant når det gjelder å ivareta miljøhensyn i petroleumsvirksomheten.

Energiøkonomisering og alternative energikilder

Hovedelementene i Regjeringens satsing på enøk og fornybare energikilder vil også i 1999 være informasjon, opplæring og introduksjon av nye energiteknologier. Det er etablert et virkemiddelapparat som skal nå ut til alle typer energibrukere og som kan håndtere de ulike typer tiltak som iverksettes.

Nettverkene innenfor industrien vil bli videreutviklet i 1999. Avtale-enøk for industrien utvikles i et samarbeid mellom NVE og Prosessindustriens Landsforbund (PIL). Det tas sikte på en sterkere kobling mellom bruk av offentlige virkemidler for enøk, og forpliktelser for industrien til systematisk kompetanseoppbygging og oppfølging av energiforbruket i den enkelte bedrift. NVE har under oppbygging et nettverk for bygningssektoren, med samme hovedinnretning og mål som nettverket for industrien. En styrking og videreutvikling av nettverk tilpasset kommunene vil bidra til å styrke enøk-arbeidet i kommunal sektor.

Informasjonsvirksomheten vil bli videreført med en lokal forankring gjennom de regionale enøk-sentrene som nå er etablert i nesten alle landets fylker. Det legges opp til at forbrukerne kan gjennomføre konkrete tiltak i samråd med blant annet regionale enøk-sentre. De regionale sentrene vil spille en viktig rolle i arbeidet med å nå målet om at alle eneboliger og rekkehus i Norge bygget før 1980 skal ha fått et tilbud om en enøk-sjekk i løpet av en femårsperiode. Denne delen av boligmassen har et stort enøk potensiale.

Fra 1. januar 1999 vil strømgningene til forbrukerne bli gitt en forenklet og mer informativ utforming. De nye strømgningene vil gjøre det enklere for den enkelte forbruker å se utviklingen i strømfbruket fra det ene året til det neste, og vurdere egne tiltak som reduserer energiutgiftene.

Ordningen med merking av husholdningsapparater utvides til også å gjelde nye produkter i tillegg til kjøle/fryseapparater etter hvert som direktivene fra EU blir tatt inn i EØS-avtalen.

Det ble i 1998 bevilget om lag 70 mill kroner til satsing på økt bruk av bioenergi, varmpumper og vannbaserte oppvarmingsystemer. Satsingen styrkes i 1999. En bred introduksjon av bioenergi bidrar til økt fleksibilitet i det norske kraftsystemet og styrker den rollen fornybar energi har i energioppdekkingen. Også informasjons- og opplæringsvirksomheten vil utvikles under denne satsingen. Resultatet av Stortingets behandling av St prp nr 54 for 1997-98 om Grønne skatter er blant annet at investeringene i vindkraft-anlegg, bioenergianlegg, varmpumper, fjernvarmeanlegg, tidevannsanlegg og Mikro- og minikraftverk skal fritas for investeringsavgift fra 1. januar 1999. Utgifter knyttet til disse investeringene er anslått til å reduseres med om lag 25 mill kroner som følge av fritaket.

Det foreligger en rekke planer om bygging av vindkraftverk langs kysten. NVE har utarbeidet en veileder for konsesjonsbehandlingen som skal bidra til en bedre samfunnsøkonomisk og miljømessig utforming av prosjektene. Myndighetene vil prioritere vindkraftprosjekter som er kostnadseffektive og gir begrensede negative miljøkonsekvenser. I tillegg til fritak for investeringsavgift vil det for vindkraft bli gitt en produksjonsstøtte tilsvarende halvparten av forbruksavgiften på elektrisk kraft. NVE kan gi investeringsstøtte for å sikre økonomien i vindkraftprosjekter.

Regjeringens satsing på nye fornybare energikilder er i tråd med målsettingen om at Norge i et normalår skal være selvforsynt med elektrisitet basert på fornybar energi.

Kategori I - Utgifter til rene miljøverntiltak

(i mill kr)

Kap	Betegnelse	Resultat- områder	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
1800	Olje- og energidepartementet: Konsekvensanalyser	4	4	3
1810	Oljedirektoratet: Forskriftsarbeid, tilsyn og utredninger ifm CO ₂ - utslipp, direkte bistand til SFT og innsamling av miljødata i Barentshavet	4,7	8	8
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat: Polarhydrologi, temasenter for ferskvann, Natur- og miljøverntilsynet, vassdragsregisteret, forvaltning av vernedede vassdrag og opprydding i vassdrag	1	2	3
1825	Energioptimalisering: Spesielle driftsutgifter	7	36	66
	Introduksjon av ny energiteknologi og bioenergi	7	157	203
	Produksjonsstøtte til vindkraft			1,5
1830	Energiforskning (NVE og NFR)	7	45	46
	Sum kategori I		252	330,5

Kategori II - Utgifter til tiltak med betydelig miljømotivasjon

(i mill kr)

Kap	Betegnelse	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
1810	Oljedirektoratet: Sikkerhet og arbeidsmiljø	44	44
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat: Hydrologi, damsikkerhet, samlet plan, konesjonsbehandling og forbygningstiltak	50	57
1830	Energiforskning (NVE og NFR)	61	63
Sum kategori II		155	164

Kategori III - Utgifter til tiltak med delvis miljømessig motivasjon

Kap	Betegnelse	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat: Hydrologiske oppdrag, Nett- og ressursanalyser og flomskadetiltak	59	20
1830	Energiforskning (NVE og NFR)	49	50
Sum kategori III		108	70

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Arbeid for å håndtere år 2000 problemet**Problemer og utfordringer knyttet til år 2000 problemet**

År 2000 problemet representerer utfordringer for produksjon og forsyning av petroleum, petroleumsprodukter og elektrisitet. Komplekse IT-systemer såvel som enkle integrerte kretser inneholder datofunksjoner som skaper usikkerhet med hensyn til utstyrets funksjonalitet ved overgangen til år 2000. Utfordringen ligger i å eliminere de mange utslag det relativt ensartede problemet kan gi. I komplekse teknologiske systemer kan mindre forstyrrelser spre seg og gi omfattende konsekvenser. Ansvar for at problemene håndteres ligger på hver enkelt aktør.

Petroleumsproduksjon og leveranse

Petroleumssektoren er sårbar overfor problemene som knytter seg til år 2000. Data-problemer kan føre til konsekvenser for produksjon og leveranse av olje og gass. Norske gassleveranser til kontinentet utgjør en betydelig del av gassforsyningen til Europa. En større nedstengning av gassproduksjonen kan få økonomiske konsekvenser for både våre kjøperland og for den norske stat.

Driftsoperatørene på norsk sokkel startet for en tid tilbake et samarbeidsforum for erfaringsoverføring og håndtering av problemene knyttet til år 2000, Y2k Oil and Gas Forum. Dette kommer i tillegg til arbeidet som foretas internt i det enkelte selskap. Forumet skal også fungere som en felles gruppe overfor leverandører og myndigheter for å bedre og intensivere oppfølgingen av problemene knyttet til år 2000. Forumet har et tett samarbeid med Oljeindustriens Landsforening (OLF) og har avholdt månedlige møter siden juni 1997.

Oljedirektoratet (OD) startet oppfølgingen av år 2000-problematikken i november 1997. Arbeidet har inkludert problemer med datoer både før, under og etter tusenårsskiftet. Oljedirektoratet samler inn og gjør nødvendige analyser for å kunne kartlegge sektorens forberedelser til år 2000. Hver enkelt operatør på norsk sokkel er bedt om å oppgi status med hensyn til:

- organisering av arbeidet, herunder spesifisering av prioriteringer, ressurser og kompetanse som er allokert
- fremdriftsplaner for å ivareta hensynet til forvaltning av petroleumsressurser, herunder regularitetsvurderinger og målesystemer
- hvilke analyser og verktøy som benyttes i arbeidet
- hvordan operatør ivaretar sitt ansvar overfor entreprenør og leverandør
- interne tilsynsplaner for å følge opp problemene knyttet til år 2000

Det er gjennomført en spørreundersøkelse i begynnelsen av 1998 og en oppfølgende spørreundersøkelse i juli. Svarene fra operatørene indikerer at det er forskjeller i hvordan de enkelte operatørene håndterer problemet. OD bruker Sintef som konsulent i vurderingen av

- videreutvikle ressurs-, kostnads-, lønnsomhets- og effektivitetsanalyser
- utarbeide totalt ressursregnskap for norsk sokkel.

Resultatmål for 1999 – fagansvar KRD

Oljedirektoratet skal, i lys av det etablerte sikkerhetsnivå i petroleumsvirksomheten, foreta en vurdering av status og trender i utviklingen av driftsmodeller.

4. Utvikle rammeverket kontinuerlig slik at det er hensiktsmessig og tilpasset den nasjonale og internasjonale utviklingen

Resultatmål for 1999 – fagansvar OED og KRD

Oljedirektoratet skal bidra til en helhetlig og effektiv regelverksutvikling.

Resultatmål for 1999 – fagansvar KRD

Oljedirektoratet skal:

- utvikle et nytt og hensiktsmessig regelverk innenfor sikkerhet og arbeidsmiljø, ytre miljø og helse- og hygieniske forhold
- følge opp nasjonalt og internasjonalt rammesettende arbeid som har betydning for sikkerhet og arbeidsmiljø og sørge for at viktige forhold herfra (og vise versa) blir ivarettatt i ODs regelverk.

5. Bidra til at Norge forblir et foregangsland for miljømessige hensyn i petroleumsvirksomheten

Resultatmål 1999 - fagansvar OED og KRD

Oljedirektoratet skal:

- bidra til gjennomføring av effektive miljøtiltak
- utføre miljøvurderinger i lete-, utbyggings-, drifts- og avslutningsfasen
- forbedre forvaltningen av miljødata
- følge opp miljømessige sider ved petroleumsvirksomheten og bidra til:
 - å forhindre utilsiktede utslipp fra petroleumsvirksomheten
 - at industrien anvender teknologi, operasjonelle prosedyrer og styringssystemer som reduserer forurensningen.

6. Støtte internasjonaliserings- og bistandsarbeid ved aktiv bruk av ODs kompetanse og kontakter

Resultatmål 1999 - fagansvar OED og KRD

Oljedirektoratet skal videreutvikle det internasjonale samarbeidet i samsvar med myndighetenes internasjonaliseringsstrategi.

Resultatrapport

Ressursforvaltning

Leting

OD har i samarbeid med OED utarbeidet forslag til fremtidig konsesjons- og søknads-system på sokkelen som baserer seg på leteområdets modenhet.

I forbindelse med gjennomføringen av nye konsesjonstildelinger i Barentshavet Sør, har OD evaluert syv utlyste områder som totalt dekker 86 blokker, vurdert innkomne søknader og utarbeidet dokumentasjon på arbeidsforpliktelsen. 16 nye produksjonstillatelser fordelt på syv områder ble tildelt i mai.

OD har videre utarbeidet forslag til areal som kan inkluderes ved neste tildeling i Nordsjøen. Det er også satt i gang forberedelser til gjennomføring av tildeling i Nordsjøen.

Ressurspotensialet i Barentshavet Nord og Øst er evaluert, og en rapport vedrørende vurdering av ressurspotensialet er utarbeidet. Kystnære områder mellom 63 og 65 grader N er også evaluert og prosessering av dataene vil være ferdig i 1998.

Nye beregninger av oppdagede ressurser ble påbegynt i 1997, og tallene for Barentshavet ble presentert sommeren 1998. Oppdatering av letemodeller i Norskehavet ventes avsluttet i 1998. Re kartlegging av tertiær i Nordsjøen ble forsinket, men vil bli utført i løpet av våren

operatørenes arbeid. Arbeidet konsentreres om å følge opp følgende hovedaktiviteter hos operatørene:

- Registrering av utstyr. Det er en generell erfaring fra tidligere tilsyn at operatørene ikke har systematisk oversikt over alt utstyr som til enhver tid befinner seg på en innretning.
- Kritikalitetsvurdering av utstyr og eventuelle analyser. Operatørene må vurdere hva slags utstyr som må testes. Det er fare for at man ikke rekker å klarere alt utstyr innen kritiske overgangsdatoer og utstyr må derfor rangeres i henhold til kritikalitet.
- Testing. Det arbeides med å finne gode testprosedyrer.
- Utbedringer. Det kan bli knapt med tilgang på nytt utstyr og tid for å gjennomføre nødvendige utbedringer.
- Retesting.
- Beredskap.

For å sikre produksjonen av olje og gass i forbindelse med år 2000 problematikken har operatørene igangsatt en rekke studier av de respektive innretninger og anlegg. OD har bedt de sentrale operatørene om en rapport som oppsummerer deler av arbeidet. Rapporten som skal foreligge i OD innen 1. november 1998, skal fokusere på leveransesikkerhet for gass til Europa.

Drivstofforsyning

Oljeselskapenes drivstoffproduksjon og -leveranse er i stor grad basert på automatisering og integrerte IT-systemer. Under bransjeorganisasjonen, Norsk Petroleumsinstitutt, er det etablert en teknisk komite som et samarbeidsforum for eventuelle kritiske områder innen drivstoffproduksjon og -leveranse knyttet til år 2000. Selskapene har enkeltvis foretatt risikoanalyser i forhold til å kunne utføre normale kommersielle oppgaver og det er lokalisert kritiske områder og komponenter i systemene. Bransjeforumet blir løpende orientert om status ved det enkelte selskap, og vil også bistå dersom det skulle bli nødvendig. Oljeselskapene er godt i gang med utskifting og oppretting av kritisk programvare. De fleste aktivitetene, som testing og samkjøring av systemer, vil selskapene ha avsluttet i løpet av 1998, tidlig 1999.

I forhold til leveranseregulariteten til den enkelte forbruker er status så langt at oljeselskapenes systemer ligger godt an når det gjelder korrigerende i forhold til år 2000 problematikken. Det er vanskelig å se problemene isolert, da drivstofforsyningen også avhenger av komponenter som tilførsel av elektrisk kraft og telekommunikasjon.

El-produksjon og -forsyning

Anlegg for produksjon, omforming, overføring og distribusjon av energi styres gjennom elektroniske systemer. For kraftforsyningens vedkommende innebærer dette følgende kritiske områder:

- driftskontroll/feilregistreringssystemer
- lukestyringssystemer/andre vassdragsmanøvreringssystemer
- teknisk service/støttefunksjoner
- handel/omsetningssystemer

De aktuelle programmer og komponenter er lokalisert overalt i systemer knyttet til produksjons- og reguleringsanlegg, og i sentral- og distribusjonsnett.

Det er etablert en prosjektgruppe i regi av Energiforsyningens Fellesorganisasjon (EnFO) som arbeider med år 2000 problematikken. NVE er observatør i gruppen. EnFO-prosjektet tar primært sikte på å gjøre medlemsbedriftene oppmerksom på deres eget ansvar for en avbruddsfri kraftforsyning ved tusenårsskiftet. Prosjektet kartlegger og analyserer kritiske områder for å kunne bistå medlemmene med organisering av gjennomgang, oppgradering og utskifting av programvare. Arbeidet foregår i et nært samarbeid med leverandører som har levert styringssystemer og programmer. Det er opprettet egne nettsider hvor selskapene får aktuelle år 2000 opplysninger.

NVE har pålagt selskaper som driver kraftforsyning å skaffe oversikt over eventuelle år 2000-problemer, og å iverksette tiltak for å håndtere problemene. NVE avkrever rapport fra selskapene om status for arbeidet, og hvilke tiltak som planlegges for å avbøte problemene. I tillegg skal selskapene forberede ekstraordinær driftsberedskap natten mellom 31.12.1999 og 1.1.2000 for å kunne koble systemene manuelt dersom datafeil forårsaker eventuelle driftsmessige problemer. NVE vil også forberede Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO) slik at man har et gjennomgående apparat på fylkes- og lokalplan til å ta seg av eventuelle utfallsituasjoner. En nærmere avklaring av forholdene rundt driftsberedskap,

organisering, øvelser m m må vurderes etter hvert som den datatekniske gjennomgang avklarer de beredskapsmessige problemer man eventuelt kan stå overfor.

NVE har gitt Statnett SF i egenskap av systemansvarlig for kraftsystemet, ansvar for å føre tilsyn med innhenting av informasjon, dokumentasjon og testing av kraftsystemer-/anlegg i alle kraftselskaper for å sikre at anleggene er år 2000-kompatible. NVE skal oppdateres om Statnett SFs tilsyn, og kan om nødvendig gi pålegg med hjemmel i energiloven. Statnett SF kan i tillegg få en sentral oppgave som ansvarlig for driften av sentralnettet dersom det oppstår større utfall.

Departementet har avholdt ekstraordinære foretaksmøter med statsforetakene Statkraft SF og Statnett SF for å bli orientert om foretakenes fremdrift i arbeidet med å løse år 2000 problemet. Foretaksmøtene forutsatte at Statnett SF og Statkraft SF sitt arbeid på dette området gis høy prioritet og tilføres tilstrekkelige ressurser.

Innen kraftforsyningen pågår således arbeidet med å kartlegge systemene og programvaren. Arbeidet med å lokalisere og skifte ut programvare og komponenter er igangsatt. Oppgaven er meget omfattende på grunn av storstilt antall systemer og programmer som må gjennomgås. Det forventes at arbeidet vil være ferdig i løpet av sommeren 1999. Etter dette vil det bli foretatt tester, og nye analyser.

Departementets og etatenes interne arbeid

Olje- og energidepartementet såvel som OD/NVE er avhengige av IT-systemer i sitt daglige administrative arbeid. Ved overgangen til år 2000 er det viktig at de enkelte systemer fungerer, og at de fungerer i kombinasjon med andre systemer. Både departementet og etatene er oppmerksomme på de utfordringer år 2000 problemet representerer for IT-systemer.

Olje- og energidepartementet har fornyet en stor del av det tyngre IT-utstyret. Det nyanskaffede utstyret er år 2000 godkjent av leverandør. Programvare er kartlagt og de programmer som ikke håndterer tusenårsskiftet blir byttet ut.

I NVE og OD har det likeledes funnet sted en utskifting av maskinvare de siste år. Etatene gjennomgår systemer og programvare. Både NVE og OD opplyser å ha satt av midler og årsverk for det nødvendige år 2000 arbeidet.

Innføring av nytt økonomireglement i staten

I Statsbudsjettet (Gul bok) de senere år har Finansdepartementet gitt en overordnet redegjørelse for arbeidet med det nye økonomireglementet for staten. Økonomireglementet ble iverksatt med virkning fra 10. januar 1997 og stiller på en rekke punkter skjerpede krav til økonomiforvaltningen både i departementet og i underliggende virksomheter.

I 1997 og 1998 er det lagt ned betydelig arbeid i å skifte ut systemavhengige komponenter i økonomifunksjonen. Nye og mer robuste og tidsriktige økonomisystemer er innført og innføring av nye lønns- og personaldatasystem er igangsatt i 1998.

Ved siden av selve systemutskiftingene er det parallelt arbeidet med etablering av ny dokumentasjon basert på en optimalisering av dagens prosesser. Dette er et tidkrevende arbeid som også vil pågå i 1999.

På den systemuavhengige siden er det utarbeidet og fastsatt nye hovedinstrukser for økonomiforvaltningen for underliggende virksomheter. Majoriteten av departementets tilskuddsordninger er gjennomgått og det vil bli utarbeidet reviderte retningslinjer for ordningene i samarbeid med etatene. Det vises til nærmere redegjørelse under postomtalen for de respektive tilskuddsordningene.

Gjennomgang av departementets oppfølging av aksjeselskaper med statlige eierinteresser, statsforetak og fond er initiert og det vil arbeides videre med etablering av rutiner og dokumentasjon på dette feltet i 1999.

Olje- og energidepartementet har i 1998, i samarbeid med Statoil og Finansdepartementet, foretatt en gjennomgang av rutine for ut og innbetalinger knyttet til Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) i petroleumsvirksomheten. Gjeldende økonomiinstruks som er fra 1985 vil bli omarbeidet og oppdatert.

Programkategori 18.00 Administrasjon

Utgifter under programkategori 18.00 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr. 98/99
1800	Olje- og energidepartementet (jf kap 4800)	162 269	105 750	111 150	5,1
	Sum kategori 18.00	162 269	105 750	111 150	5,1

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Langsiktige mål og strategier

Olje- og energidepartementets hovedoppgave er å tilrettelegge en helhetlig energipolitikk basert på effektiv utnyttelse av samfunnets ressurser.

Petroleumsinntektene vil være et viktig bidrag til å trygge velferden, utvikle kunnskap og teknologi og dermed bidra til sysselsetting i andre sektorer i tillegg til å sikre velferden på sikt.

Erfaringer fra internasjonale prosjekter innen energisektoren gir økt innsikt og kunnskap som vil komme virksomheter i Norge til gode. Internasjonalisering av næringen gir grunnlag for opprettholdelse ut over varigheten av de norske olje- og gassressurser. Et samarbeid mellom myndighetene og industrien er derfor av stort betydning for arbeidet med internasjonalisering.

Rollen som foregangsland i miljøspørsmål skal forenes med å være en stor energi- produsent. Den norske petroleums- og energiproduksjonen skal derfor forvaltes innenfor miljømessige forsvarlige rammer.

Hensynet til langsiktig forvaltning av petroleumsformuen tilsier at ressursene skal utvinnes i et forsvarlig tempo og at deler av petroleumsinntektene avsettes i petroleumsfondet.

På energisiden skal departementet gjennomføre en effektiv forvaltning av vann- og vannkraftressursene. Vannkraft- og energiforsyningssystemet for kraft skal forvaltes og utvikles på en best mulig måte. Det skal arbeides med å utvikle andre fornybare energikilder ved siden av at det skal iverksettes tiltak for å begrense energi- og elektrisitetsforbruket.

For at Olje- og energidepartementet skal kunne utføre sine oppgaver på en tilfredsstillende måte, må departementet være organisert mest mulig hensiktsmessig, ha kompetente medarbeidere og bruke sine ressurser effektivt.

KAP 1800 OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET (JF KAP 4800)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	83 684	85 750	91 150
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	23 585	20 000	20 000
22	Utgifter ved forlik	55 000		
	Sum kap 1800	162 269	105 750	111 150

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Vedrørende 1998:

Ved Stortingets vedtak av 19. juni 1998 ble post 01 økt med 1,5 mill kroner, jf St prp nr 65 og Innst S nr 252 for 1997-98.

Virksomhetsbeskrivelse

Olje- og energidepartementet har både ordinære departementsfunksjoner og etatsansvar for Oljedirektoratet (OD) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Det vil si at departementet ivaretar rollen som sekretariat for den politiske ledelse sammen med rollen som sektorforvalter.

Etatslederopp-gaven innebærer at departementet har et overordnet faglig og administrativt oppfølgingsansvar for etatene. En del av disse oppgavene består i å ta initiativ til utviklings- og effektiviseringstiltak, ansvar for faglig gjennomføring og oppfølging av tiltak. Gjennomføring av tiltak har stor betydning for muligheten til å realisere de mål som Regjeringen og

Stortinget har satt for etatene og for en effektiv utnyttelse av ressursene innenfor olje- og energisektoren.

Olje- og energidepartementet er organisert i tre avdelinger; olje- og gassavdelingen, energi- og vassdragsavdelingen og administrasjons- og økonomiavdelingen. Departementet har en bemanning på 131 tilsatte, som til sammen utgjør 129 årsverk. Departementets bemanning er likt fordelt mellom kjønnene.

Departementet har energiråder ved ambassadene i Washington og Brussel, og en energimedarbeider ved OECD-delegasjonen i Paris. Departementet har flere permanente råd, utvalg og kommisjoner. Av de mest sentrale er petroleumspriserådet, unitiserings- og rørledningsdelegasjonen, ulike beredskapsråd og utvalg (jf omtalen under programområde 05 Sivilt beredskap) og åtte kommisjoner, henholdsvis Statfjord-, Murchison-, Ekofisk-Teesside-, Frigg-Heimdal-, Ekofisk-Emden-, Zeepipe-, Europipe- og Norfrakommisjonen.

Energiutvalget som ble nedsatt for å vurdere energi- og kraftbalansen har avsluttet sitt arbeid med fremleggelse av NOU 1998: 11 Energi- og kraftbalansen mot 2020. Videre er det nedsatt et utvalg som skal se nærmere på utviklingen i investeringene i utbyggingsprosjekter på kontinentalsokkelen. Dette arbeidet forventes avsluttet tidlig neste år.

Resultatrapport for 1997

Resultatrapporten for Olje- og energidepartementet fokuserer på virksomhetens måloppnåelse for 1997. Innholdet belyser departementets mest ressurskrevende oppgaver.

Olje og gass

Av større arbeidskrevende meldinger og proposisjoner som ble utarbeidet av departementet inngår St prp 65 for 1996-97 om Jotun-utbyggingen og St meld nr 46 for 1997-98 om olje- og gassvirksomheten.

Ny petroleumforskrift trådte i kraft 1. juli 1997, samtidig som petroleumsløven ble fremlagt.

Ved Stortingets behandling av St meld nr 26 for 1993-94 ble det forutsatt at Regjeringen skulle foreta en vurdering av kjemikalieutslipp som følge av letevirksomhet og utvinning. Dette arbeidet ble fullført i 1997 og rapporten «Virkninger av kjemikalieutslipp fra petroleumsvirksomheten i Skagerrak» ble utarbeidet.

Rapporten om mulige virkninger av petroleumsvirksomheten i isfylte farvann i de nordlige områder av Barentshavet ble sluttført.

Under Barentshavprosjektet ble det våren 1997 tildelt nye utvinningstillatelser i syv områder i Barentshavet. Tildelingene ble gjennomført med nye rammevilkår for leteaktiviteten i dette området, jf St meld nr 26 for 1993-94.

I samarbeid med Oljedirektoratet ble det etablert en rutine for vurdering av leteresultater med årlige oppdateringer for siste 10-års periode. Analysen og hovedinnholdet ble presentert i stortingsmeldingen om olje- og gassvirksomheten våren 1998.

Det ble igangsatt et prosjekt for vurdering av olje-, gass- og energiforsyningsberedskapen i fred, krise og krig. Forskriftene og systemene for oljerasjonering ved fredskriser og i krig ble gjennomgått. Lov om bygging og sikring av drivstoffanlegg er endret som følge av gjennomgangen.

I 1997 ble det utarbeidet en rapport om etableringen av Gassforhandlingsutvalget (GFU). Videre ble en større sak om statsstøtte til Statoil/Statpipe og en omfattende spørsmålsrekke fra DG IV om norsk gassalg behandlet. Arbeidet med gassdirektivet i EU har vært fulgt løpende og det har vært avholdt flere møter kombinert med informasjonsutveksling til medlemslandene i EU.

Høsten 1997 ble de nordiske statsministrene enige om å samarbeide om en bærekraftig energiforsyning rundt Østersjøen. Dette har medført møter med alle Østersjø-landene og utarbeidelse av en delrapport til statsministrene.

Intsok-prosessen ble etablert i 1995 og resulterte i etableringen av Intsok som et eget permanent organ for internasjonalisering av olje- og gassindustrien. Intsok ble etablert som en stiftelse sommeren 1997.

Fem olje- og gassfelt ble besluttet utbygd i 1997. De viktigste utbyggingskontrakter som ble tildelt i 1997 var Åsgard B, Oseberg syd og Oseberg gass. Videre ble det lagt ned mye arbeid med Snorre II.

Departementet har økt oppmerksomheten mot eieroppfølgingen av Statoil. Særlig fokus har vært rettet mot gjennomføring av de årlige verdivurderinger av selskapet. Verdivurderingene har satt fokus på viktige utfordringer for Statoil og er en viktig del av departementets eieroppfølging. Det ble formulert en revidert utbyttepolitikk for selskapet i St prp nr 1 for 1997-98.

I samarbeid med Statoil, Finansdepartementet, Norges Bank og Riksrevisjonen ble det iverksatt nye rutiner i saker knyttet til petroleumsforsikringsfondet.

I 1997 ble det videre lagt ned betydelig arbeid i å følge internasjonale forhandlinger om miljøskadelige luftutslipp. Olje- og energidepartementet var representert under klimaforhandlingene, NO_x-forhandlingene og ulike fora hvor virkemiddelbruk ble diskutert (felles gjennomføring, kvotehandel osv). En konsekvens av disse forhandlingene er igangsetting av arbeidet med utforming av nasjonal virkemiddelbruk, blant annet gjennom oppfølgingen av St meld nr 58 for 1996-97 og Grønn skattekomisjon.

På traktatsiden er det arbeidet med Europipe II traktaten, Friggtraktaten, en rammeavtale om forbindelsesrørledninger og en generell unitiseringstraktat med Danmark.

I samarbeid med Oljedirektoratet ble arbeidet innenfor Forum for prognoser og usikkerhet (FUN) videreført med sikte på å bedre rapporteringsrutinene fra selskapene og bedre metodene for å vurdere usikkerheten i produksjonsanslagene.

Energi og vassdrag

I 1997 ble det innenfor energi- og vassdragssiden lagt fram proposisjoner om nye reguleringskonsesjoner av Aursunden og Mårelven, jf St prp nr 48 og St prp nr 27 for 1996-97. Videre la departementet frem en melding om flomtiltak, jf St meld nr 42 for 1996-97 og det ble arbeidet med forslag til ny lov om vannressurser. Dette arbeidet er videreført i 1998.

Flommeldingen er fulgt opp i budsjettet både for 1998 og 1999. Det ble i tillegg gitt ekstraordinære midler til flommen i Midt- og Nord-Norge våren 1997.

Videre ble det arbeidet med tiltak for å begrense elektrisitetsforbruket og utvikle nye fornybare energikilder. Særlig kan nevnes nettverkene overfor industrien, bygningssektoren og de regionale enøk-sentrene. I 1997 startet arbeidet med å introdusere bioenergi, varmepumper og vannbaserte oppvarmingssystemer ved at det til sammen ble gitt tilskudd på om lag 70 mill kroner .

Det ble nedsatt et utvalg for å vurdere energi- og kraftbalansen fram til 2020, jf NOU 1998: 11.

Klagene på to gasskraftverk ble avvist, men det ble satt tilleggsvilkår om energiutnyttelse og byggeprosessen i forhold til behandlingen av miljøutslipp.

Det ble lagt fram en redegjørelse for Stortinget om erfaringene med kraftutvekslingen med Danmark og Sverige i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 1997 og samme redegjørelse ble ajourført og lagt fram på nytt i St prp nr 1 for 1997 -98, del II.

Fra og med 1997 ble det også innført et system for inntektsregulering av overføringsvirksomheten av elektrisitet.

Forskningsvirksomheten innenfor energi- og vassdragssektoren ble videreført i tråd med prioriteringene i statsbudsjettet. Økningen i midler er særlig gått til å styrke forskningen på bioenergi.

I 1997 ble det arbeidet med eieroppfølgingen av statsforetakene Statkraft og Statnett på grunnlag av økonomireglementets krav.

Administrasjon

Etablering av ny administrasjon- og økonomiavdeling som følge av delingen av Nærings- og energidepartementet, medførte behov for økt bemanning i 1997, etter at det hadde vært mulig å inndra 12 stillinger fra det gamle Nærings- og energidepartementet.

Innføring av nytt statlig økonomireglement med virkning fra 10. januar 1997, førte til et behov for en gjennomgang av departementets samlede økonomiforvaltning. I 1997 ble det særlig fokusert på implementering av nytt økonomisystem og etablering av nye hovedinstrukser for økonomiforvaltningen i ytre etater. Videre ble det igangsatt en gjennomgang av tilskuddsordninger hvor Olje- og energidepartementet har det administrative ansvaret.

Kvalitetsutviklingen av mål- og planprosessen ble videreført fra tidligere år gjennom fokus på resultatrettet styring, både internt i departementet og overfor underliggende etater.

Informasjonsteknologiske hjelpemidler og tilhørende kompetanseutvikling ble i 1997 gitt fortsatt høy prioritet.

Resultatmål for 1999

I 1999 vil departementet prioritere arbeidsinnsats med utgangspunkt i sentrale mål, strategier, resultatkrav og andre styringssignaler for Olje- og energidepartementet. Dette gjelder blant annet følgende områder:

Olje og gass

Olje- og energidepartementet vil tilpasse konsesjonstildelingene og rammeverket for tildelingene etter utfordringene i de ulike petroleumsprovinsene på norsk kontinentalsokkel. Dette for å sikre gode letestrategier og effektiv påvisning av nye olje- og gassressurser.

Departementet vil i 1999 videreføre arbeidet med å behandle utbyggingssaker tilknyttet olje- og gassvirksomheten.

Arbeidet med utbyggings- og rammebetingelser for modne olje- og gassfelt vil videreføres i den hensikt å opprettholde optimal utnyttelse av etablert infrastruktur og ressursene tilknyttet disse.

Gjennom Norsok-samarbeidet har industri, forskning og myndigheter rettet oppmerksomheten mot lønnsomheten i virksomheten på kontinentalsokkelen og i norsk leverandørindustri. Departementet vil i 1999 vurdere resultatene av dette samarbeidet.

Gjennom deltakelse i Intsok er det et mål å fremme internasjonalisering av norsk olje- og gassindustri gjennom et nettverksbasert samarbeid mellom myndigheter, oljeselskaper og leverandørindustri. I forbindelse med internasjonalisering ønsker myndighetene å vektlegge spørsmål knyttet til miljø og menneskerettigheter.

Økt behov for gass til injeksjon vil kunne gi føringer for nivået på gassalget. Forholdet mellom gassalg og gass til injeksjon for å optimalisere den totale utvinningen, er noe departementet vil arbeide videre med, blant annet i samarbeid med Oljedirektoratet, Gassforhandlingsutvalget og Forsyningsutvalget.

Det er videre nedsatt et utvalg som skal se nærmere på hvorfor flere av de senere års utbyggingsprosjekter på kontinentalsokkelen har fått høyere investeringer enn hva som ble lagt til grunn i plan for utbygging og drift (PUD). Videre skal det ses nærmere på hensiktsmessige tiltak og hvordan sikre best mulig beslutningsgrunnlag for myndighetene.

Energi og vassdrag

Det skal arbeides for å sikre en samfunns- og miljømessig forvaltning av vann- og vannkraftressursene og øvrige innenlandske energikilder. Organiseringen av arbeidet med enøk og nye fornybare energikilder skal vurderes. Det skal utformes virkemidler for å forsere innføringen av vannbasert oppvarming, med særlig vekt på statlige- og kommunale bygg. Regjeringen tar sikte på å legge frem en energimelding våren 1999.

Det vil videre bli arbeidet med omstillinger av energisystemet, blant annet gjennom systemet med sektorplaner.

Det vil bli lagt fram forslag til nye reguleringskonsesjoner for Numedalslågen og Mesnavassdraget.

Videre skal saker om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett behandles.

Olje- og energidepartementet skal i 1999 også arbeide med spørsmål knyttet til EØS-avtalen og deltakelse i energi- og forskningssamarbeid med EU, herunder deltakelse i forskningsprogrammene SAVE II og ALTENER II.

Administrasjon

Etableringen av nytt Olje- og energidepartement skulle etter planen vært gjennomført våren 1998, da nødvendig ombygging og flytting skulle vært avsluttet. På grunn av arealknapphet i Regjeringskvartalet forventes nødvendige tiltak i denne forbindelse først å være fullført i løpet av første halvår 1999.

Statens økonomireglement av 26. januar 1996 skulle vært implementert innen 1. juli 1998. Reglementet har stilt høye krav til departementets personal- og økonomiforvaltning både med hensyn til kapasitet og kompetanse. Det vil også være en stor innsats innenfor oppfølging av økonomireglementets krav i 1999, blant annet innføring av nytt lønns- og personaldatasystem, dokumentasjon, rutiner og tilskuddsforvaltning.

Utviklingen innen bruk av moderne informasjons- og kommunikasjonsteknologi fører til at departementet må foreta utstyrsinvesteringer, systemutvikling og kompetansehevede tiltak. Teknologeutviklingen gir departementet nye muligheter til effektiv informasjonsformidling. Olje- og energidepartementet ønsker å ligge langt fremme i anvendelsen av informasjonsteknologiske redskaper innenfor saksbehandling, kommunikasjon og informasjon. Departementet legger opp til å kunne informere og opplyse gjennom egne hjemmesider på internett våren 1999.

En sterk økonomisk vekstperiode med et presset arbeidsmarked gjør det stadig vanskeligere for departementet å rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft. Dette gir utslag i stor utskifting av ansatte. Dette utfordrer departementet til å finne egnede virkemidler for å rekruttere og beholde tilstrekkelig kvalifisert arbeidskraft. Arbeidsmiljølovens bestemmelser medfører at departementet må begrense overtidsbruken. Dette gir store

- Nye og intensiverte miljøkrav og nye myndighetsroller i denne forbindelse.
- Økt internasjonalisering av virksomheten.

Summen av aktiviteter i petroleumsvirksomheten øker fortsatt i omfang, mangfold og kompleksitet.

Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) og Nærings- og handelsdepartementet har fattet en prinsipiell beslutning om fordeling av myndighetsansvar for flyttbare innretninger i petroleumsvirksomheten. På bakgrunn av den enighet som er oppnådd, skal OD gi en form for brukssamtykke for flyttbare innretninger i petroleumsvirksomheten.

Langsiktige mål og strategier

Ressursforvaltning

Regjeringen går inn for en mer langsiktig forvaltning av petroleumsformuen, og vil gjøre norsk økonomi mindre oljeavhengig. Dette tilsier et forsvarlig utvinningstempo og en forsvarlig bruk av petroleumsinntektene. Regjeringens mål for petroleumspolitikken kan sammenfattes i begrepene velferd, miljø og langsiktighet.

Velferdsperspektiv

Olje- og gassressursene skal utnyttes på en best mulig måte og bidra til å sikre velferd og sysselsetting. Utnyttingen av petroleumsressursene er viktig for norsk økonomi og sysselsettingen. Inntektene fra olje- og gassvirksomheten har hatt stor innvirkning på velferdsnivået i Norge, og har ført til at norsk økonomi står sterkt internasjonalt. Petroleumsinntektene vil være et viktig bidrag til å trygge velferden, utvikle kunnskap og teknologi og derved bidra til sysselsetting i andre sektorer og sikre velferden på sikt.

Innenfor det teknologiske området er det en kontinuerlig utvikling som gjør det mulig å utvinne en stadig større del av ressursene. Potensialet for økt oljeutvinning utgjør nesten like mye som oljereservene i Statfjord og Gullfaks til sammen. Dette er ressurser som for få år siden ikke ble antatt å være økonomisk mulig å produsere. I tillegg til å øke utvinningen fra reservoarene, vil det også være fokus på produksjon av eventuelle tilleggsressurser rundt feltene. Økt oljeutvinning fra feltene og leting etter tilleggsressurser rundt feltene gir en god ressursutnyttelse.

Den positive utviklingen på kontinentalsokkelen med stadige forbedringer i teknologi, kompetanse og organisering, gir betydelige muligheter for internasjonalisering av olje- og leverandørindustrien. På mange områder er norsk industri blitt ledende. Det er viktig at de konkurransefortrinn som norsk olje- og gassindustri besitter, utnyttes i et perspektiv som går ut over varigheten av de norske petroleumsressursene.

Med konkurransedyktig teknologi og kompetanse, kombinert med en bevisst holdning til helse, miljø og sikkerhet, vil norsk industri gjennom deltakelse internasjonalt kunne yte et positivt bidrag. Samtidig vil erfaring fra internasjonale prosjekter gi økt innsikt og kunnskap som igjen vil komme virksomheten i Norge til gode.

Miljøperspektiv

Rollen som foregangsland i miljøspørsmål skal forenes med å være en stor energi-produzent. Produksjon og transport av petroleum fra norsk kontinentalsokkel skal være ledende når det gjelder å ivareta miljøhensyn.

Selv om den norske petroleumsindustrien allerede arbeider aktivt for å begrense miljøeffektene fra aktiviteten, finnes det likevel muligheter for ytterligere utslippsreduksjoner som har en slik kostnad at de bør realiseres som del av en fornuftig miljøpolitikk. Det er blant annet viktig for Regjeringen at man innenfor sektoren arbeider aktivt for å identifisere og realisere klimagassreduksjoner som er hensiktsmessige ut fra gjeldende avgiftssats.

Første fase av Miljøsok ble avsluttet i desember 1996. Miljøsok fase II er nå etablert, med et utøvende Miljøsok råd, et større Miljøsok-samarbeidsforum og et sekretariat tilknyttet Oljeindustriens Landsforening.

Langsiktighetsperspektiv

Fundamentet for en mer langsiktig forvaltning av petroleumsressursene er basert på to forhold; Petroleumsressursene skal utvinnes i et forsvarlig tempo, og petroleumsfondet skal sikre at dagens verdier fra petroleumsproduksjonen forvaltes langsiktig til beste for nasjonen.

Olje og gass er ikke-fornybare ressurser som må forvaltes i et langsiktig perspektiv. En slik politikk vil sikre at også etterfølgende generasjoner får en del av petroleumsressursene.

Konsekvensene av en for høy produksjon av petroleum kan være at for mye av samfunnets ressurser overføres til petroleumssektoren, med et svekket grunnlag for fastlandsøkonomien som resultat.

Hensynet til langsiktighet i forvaltningen av petroleumssressursene må også ivaretas gjennom forsvarlig forvaltning av inntektene fra petroleumsvirksomheten. I denne sammenheng spiller petroleumsfondet en viktig rolle.

Sikkerhets- og arbeidsmiljøforvaltning

Innenfor området sikkerhet og arbeidsmiljø skal det settes premisser for og føres et effektivt tilsyn med at aktørene i petroleumsvirksomheten etablerer, opprettholder og videreutvikler et fullt forsvarlig arbeidsmiljø og sikkerhetsnivå.

For å oppnå dette er utvikling av rammeverk, rådgiving, veiledning og informasjon sentrale virkemidler, samt å føre tilsyn med at aktørene etterlever de krav som til enhver tid er gjeldende for virksomheten. Gjeldende rammer forutsetter at aktørene i petroleumsvirksomheten fastsetter mål for helse, miljø og sikkerhet.

Myndighetenes forvaltning av sikkerhet og arbeidsmiljø bygger på prinsippet om at det er stor grad av samsvar mellom virksomhetenes mål knyttet til lønnsomhet, og målene knyttet til helse, miljø og sikkerhet. I de tilfellene hvor det likevel er konflikter mellom økonomi og krav til sikkerhet og arbeidsmiljø, er det en forutsetning at næringen innretter sine beslutningssystemer slik at kravene til sikkerhet og arbeidsmiljø etterleveres. Myndighetenes tilsyn vil derfor i stor grad være rettet mot styringssystemenes funksjonsdyktighet.

KAP 1810 OLJEDIREKTORATET (JF KAP 4810)

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	214 944	210 650	220 950
21	Spesielle driftsutgifter	45 194	49 600	56 500
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 482	5 000	5 000
70	Tilskudd til Petrad, <i>kan overføres</i>	1 000	3 000	3 000
71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum, <i>kan overføres</i>	20 000	30 000	22 500
Sum kap 1810		288 620	298 250	307 950

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Vedrørende 1998:

Ved Stortingets vedtak 19. juni 1998 er bevilgningen under post 21 redusert 4,8 mill kroner. Post 70 er redusert med 2,5 mill kroner, jf Innst S nr 252 for 1997-98.

Virksomhetsbeskrivelse

Oljedirektoratet ble opprettet i 1972 og er lokalisert med hovedkontor i Stavanger og avdelingskontor i Harstad. Direktoratet har en bemanning på 359, som omregnet til antall årsverk utgjør 341. OD utøver forvaltningsmyndighet i forbindelse med undersøkelse etter og utnyttelse av petroleumforekomster på den norske kontinentalsokkelen og på Svalbard. Det omfatter myndighet til å fastsette forskrifter for virksomheten og fatte vedtak om samtykke, pålegg, fravik og godkjenninger i henhold til regelverket.

OD har en sentral rolle innenfor området petroleumforvaltning og er dermed et viktig rådgivende organ for foresatte departementer. OD er underlagt Olje- og energidepartementet (OED) i ressursforvaltnings- og administrative saker og Kommunal- og regionaldepartementet i spørsmål knyttet til sikkerhet og arbeidsmiljø. Innenfor saksområdet CO₂-avgift utøver OD myndighet på vegne av Finansdepartementet.

Olje- og energidepartementet har startet et arbeid for å bedre målstyringen og oppfølgingen av direktoratets virksomhet, og med å utvikle gode og hensiktsmessige styrings- og rapporteringssystemer. Arbeidet har til nå resultert i en omlegging av ODs målstruktur. Olje- og energidepartementet har derfor funnet det hensiktsmessig å endre denne strukturen i kapittelomtalen. Mål og strategier vil derfor bli presentert før resultatrapporten for 1997.

Mål og strategier

Oljedirektoratets overordnede mål er å legge til rette for høyest mulig verdiskaping og bidra til at petroleumsvirksomheten drives sikkert, at ressursene utnyttes forsvarlig og at miljømessige hensyn ivaretas.

Under dette overordnede målet er det utformet følgende hovedmål med tilhørende resultatmål:

1. Videreutvikle Oljedirektoratet som en profesjonell organisasjon med et høyt faglig nivå i nasjonal og internasjonal sammenheng

Resultatmål for 1999 – fagansvar OED og KRD

Oljedirektoratet skal:

- sørge for nødvendig spisskompetanse innenfor prioriterte fagområder og høy generell kompetanse i henhold til ODs helhetlige kompetanseplan
- utarbeide forslag til framtidig organisering av arbeidsoppgaver og sammensetning av personell i OD som helhet fra årtusenskiftet og fremover
- videreutvikle ODs totale styringssystem (kvalitetsstyring, internkontrollstyring, personalstyring og økonomistyring osv).

2. Se til at petroleumsvirksomheten drives sikkert og at ressursene utnyttes forsvarlig i et helhetlig og langsiktig perspektiv

Resultatmål for 1999 – fagansvar OED og KRD

Oljedirektoratet skal følge opp industriens ivaretagelse av IT-problemer knyttet til overgang til år 2000, og bidra til at eventuelle problemer ikke får uønskede konsekvenser for arbeidsmiljø- og sikkerhet på sokkelen, herunder konsekvenser for driftsregularitet.

Resultatmål for 1999 – fagansvar OED

Oljedirektoratet skal:

- bidra til en effektiv leteaktivitet, herunder forberedelse til åpning av nye områder og til nye konsesjonsrunder
- bidra til effektiv utbygging og drift, herunder økt utvinning og avslutningsløsninger
- følge opp aktiviteten i lete-, utbyggings- og driftsfasen for å oppnå effektiv ressursforvaltning
- se til at det utføres korrekt måleteknisk- og avgiftskontroll
- bidra til effektiv bruk av IT og rapporterte data fra oljeindustrien
- videreutvikle prinsipper for nasjonal dataforvaltning tilknyttet petroleumsvirksomheten.

Resultatmål for 1999 – fagansvar KRD

Oljedirektoratet skal:

- følge opp flyttbare innretninger for å sikre at disse er i samsvar med gjeldene sikkerhets- og arbeidsmiljøregelverk og samtidig gi aktørene den nødvendige grad av forutsigbarhet ved bruk av slike innretninger på norsk sokkel
- følge opp at beslutnings-, endrings- og utviklingsprosesser som blant annet berører teknologi, organisering og modeller/konsepter for virksomheten gjennomføres i samsvar med gjeldende krav til sikkerhet og arbeidsmiljø. Oljedirektoratet prioriterer på årlig basis hvilke beslutnings-, endrings-, og utviklingsprosesser som spesielt skal følges opp. I 1999 vil Oljedirektoratet spesielt følge opp avslutning av felt, herunder vurdering av disponeringsløsninger for innretninger som avslutter sin bruksfase
- følge opp at aktørene ivaretar sitt ansvar for sikkerhet og arbeidsmiljø i virksomheten ut fra de ODs årlige prioriteringer. Dette innebærer at Oljedirektoratet i tillegg til de øvrige satsingsområder i 1999, vil prioritere sitt tilsyn ut fra omfang og kritikalitet av den virksomheten den enkelte operatør har ansvaret for, og de erfaringer Oljedirektoratet har med operatøren og virksomheten ellers.

3. Holde oversikt over og vurdere nåværende og fremtidige petroleumsaktiviteter, petroleumsressurser og sikkerhetsnivå på norsk kontinentalsokkel

Resultatmål for 1999 – fagansvar OED og KRD

Oljedirektoratet skal bidra til en effektiv anvendelse av informasjon om virksomheten på kontinentalsokkelen.

Resultatmål for 1999 – fagansvar OED

Oljedirektoratet skal:

- gjennomføre kartlegginger for fastsettelse av yttergrenser av norsk kontinentalsokkel utenfor 200 nautiske mil

- videreutvikle ressurs-, kostnads-, lønnsomhets- og effektivitetsanalyser
- utarbeide totalt ressursregnskap for norsk sokkel.

Resultatmål for 1999 – fagansvar KRD

Oljedirektoratet skal, i lys av det etablerte sikkerhetsnivå i petroleumsvirksomheten, foreta en vurdering av status og trender i utviklingen av driftsmodeller.

4. Utvikle rammeverket kontinuerlig slik at det er hensiktsmessig og tilpasset den nasjonale og internasjonale utviklingen

Resultatmål for 1999 – fagansvar OED og KRD

Oljedirektoratet skal bidra til en helhetlig og effektiv regelverksutvikling.

Resultatmål for 1999 – fagansvar KRD

Oljedirektoratet skal:

- utvikle et nytt og hensiktsmessig regelverk innenfor sikkerhet og arbeidsmiljø, ytre miljø og helse- og hygieniske forhold
- følge opp nasjonalt og internasjonalt rammesettende arbeid som har betydning for sikkerhet og arbeidsmiljø og sørge for at viktige forhold herfra (og vise versa) blir ivarettatt i ODs regelverk.

5. Bidra til at Norge forblir et foregangsland for miljømessige hensyn i petroleumsvirksomheten

Resultatmål 1999 - fagansvar OED og KRD

Oljedirektoratet skal:

- bidra til gjennomføring av effektive miljøtiltak
- utføre miljøvurderinger i lete-, utbyggings-, drifts- og avslutningsfasen
- forbedre forvaltningen av miljødata
- følge opp miljømessige sider ved petroleumsvirksomheten og bidra til:
 - å forhindre utilsiktede utslipp fra petroleumsvirksomheten
 - at industrien anvender teknologi, operasjonelle prosedyrer og styringssystemer som reduserer forurensningen.

6. Støtte internasjonaliserings- og bistandsarbeid ved aktiv bruk av ODs kompetanse og kontakter

Resultatmål 1999 - fagansvar OED og KRD

Oljedirektoratet skal videreutvikle det internasjonale samarbeidet i samsvar med myndighetenes internasjonaliseringsstrategi.

Resultatrapport

Ressursforvaltning

Leting

OD har i samarbeid med OED utarbeidet forslag til fremtidig konsesjons- og søknads-system på sokkelen som baserer seg på leteområdets modenhet.

I forbindelse med gjennomføringen av nye konsesjonstildelinger i Barentshavet Sør, har OD evaluert syv utlyste områder som totalt dekker 86 blokker, vurdert innkomne søknader og utarbeidet dokumentasjon på arbeidsforpliktelsen. 16 nye produksjonstillatelser fordelt på syv områder ble tildelt i mai.

OD har videre utarbeidet forslag til areal som kan inkluderes ved neste tildeling i Nordsjøen. Det er også satt i gang forberedelser til gjennomføring av tildeling i Nordsjøen.

Ressurspotensialet i Barentshavet Nord og Øst er evaluert, og en rapport vedrørende vurdering av ressurspotensialet er utarbeidet. Kystnære områder mellom 63 og 65 grader N er også evaluert og prosessering av dataene vil være ferdig i 1998.

Nye beregninger av oppdagede ressurser ble påbegynt i 1997, og tallene for Barentshavet ble presentert sommeren 1998. Oppdatering av letemodeller i Norskehavet ventes avsluttet i 1998. Re kartlegging av tertiar i Nordsjøen ble forsinket, men vil bli utført i løpet av våren

1998. Utvikling av ny metodikk for ressursberegning basert på innbyrdes avhengighet går etter planen.

I forbindelse med kartleggingen av norsk sokkels yttergrense mot dyphavene, som vil gjøre Norge i stand til å fremsette krav om utvidelse av kontinentalsokkelen utover 200 nautiske mil i tråd med FNs havrettskonvensjon, er 2 000 km seismisk data samlet inn. Data er prosessert og kartleggingsarbeid startet i annen halvdel av 1997.

Utbygging og drift

OD har i henhold til planen behandlet syv Planer for utbygging og drift (PUD) og fire Planer for anlegg og drift (PAD). OD har videre påbegynt arbeidet med en egen seismisk tolkning av Kvitebjørn og sadelområdet (Mats) mot 34/10-23 Gamma. Et utspill fra OD har blant annet resultert i en samordning av leteaktiviteten i lisensene.

OD har i 1997 sluttført gassforsyningsplanen (januar/februar) og deretter gjennomført full gassallokeringsrunde i perioden februar-juni. Direktoratet har i den forbindelse også deltatt i en tidlig fase i vurderingene rundt Troll sving konseptet.

En regional områdestudie om bruk av infrastruktur i Gullfaks-, Oseberg-, Statfjord-, og Snorreområdet er utført. Studien vil bidra til en optimal bruk av eksisterende anlegg, samt en tidsriktig modning og innfasing av nærliggende ressurser.

Med grunnlag i egne studier og dialog med rettighetshaverne har OD bidratt til optimalisering av utvinningsstrategien på en rekke felt på sokkelen. En studie om erfaringsvurdering for felt i drift har ført til en generell forståelse av problemstillingen knyttet til de store feltene som er i, eller nærmer seg, avtrappingsfasen.

Avgifts- og måletekniske tilsynsoppgaver er utført i henhold til plan.

Prognoser og ressursanalyser

Det ble opprettet en prognose- og ressursanalyseavdeling 1. januar 1997. OD skal utarbeide best mulige prognoser knyttet til mulige utfall av den fremtidige ressursutviklingen på norsk sokkel.

Et nytt oppdatert ressursregnskap for 1997 ble ferdigstilt i januar 1998.

ODs revisjon av ressursklassifikasjonssystemet er avsluttet. Ressursklassifikasjonssystemet er nå publisert på norsk og engelsk.

Industrisamarbeidet Forum for prognoser og usikkerhet (FUN) er etablert med i alt 20 medlemmer, og to arbeidsgrupper. Samarbeidet danner grunnlag for et påbegynt arbeid med automatisering av myndighetsrapportering i forbindelse med nasjonalbudsjettet. Prosjektet vil bli gjennomført i løpet av 1998 og 1999.

I samarbeid med utbyggings- og driftsavdelingen er det utarbeidet prognoser for fremtidig miljøutslipp på norsk sokkel.

Det er gitt bistand i oppfølgingen av Miljøsok og utvikling av prognoseverktøy for utslipp.

Evaluerings av lønnsomheten av de siste 10 års leteresultater og siste fem tildelingsrundene på norsk sokkel ble påbegynt i 1997. Arbeidet ble sluttført i 1. kvartal 1998.

Ressursdataforvaltning

I løpet av 1997 startet arbeidet med å tilpasse eksisterende systemer for miljørapportering til OED, samt utarbeidelsen av et nytt tidsregistreringssystem for halvårsrapportering.

Databasen med lisensdata, produksjonsdata og produksjonsprognoser, samt teknisk og økonomiske data er kontinuerlig ajourført, og danner grunnlaget for statistikk, analyser og publikasjoner.

Et nytt databasesystem for Petroleumsregisteret er utviklet og tatt i bruk. Det nye systemet er tilpasset de nye forskriftene for petroleumsregisteret.

DISKOS-prosjektet inkluderte ved utgangen av 1997 15 oljeselskaper samt OD. I løpet av 1997 er det lagt inn betydelige mengder selskaps-seismikk. Programmet er et samarbeid mellom OD og oljeselskapene om en felles database for geodata. Målsettingen er å redusere kostnadene ved forvaltning av de enorme datavolum som er/vil bli samlet inn. Oljeselskapenes bruk av systemet er stadig økende. Det er registrert stor internasjonal interesse for ODs systemer innen dataforvaltning.

Strategi- og planarbeid

Arbeidet med ferdigstilling av ny petroleumsforskrift ble fullført 1. halvår 1997. Det samme ble arbeidet med ny forskrift om refusjon. Utkast til veiledninger knyttet til utbyggingsdelen av PUD og til prøveutvinning er utarbeidet og oversendt OED til videre behandling.

Utkast til veiledning til avslutningsplan er under utarbeidelse i samarbeid med OED.

Den årlige revisjonen av regelverksamlingen er sendt på ekstern høring, og kommentarer er under bearbeidelse med sikte på ferdigstilling av regelverksamlingen i 1998.

Internasjonalt samarbeid

I henhold til samarbeidsavtalen med NORAD har OD bistått NORAD gjennom en rekke aktiviteter i flere land. Hoveddelen av bistandsarbeidet har vært rettet mot følgende samarbeidsland: Namibia, Sør-Afrika, Mosambik, Eritrea, India, Vietnam og Nicaragua. Omfanget av NORAD-bistanden var i 1997 på ca 5,5 årsverk. OD har kommet langt i å møte NORADs målsetting om å etablere langsiktige samarbeidsavtaler med relevante institusjoner i de aktuelle land.

OD har vært involvert i utarbeidelse av strategiplan for Intsok samt regionsplan for Latin-Amerika.

Sikkerhets- og arbeidsmiljøforvaltning

Rammesetting

OD har i 1997 prioritert:

- utarbeidelse av prosjektplan for ny regelverksstruktur
- konvertering av ODs veiledninger til industristandarder
- utfordringer knyttet til petroleumsproduksjon på store havdyp.

En betydelig del av ODs personellressurser har gått med til rammesettende virksomhet i 1997, vesentlig som følge av at arbeidet med ny regelverksstruktur har kommet godt i gang. I forbindelse med regelverksreformen har OD opprettet god kontakt med næringen, partene i arbeidslivet og andre berørte myndigheter for å legge til rette for et best mulig samarbeid. Den nye regelverksstrukturen legger opp til en samordning av de overordnede regelverk innenfor helse, miljø og sikkerhet samt vern mot forurensning på kontinentalsokkelen. Det underliggende regelverk vil få en ny struktur som vil bestå av fire temaforskrifter som skal regulere styring, dokumentasjon, teknologi og operasjonelle forhold. Gjennomføringen av prosjektet vil være en meget viktig oppgave for Oljedirektoratet på regelverkssiden frem til 2001 da det nye regelverket planlegges iverksatt.

Arbeidet med å konvertere ODs tekniske veiledninger til industristandarder er gjennomført i samsvar med planen og er nå nærmest fullført.

OD har oppnådd betydelig kunnskapsheving på problemstillinger knyttet til petroleumsproduksjon på store havdyp, noe som også har ført til kvalitetsheving i behandlingen av samtykker relatert til aktiviteter på dypt vann.

Tilsyn

I 1997 har ODs tilsynsaktiviteter vært rettet mot:

- operatørens plikter ved nye utbyggingsprosjekter
- innretninger som nærmer seg avsluttende driftsfase
- forberedelse til boreaktiviteter i fasen før samtykkesøknader.

Hovedkonklusjonen fra ODs tilsyn er at petroleumsvirksomheten skjer innenfor forsvarlige rammer og i all hovedsak i samsvar med regelverket som gjelder for virksomheten. Fra næringen er det gitt uttrykk for at myndighetenes tilsyn har nytteverdi for selskapene.

Aktivitetsnivået på norsk sokkel har i 1997 vært høyere enn noen gang, særlig for letevirksomheten. Dette har blant annet gitt seg utslag i vanskelig tilgang på kompetent arbeidskraft og på kvalifiserte boreinnretninger. OD har i oppfølgingen av søknader om samtykke til leteboring avdekket forhold av en slik karakter at det har vært nødvendig å gripe inn i virksomheten i fire tilfeller. I to av tilfellene ble virksomheten stanset som følge av ODs tilsyn, mens i de to andre tilfellene var det hovedsakelig som følge av operatørs eget tilsyn at virksomheten ble stanset.

Ved tilsyn med utbyggingsprosjekter med bruk av flytende produksjonsinnretning, har OD registrert at operatører har hatt vanskeligheter med å følge opp sitt overordnede ansvar for å påse at regelverket etterleves. Dette skyldes blant annet den dobbeltregulering som fortsatt eksisterer i sikkerhetsregelverket for flyttbare innretninger, samt antallet aktører som er involvert. OD har også konstatert at flere av disse prosjektene har blitt forsinket og har hatt betydelige kostnadsoverskridelser.

Det inntraff ingen dødsulykker innenfor ODs forvaltningsområde i petroleumsvirksomheten i 1997. Det har imidlertid vært dødsulykker i tilknytning til petroleumsvirksomheten på norsk kontinentalsokkel, men da innen andre ansvarsområder.

Oljedirektoratet har i 1997 registrert 747 personskader i petroleumsvirksomheten, mot 738 i 1996. Sett i forhold til antall utførte arbeidstimer, har frekvensen av ulykker med personskade holdt seg på omtrent samme nivå de siste fem årene. Selv om skadefrekvensen i petroleumsvirksomheten ikke er spesielt høy sammenlignet med annen industrivirksomhet, mener OD at skader kan unngås, og at en målrettet innsats på dette området fortsatt er nødvendig.

I 1997 mottok OD rapport om 186 lekkasjer av hydrokarbongass, mot 156 i 1996. Tre av lekkasjene er karakterisert som store. Sett i forhold til antall innretninger i drift og produksjonsvolum, vurderes situasjonen og farebildet til å være noenlunde stabilt med hensyn til utvikling av antall og alvorlighetsgrad av rapporterte lekkasjer. På grunn av det store risikopotensialet som er forbundet med gasslekkasjer, er det likevel en utfordring å videreføre innsatsen for å redusere antallet lekkasjer.

Det inntraff ingen ulykker eller hendelser som har medført betydelig miljøskade, store materielle tap eller langvarige produksjonsavbrudd i 1997.

Rådgivning

OD har i 1997 brukt mye ressurser på å gi informasjon og veiledning om regelverk og tilsynsordning. Dette har bl a sin bakgrunn i de betydelige regelverksarbeider/justeringer som nå foregår på lov- og forskriftssiden i forbindelse med utarbeidelse av ny regelverksstruktur og utarbeidelse av nye temaforskrifter.

Som følge av at det i økende grad benyttes flytende innretninger i petroleumsvirksomheten, har OD registrert et økende antall henvendelser fra reder/eier av slike innretninger vedrørende informasjon om ODs regelverk. I tilknytning til informasjonsvirksomhet til denne målgruppen har OD etablert et samarbeid med Det norske Veritas. Erfaringer så langt bekrefter at det er behov for ytterligere innsats overfor denne målgruppen.

Budsjettforslag 1999

Post 01 Driftsutgifter

Foruten lønn og ordinære driftsutgifter dekker posten blant annet utgifter i forbindelse med utredningsprosjekter, innsamling av miljødata og konsulenttjenester.

Det foreslås en bevilgning på 220,95 mill kroner under denne posten for 1999, en økning på 10,3 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998. Økningen skyldes virkningen av lønnsoppgjøret for 1998 og prisomregning.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
Tilsyn med petroleumsvirksomheten	12 127	12 000	12 000
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	3 992	4 000	15 500
Opprydding av havbunnen i Nordsjøen		4 600	
Undersøkelser m.v.	29 075	29 000	29 000
Sum post 21	45 194	49 600	56 500

Vedrørende 1998:

Ved Stortingets vedtak 19. juni 1998 er bevilgningen under post 21 redusert med 4,8 mill kroner.

Tilsyn med petroleumsvirksomheten

Forslaget omfatter eksterne utgifter til tilsyn med petroleumsvirksomheten som direktoratet utfører på egen hånd eller ved hjelp av eksterne konsulenter. Utgiftene refunderes fullt ut av operatørselskapene.

Refusjoner inntektsføres under kap 4810, post 03 Refusjon av tilsynsutgifter. Det budsjetteres med 12 mill kroner under dette tiltaket for 1999.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Oppdrags- og samarbeidsvirksomheten budsjetteres til 15,5 mill kroner i 1999. Økningen har sammenheng med omlegging til fullbudsjettering. Tidligere har denne virksomheten vært budsjettert slik at kun oppdragsvirksomheten og ODs eventuelle andel i samarbeidsprosjekter har kommet til syne i budsjettet. Innbetalinger fra andre samarbeidspartnere har tidligere ikke vært budsjettert. Videre har økningen sammenheng med at samarbeidet med NORAD om rådgivning for utviklingsland budsjetteres under denne posten i 1999. Utgifter i forbindelse med samarbeidsavtalen med NORAD har tidligere vært regnskapsført under ODs ordinære driftsbudsjett under post 01 Driftsutgifter, kombinert med en merinntektsfullmakt. Inntektene knyttet til oppdrags- og samarbeidsvirksomhet budsjetteres under kap 4810, post 02. I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 1999 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap 4810 Oljedirektoratet, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf Forslag til vedtak III, nr 2.

OD arbeider aktivt sammen med petroleumsindustrien i ulike samarbeidsfora: effektiv dataforvaltning (DISKOS), økt oljeutvinning (FORCE), forbedret leteteknologi (FIND), forbedret drift og vedlikehold (CORD) samt prognoser og usikkerhetsvurdering relatert til petroleumsproduksjon (FUN). Oljedirektoratet vil benytte samarbeidsprosjektet DISKOS for lagring og distribusjon av ODs geofysiske data. Dette systemet vil i økende grad også bli benyttet til frigiving av selskapsdata. Dette er et viktig bidrag for å kunne opprettholde en høy økonomisk leteeffektivitet.

Opprydding av havbunnen i Nordsjøen

Arbeidet med opprydding av havbunnen ble vedtatt avvirket fra og med 1998. Som følge av problemer med oppryddingsaksjonen i 1997 ble arbeidet forskjøvet til 1998. For nærmere omtale av prosjektet vises det til St prp nr 1 for 1997-98, og St prp nr 1 Tillegg nr 3 for 1997-98.

Undersøkelser mv

Forslaget omfatter utgifter i forbindelse med innsamling og bearbeiding av geofysiske, geologiske og geokjemiske undersøkelser, systematisering av disse, andre sokkelrelaterte data og vedlikehold av nødvendig utstyr for å ivareta disse oppgavene. Aktivitetene er svært viktige for vurderingen av nye leteområder og organisering av en effektiv letevirksomhet på norsk sokkel. De ulike undersøkelsene og studiene er av stor betydning for å kartlegge petroleumspotensialet på norsk sokkel.

I perioden frem til 2002 vil OD fortsette det systematiske arbeidet med innsamling av geofysiske og geologiske data i Barentshavet Nord. En annen viktig oppgave fremover vil være kartlegging av norsk sokkels avgrensning mot dyphavet utover 200 nautiske mil. For 1999 foreslås en bevilgning på 29 mill kroner.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Oljedirektoratet har i løpet av de siste årene gjennomført betydelig modernisering innenfor IT-området. I dette arbeidet er det lagt stor vekt på å bruke etablerte standarder i markedet. Økt grad av standardisering har også gjort det lettere å utveksle data med resten av oljemiljøet. For at OD skal kunne følge med i utviklingen på norsk sokkel, er det viktig at investeringsnivået opprettholdes.

Det foreslås en bevilgning på 5 mill kroner til utstyrsanskaffelser for 1999.

Post 70 Tilskudd til Petrad, kan overføres*Formål med tilskuddet*

Petrad er en stiftelse med formål å utvikle og gjennomføre opplæringsprogram i petroleumsforvaltning og -administrasjon rettet mot ledere innen petroleumsvirksomheten. Arbeidet er primært rettet mot land i Asia, Afrika, Latin-Amerika og i det tidligere Sovjetunionen.

Olje- og energidepartementets tilskudd til Petrad skal brukes i henhold til Intsoks prioriteringer og ses som et ledd i departementets arbeid med å internasjonalisere norsk olje- og gassvirksomhet. Stiftelsen har bygd opp et omfattende nettverk av sentrale ledere innen olje- og gassvirksomheten i mange land. Nettverket er tilgjengelig for norsk oljeindustri. Stiftelsen skal i tillegg kunne drive med utrednings- og konsulentvirksomhet når denne virksomheten er knyttet opp til slik opplærings- og kompetanseoppbyggende virksomhet.

Tildelingsregler

Petrad er pålagt å benytte Olje- og energidepartementets tilskudd etter stiftelsens formål, Intsoks prioriteringer og etter skriftlig avtale mellom Petrad og departementet om anvendelse av offentlige tilskudd.

Avtalen gjelder anvendelse av offentlige tilskuddsmidler til følgende formål: representasjon, deltakerstønning til kurs- og seminarvirksomhet, godtgjørelse, reiseutgifter samt kost- og oppholdsutgifter til foredragsholdere/undervisningspersonell/konsulenter

Oppfølgingskriterier

Tilskuddet til Petrad forvaltes over Oljedirektoratets budsjett. OD har ansvar for å følge opp resultatrapportering, regnskapsmessige forhold og finansiering av driften. Rapportene vurderes av Oljedirektoratet og Olje- og energidepartementet.

Rapportmetoder

Petrad skal årlig avgi rapport om regnskap, balanse og finansiering av driften. I tillegg skal det utarbeides rapport som tar for seg aktiviteter gjennomført i regi av Petrad.

Resultatrapport for 1997

I 1997 har Petrads virksomheten vært rettet mot Asia, Afrika, Oceania, Latin-Amerika, Russland og FSU. Petrad disponerte i 1997 seks årsværk. Petrads to faste 8-ukers kurs i Stavanger hadde 44 deltakere fra 27 nasjoner. Det har vært arrangert 25 seminarer i 15 land for til sammen 810 deltakere fra 30 land innen emner som:

- ressurs- og reservoarforvaltning
- helse, sikkerhet og miljøvern
- dataforvaltning
- petroleumsforvaltning og -administrasjon
- regelverk og lovgivning
- markedsføring, distribusjon og salg av petroleumprodukter
- norsk petroleumsindustri

Tilbakemeldinger på programmene er meget positive sett i forhold til anvendbar faglig nytteverdi, utvidede karrieremuligheter og bedre forståelse og kunnskap om internasjonal petroleumsindustri.

Resultatmål for 1999

I 1999 tas det sikte på å arrangere ca 20 seminar. I tillegg vil de to årlige 8-ukers kursene «Petroleum policy and management» og «Management of petroleum development and operations» bli arrangert.

Budsjettforslag 1999

Det forslås bevilget 3 mill kroner til Petrad for 1999, herav 1 mill kroner til drift. De resterende 2 mill kronene skal benyttes til aktiviteter i land som er i samsvar med Intsoks hovedsatsingsområder. Petrad budsjetterer med totalt 15 mill kroner i oppdragsinntekter fra statlige virksomheter. Petrads bistand til utviklingslandene i Afrika, Asia og Latin-Amerika finansieres av midler fra NORAD. NORAD tar sikte på å forlenge sin rammeavtale med Petrad med tre nye år. Avtalen går ut i 1998. Arbeidet i FSU-landene finansieres i hovedsak av midler avsatt til Øst-Europa over Utenriksdepartementets budsjett.

Finansieringen av Petrad

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 1997	Budsjett 1998	Budsjett 1999
Kursavgifter og andre inntekter	5 351	5 230	5 000
Tilskudd fra NORAD	5 000	5 621	8 100
Tilskudd fra UD ¹	1 975	3 914	3 900
Tilskudd fra OD/OED	3 000	3 000	3 000
Sum inntekter	15 326	17 765	20 000

¹ Øst-Europa sekretariatet og Norsk-russisk forum for energi og miljø

Post 71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum, kan overføres

Stortinget har tidligere sluttet seg til Regjeringens forslag om å støtte Norsk Oljemuseums planer om et museumsbygg for norsk petroleumsvirksomhet i Stavanger. Det er gitt tilsagn om et samlet statlig tilskudd på 70 mill kroner, fordelt med 60 mill kroner til investeringer og 10 mill kroner til et driftsfond. Nybygget har en kostnadsramme på 165 mill kroner. Prosjektet er fullfinansiert slik at staten, kommuner/fylkeskommuner og oljeindustrien bidrar med om lag 1/3 hver. På oppdrag fra Norsk Oljemuseum har Stavanger kommune påtatt seg den praktiske gjennomføringen av byggeprosjektet. Det er nedsatt en byggekomite som har det overordnede ansvaret for byggesaken. I byggekomiteen er Stavanger kommune, Rogaland fylkeskommune, Norsk Oljemuseum og Olje- og energidepartementet representert.

Det er så langt bevilget og utbetalt 47,5 mill kroner til Norsk Oljemuseum. Bevilgningsforslaget på 22,5 mill kroner for 1999 dekker gjenstående tilsagnsforpliktelser. Statusrapporter fra arbeidet med å etablere museumsbygget tyder på at fremdriften og økonomien i prosjektet så langt er i tråd med planen. Bygget er planlagt ferdigstilt våren 1999.

KAP 4810 OLJEDIREKTORATET (JF KAP 1810)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Gebyr- og avgiftsinntekter	1 700	1 600	2 100
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	1 450	2 500	14 000
03	Refusjon av tilsynsutgifter	58 974	54 000	54 000
04	Salg av undersøkelsesmateriale	6 932	25 000	15 000
05	Salg av publikasjoner	4 608	4 000	4 000
06	Ymse inntekter	1 204	1 100	1 400
07	Inntekter fra samarbeidsprosjekter	2 148		
08	Inntekter barnehage	2 704	2 800	2 800
10	Refusjoner	4 170		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	651		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 697		
	Sum kap 4810	86 238	91 000	93 300

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Post 01 Gebyr- og avgiftsinntekter

Posten omfatter gebyrer i forbindelse med behandling av undersøkelses- og utvinningstillatelser og registreringer i petroleumsregisteret. Totalt budsjetteres det med 2,1 mill kroner i gebyr- og avgiftsinntekter for 1999. Økning har sammenheng med at behandlingsgebyret i forbindelse med tildeling av nye undersøkelseskonsesjoner budsjetteres under denne posten for 1999. Disse gebyrinntektene har tidligere vært budsjettetert under kap 4800 Olje- og energidepartementet, post 01.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Det budsjetteres med 14 mill kroner i inntekter fra oppdrags- og samarbeidsvirksomhet i 1999, jf kap 1810, post 21.

Post 03 Refusjon av tilsynsutgifter

Posten dekker rettighetshavernes refusjon til OD for utgifter direktoratet har hatt i forbindelse med tilsyn med petroleumsvirksomheten til havs.

Det budsjetteres med 54 mill kroner i refusjonsinntekter for 1999. Anslaget er basert på at tilsynsaktiviteten opprettholdes på om lag samme nivå som i 1998. Det understrekes imidlertid at omfanget av tilsynsarbeidet i det enkelte år kan være vanskelig å anslå.

Post 04 Salg av undersøkelsesmateriale

Inntektene under posten omfatter salgsinntekter fra seismisk undersøkelsesmateriale til oljeselskapene. Anslaget for 1999 er på 15 mill kroner. Reduksjonen på 10 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998 har sammenheng med den betydelige usikkerhet som er knyttet til disse salgsinntektene.

Post 05 Salg av publikasjoner

Det budsjetteres med 4 mill kroner fra salg av publikasjoner for 1999.

Post 06 Ymse inntekter

Inntektene fra Oljedirektoratets kantinedrift er anslått til 1,4 mill kroner for 1999.

Post 08 Inntekter barnehage

Under denne posten inntektsføres foreldrebetaling og statstilskudd i forbindelse med barnehagen i Oljedirektoratet. Det budsjetteres med 2,8 mill kroner i inntekter under barnehagen for 1999.

Inntekter og utgifter ved drift av barnehagen i OD:

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 1997	Budsjett 1998	Budsjett 1999
Foreldrebetaling	1 398	1 500	1 500
Driftstilskudd fra staten	1 305	1 300	1 300
Refundert lønn fra trygdekontoret	189		
Sum inntekter	2 892	2 800	2 800
Lønnsutgifter	3 504	3 400	3 600
Andre driftsutgifter	853	900	1 000
Sum utgifter	4 357	4 300	4 600
Differanse	-1 465	- 1 500	-1 800

Differansen mellom driftsinntekter og driftsutgifter er forutsatt dekket med tilskudd fra Oljedirektoratets ordinære driftsbudsjett.

Post 10 (ny) Refusjoner

Det budsjetteres ikke med noe beløp under denne posten for 1999. Det foreslås i stedet å knytte en merinntektsfullmakt til posten som følge av at refusjonenes omfang og størrelse i det enkelte år er usikre og av den grunn vanskelig å budsjettere.

Programkategori 18.20 Energi- og vassdragsforvaltning

Utgifter under programkategori 18.20 fordelt på kapitler:

		(i 1 000 kr)			
Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr. 98/99
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf kap 4820 og 4829)	589 128	535 800	287 800	-46,3
1825	Energiøkonomisering	98 432	193 000	270 500	40,2
1826	Hjemfalte anlegg (jf kap 4826)	8 310			
Sum kategori 18.20		695 870	728 800	558 300	-23,4

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Status for området

Norge har en svært verdifull naturressurs i vannkraften, både for kraftforsyningen, for husholdningene og for den innenlandske industriproduksjonen. Vannkraften spiller dermed en sentral rolle i den innenlandske energipolitikken. Det går imidlertid mot slutten av en epoke der vannkraftressursen er tilstrekkelig i forhold til å dekke opp for en stadig økende innenlandsk etterspørsel. Antakelser om fortsatt forbruksvekst og det faktum at Norge både i 1996 og 1997 var nettoimportør av kraft, stiller Regjeringen over for nye viktige og avgjørende energipolitiske valg.

Fremdeles er nesten alt forbruk av elektrisk kraft i Norge basert på vannkraft. Men med et stadig økende behov for elektrisitet kan økningen i etterspørselen fort komme i konflikt med forslag om utbygging av kontroversielle vannkraftprosjekter.

Dersom Norge skal være selvforsynt med elektrisitet i et normalår, er utfordringen å finne alternative måter å møte det stigende energibehovet på. Energiøkonomisering og økt bruk av alternative energikilder vil spille en viktigere rolle enn tidligere. Dagens situasjon fordrer derfor endret bruk av virkemidler og det legges derfor opp til en omlegging av energipolitikken.

Et regjeringsoppnevnt utvalg la sommeren 1998 frem utredningen om «Energi- og kraftbalansen mot 2020», jf NOU 1998: 11. Utredningen vil være et viktig grunnlag for Regjeringens videre arbeid med utarbeidelse av den varslede energimeldingen. Regjeringen tar sikte på å legge frem energimeldingen våren 1999.

Som et første trinn i omleggingen av energipolitikken fremmet Regjeringen i budsjettet for 1998 forslag om økt satsing på enøk og fornybare energikilder. Tilskuddet til introduksjon av ny energiteknologi og bioenergi ble økt med 20 mill kroner forhold til den forrige regjeringens forslag. Satsingen ble videreført med ytterligere økning på 21 mill kroner i revidert budsjett 1998. I budsjettet for 1999 foreslår Regjeringen å styrke satsingen på enøk og introduksjon av ny energiteknologi ytterligere, slik at man kommer opp på et nivå på i overkant av 270 mill kroner til dette formålet.

Gjennom behandlingen av St prp nr 54 for 1997-98 om grønne skatter, fikk Regjeringen tilslutning til å frita investeringer i ulike typer fornybar energi for investeringsavgift, samt å gi tilskudd til vindkraftproduksjon tilsvarende halv el-avgift pr kWh. Stortinget vedtok i tillegg å utvide avgiftsfritaket til også å omfatte investeringer i fjernvarmeanlegg, mikro- og minikraftverk samt tidevannsanlegg. Avgiftsfritakene er et første skritt på veien i arbeidet med å gjøre miljøvennlige alternativer rimeligere i forhold til bruk av oljefyring.

Verneplanene og Samlet plan for vassdrag er viktige rammer for den fremtidige vannkraftutbygging. På bakgrunn av nye rammebetingelser både på energisiden og miljøsidene, vil Regjeringen sette i gang arbeidet med å oppdatere Samlet plan.

Regjeringen vil legge frem forslag om ny lov om vassdrag og grunnvann. Loven vil gi et fremtidsrettet grunnlag for en bedret forvaltning av vannressursene.

Regjeringen har fulgt opp en rekke av de anbefalinger som ble gitt i St meld nr 42 for 1996-97 Tiltak mot flom, blant annet gjennom økte bevilgninger til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Arbeidet med flomvarsling og flomsikringstiltak samt utarbeidelsen av et nasjonalt flomsonekart er prioritert.

Energiloven regulerer bygging og drift av elektriske anlegg, hjemler monopolkontroll av nettvirksomheten og sikrer en mer effektiv kraftomsetning. De viktigste barrierene for markedsadgang er fjernet for alle brukere av kraft. NVE, som regulerer nettvirksomheten, har innført et innteksreguleringsregime for nettselskapene som skal sikre en mer effektiv drift av nettselskapene. Kraftutvekslingen med utlandet er viktig for å jevne ut produksjonen

som følge av variasjoner i nedbør og sikrer dermed en bedre utnyttelse av nasjonale ressurser.

Den kraftintensive industrien og treforedlingsindustrien står for i underkant av en tredel av det samlede forbruket av kraft i Norge. Kontraktene med Statkraft, basert på vilkår fastsatt av Stortinget, løper ut i årene fra 2004 til 2011. Statkraft leverer over halvparten av sin produksjon til kraftintensiv industri og treforedlingsindustri. I 1998 inngikk Statkraft kraftleveringsavtaler på forretningsmessig grunnlag med henholdsvis Norsk Hydro og Norske Skog. Kontraktene løper frem til og med 2020.

Langsiktige mål og strategier

Et hovedmål i Regjeringens energipolitikk er at forbruket av elektrisitet skal begrenses, samtidig som produksjonspotensialet for alternative energikilder skal stimuleres. Regjeringen er opptatt av å legge forholdene til rette for en helhetlig, sammenhengende og samordnet energipolitikk. Nasjonal kontroll med vannkraftressursene og hensynet til distriktene vil inngå som viktige forutsetninger for Regjeringens energipolitikk. En sterkere satsing på enøk og alternative energikilder krever et godt og målrettet virkemiddelapparat.

Gjennom ratifiseringen av Kyoto-avtalen har Norge også påtatt seg en rekke internasjonale miljøforpliktelser som gjør at myndighetene står over flere nye utfordringer innenfor energisektoren.

Vannkraftressursene skal, innenfor miljømessig forsvarlige rammer, forvaltet til beste for hele samfunnet. En effektiv produksjon, omsetning og overføring av kraft kan gi et vesentlig bidrag til verdiskaping, sysselsetting og et rent miljø.

Regjeringen legger vekt på en langsiktig og forsvarlig forvaltning av naturgrunnlaget, spesielt i forhold til de miljøproblemer de ulike lokalsamfunn står overfor. Flom- og erosjonssikringstiltak gir lokal beskyttelse av flomutsatte områder og gir dermed varig fordeler for lokale interesser. Den nye vannressursloven skal styrke interessene knyttet til natur og miljø ved utnyttelse av vassdragene.

Det offentlige eier ca 85 pst av vannkraftproduksjonen. Hjemfallsordningen og vilkår om forkjøpsrett er sentrale virkemidler for et fortsatt omfattende offentlig eierskap i kraftsektoren.

Regjeringen legger vekt på at industrien fortsatt skal ha elektrisk kraft til konkurranse-dyktige vilkår. Regjeringen tar sikte på at spørsmål knyttet til industriens fremtidige kraftvilkår avklares i samband med den varslede energimeldingen.

KAP 1820 NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (JF KAP 4820 OG 4829)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	159 605	164 700	179 600
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 798	20 100	31 500
22	Flomskader, <i>kan overføres</i>	12 948		
30	Forbygningsarbeider og oppryddingstiltak, <i>kan overføres</i>	31 364	38 000	41 700
31	Opprydding i vassdrag, <i>kan overføres</i>	1 517		
32	Tilskudd til Haldenkanalen, <i>kan overføres</i>	500		
33	Flomskader, ekstraordinære forbygningsarbeider, <i>kan overføres</i>	46 335	10 000	
34	Utbedring ved Solbergfoss dam, <i>kan overføres</i>		33 000	
61	Kompensasjon til kommunene Trysil og Engerdal for tapt fiske i Trysilelva	7 000		
70	Tilsyn med eldre dammer, <i>kan overføres</i>	-1 032		
71	Refusjon av dokumentavgift	291 321	250 000	
72	Tilskudd til investeringer i ledningsnett, <i>kan overføres</i>	21 772	20 000	35 000
	Sum kap 1820	589 128	535 800	287 800

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Vedrørende 1998:

Ved Stortingets vedtak av 19. juni 1998 ble post 01 økt med 2,5 mill kroner. Videre ble post 30 og post 34 økt med henholdsvis 9 og 20 mill kroner. Under post 32 ble tilskuddet til Haldenkanalen økt med 2,5 mill kroner. Post 33 Flomskader, ekstraordinære forbygnings-

arbeider, ble redusert med 2,5 mill kroner. Videre ble post 72 Tilskudd til investeringer i ledningsnett, redusert med 3 mill kroner, jf St prp nr 65 og Innst S nr 252 for 1997-98.

Virksomhetsbeskrivelse

Ved kgl res av 18. juni 1998 er etatsnavnet til Norges vassdrags- og energiverk endret til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Endringen trådte i kraft fra 1. oktober 1998.

NVE er statens forvaltningsorgan med hovedansvar for vassdrags- og energiforvaltningen i Norge. NVE er organisert som et direktorat med seks avdelinger ved hovedkontoret i Oslo og fem regionkontor, som er lokalisert i Hamar, Tønsberg, Førde, Trondheim og Narvik. NVE har totalt 386 tilsatte, hvorav 40 er knyttet til regionkontorenes anleggsvirksomhet. Omregnet til antall årsverk utgjør bemanningen i NVE totalt 371 årsverk. Anleggsvirksomheten ved regionkontorene er organisert som egne resultatenheter.

NVEs overordnede mål for energi- og vassdragsforvaltning er at vannressursene skal forvaltes helhetlig og samfunnsmessig forsvarlig, og at samfunnets behov for energi skal dekkes effektivt på en miljø- og brukervennlig måte. Det overordnede målet skal nås gjennom følgende hovedmål:

- tilfredsstillende beslutningsunderlag for bruk av vannressursene og ivaretagelse av verneverdiene i vassdrag
- miljømessig akseptable vassdrags- og energianlegg
- effektiv kraftomsetning
- kostnadseffektive energisystemer
- effektiv bruk av energi
- høy sikkerhet og begrensede skader i og ved vassdrag
- motstandsdyktig og driftssikker energiforsyning.

Tilfredsstillende beslutningsgrunnlag for bruk av vannressursene og ivaretagelse av verneverdier i vassdrag

Vassdragene er av stor betydning som energikilde for næringsvirksomhet og husholdninger, for biologisk liv i og ved vassdragene samt for naturopplevelse og rekreasjon.

Hydrologiske data er et nødvendig grunnlag for beslutninger om bruk og vern av landets vannressurser og sikring mot naturskader, blant annet gjennom en fornuftig og økonomisk arealplanlegging. Hydrologiske data benyttes også for å oppnå en lønnsom produksjon i kraftverkene. Videre benyttes fjernoverføring av hydrologiske data til utarbeiding av prognoser til bruk i flomvarsling og for overvåking av snømagasin.

Resultatrapport

Arbeidet for å sikre god tilgang til og kvalitet på hydrologiske data er videreført i 1997 gjennom oppgradering av den nasjonale hydrologiske databasen.

Prognose- og flomvarslingstjenesten er styrket gjennom opprettelse av flere nye hydrologiske stasjoner med fjernoverføring av data, samt bruk av mer data fra regulanter i henhold til inngåtte samarbeidsavtaler. En informasjonsbrosjyre om prognose- og flomvarslingstjenesten er distribuert til brukerne i tillegg til at NVE har tatt i bruk internett og tekst-TV. Snøkartlegging har vært prioritert som virkemiddel til bedre prognoser både i flom- og tørkeperioder.

Oppfølging av de vernede vassdragene integreres i stadig større utstrekning i kommunenes ordinære arealplanlegging. Dette har blitt godt mottatt av de fleste kommuner fordi det rasjonaliserer deres behandling av verneplansaker. Erfaringene viser imidlertid at noen kommuner fremdeles ikke har en bevisst holdning til vernede vassdrag.

Mål og strategier

For å sikre et tilfredsstillende grunnlag for beslutninger med hensyn til bruk av vannressursene og ivaretagelse av verneverdien i vassdrag, vil NVE legge vekt på:

Tilfredsstillende hydrologiske data

For å kunne forbedre prognose- og flomvarslingstjenesten og for kontinuerlig å kunne overvåke landets energibeholdning, er det fortsatt behov for å utbedre det hydrologiske stasjonsnettet. Bedre geografisk dekning, økt tilpasning til endrede behov og større grad av fjernoverføring av data er viktige momenter i den forbindelse.

For å sikre at beslutninger om inngrep i og ved vassdrag fattes på et godt faglig grunnlag, arbeides det for at hydrologiske modeller skal få en mer omfattende anvendelse i forvaltningen av landets vassdrag. Den landsomfattende hydrologiske prognosetjenesten

skal blant annet i den forbindelse videreutvikles. Sedimentkilder som kan øke sterkt i omfang ved flom i elvene på Østlandet, skal fortsatt overvåkes.

Verneverdiene i vassdrag er ivarettatt

Et økende press på å utnytte de vernede vassdragene både til kraftutbygging (mini- og mikrokraftverk) samt andre formål, gjør at det stilles økte krav til forvaltningen av disse vassdragene. NVE praktiserer en restriktiv linje når det gjelder tillatelser til inngrep i de vernede vassdragene.

Oppfølging av kommunenes arealplaner er en av de viktigste oppgavene i forhold til NVEs arbeid med å sikre at verneverdien knyttet til vassdragene innarbeides i lokale arealplaner. Målet er at alle kommuner innarbeider hensynet til vernede vassdrag ved første rullering av kommuneplanene.

Rådgivning og oppdrag

Oppdragsvirksomhet innen vassdragsteknikk og hydrologi er kompetansefremmende på viktige fagområder. Inntjeningskrav til den hydrologiske oppdragsvirksomheten er også med på å fremme økt bevissthet knyttet til krav i forhold til den virksomhet som utføres.

Øke samfunnets kompetanse om vannressurser

For å sikre en bedre bruk av landets vannressurser skal allmennhet, næringsliv og myndigheter sikres tilgang på vassdragsinformasjon. I dette arbeidet står videreutvikling av vassdragsregisteret og bruken av Geografisk Informasjonssystem (GIS) fremdeles sentralt. Viktige hydrologiske data vil bli lagt ut på internett.

Den store fremrykningen de senere årene av kystnære breer på Vestlandet og i Nord-Norge medfører økt risiko for ulykker og skader. Overvåkingen av breene vil derfor bli intensivert og utvidet for å bedre varslingen knyttet til brefare.

Miljømessig akseptable vassdrags- og energianlegg

NVE konsesjonsbehandler planer om bygging av anlegg for produksjon, omforming og overføring av elektrisitet samt tiltak i vassdrag. Konsesjonsbehandlingen skal i første rekke sikre god avveining mellom fordeler og ulemper ved planlagte inngrep basert på et godt faglig grunnlag og en bred og åpen høringsprosess. Behandlingen skal videre sikre at skadevirkningene gjøres så små som mulig innen akseptable kostnadsrammer. Oppfølging av anlegg og videreutvikling av avbøtende tiltak er viktige virkemidler.

Resultatrapport

Det er fortsatt stor interesse for nye vannkraftprosjekter, både større prosjekter i regi av kraftselskapene og mikro-/minikraftverk i regi av mindre selskaper/privatpersoner. I forbindelse med søknadsbehandlingen er det nedlagt en betydelig innsats i folkemøter i distriktene og i møter med berørte kommuner for å informere om planene og om saksbehandlingen.

Den store interessen for nye vannkraftprosjekter gjør at andre vassdragsrelaterte konsesjonsaker er blitt nedprioritert, noe som fører til at disse sakene fortsatt har mye lengre saksbehandlingstid enn ønskelig. Den økte interessen for å bygge mikro-/minikraftverk har ført til betydelig økt arbeidsmengde i NVE.

I 1997 var det færre aktuelle saker vedrørende overholdelse av konsesjonsvilkår og manøvreringsreglementet enn i 1996. Selv om mye av dette skyldes naturgitte forhold, antas det også at tilstandene på dette området har bedret seg. Sanksjonsbestemmelsene er skjerpet i vilkårene knyttet til konsesjoner for nye kraftutbygginger og ved revisjon av gamle konsesjoner.

Antall søknader om konsesjonsbehandling av elektriske anlegg var i 1997 noe lavere enn tidligere år. Arbeidet med enkeltsaker har imidlertid blitt mer komplisert og ressurskrevende enn tidligere. For enkelte større kraftledningssaker har det vært mulig å få til nødvendig samordning mellom behandlingen etter plan- og bygningsloven og etter energiloven. Det må imidlertid påregnes dobbelbehandling av kraftledningssaker etter ovennevnte lover som antakelig vil gi økt behandlingstid som resultat.

Vest-Agder Energiverk fikk i slutten av 1997 konsesjon for bygging av en vindmøllepark på Lindesnes. Anlegget ble åpnet august 1998. Det forventes en betydelig økning i slike saker de nærmeste årene. Det er videre registrert en markant økning i henvendelser vedrørende bioenergi- og fjernvarmeanlegg.

Antall konsesjonsbehandlingssaker knyttet til omorganiseringer og oppkjøp har vært stort i 1997. Sakene reiser en rekke prinsipielle spørsmål, i tillegg til at det praktiske arbeidet knyttet til utforming av nye konsesjonsdokumenter er meget arbeidskrevende.

Ved siden av behandlingen av enkeltsaker, har NVE prioritert arbeidet knyttet til konsesjonsbehandling av vindkraft. I 1997 har NVE utarbeidet en veileder for konsesjonsbehandling av vindkraft. Veilederen vil bidra til en bedre planlegging av slike prosjekter, for dermed å gjøre konsesjonsbehandlingen mer effektiv.

Mål og strategier

For å sikre en miljømessig akseptabel utbygging av vassdrags- og energianlegg, vil NVE legge vekt på at:

Vassdrags- og energianlegg skal ivareta hensynet til miljø, estetikk og arealbruk innenfor forsvarlige tekniske og økonomiske rammer

Det regnes med stor pågang av saker som gjelder bygging av mikro- og minikraftverk også i 1999. Selv om disse prosjektene ikke gir så mye ny el-produksjon, er det likevel nødvendig med en rask og effektiv saksbehandling. NVE er delegert avgjørelsesmyndighet for slike saker, noe som vil kunne gi kortere saksbehandlingstid.

NVE har en formell rolle som statlig høringsinstans i reguleringsplansaker etter plan- og bygningsloven. Samordningsoppgaven mellom energiloven og plan- og bygningsloven vil bli krevende.

For å sikre en akseptabel introduksjon av vindkraft i tråd med gjeldende ambisjoner, vil NVE gi konsesjonsbehandling knyttet til vindkraft høy prioritet i 1999.

I 1999 forventes det videre at behandlingen av konsesjonspliktige anlegg knyttet til varmesentraler og fjernvarme i forbindelse med den økte satsingen på bioenergi og varmepumper vil legge beslag på betydelige ressurser i NVE.

Effektiv kontroll av konsesjonsvilkår

Konsesjonskraft og -avgifter er av stor betydning for kraftverkseiere, kommuner og fylkeskommuner. Beregningsgrunnlaget bygger på gamle data og gamle manuelle beregningsmetoder. Det er nødvendig å utrede mulighetene for forenklinger av beregningsmetoder og beregningsprinsipp. Dette vil være et omfattende arbeid for NVE i 1999.

Effektiv kraftomsetning

NVE forvalter konsesjonsordningen for omsetning av elektrisk energi. Ordningen har som mål å sikre en økonomisk og rasjonell omsetning. Et viktig bidrag for å nå dette målet er å sikre best mulig markedsadgang for alle brukere av kraft. NVE har utarbeidet retningslinjer som regulerer nettselskapenes håndtering av kraftomsetningen, og konsesjonene til Nord Pool ASA og Statnett SF. Direktoratet følger utviklingen i kraftmarkedet nøye.

Resultatrapport

Prisene til husholdninger gikk i gjennomsnitt ned med 14 pst fra januar 1997 til januar 1998. I januar 1998 var gjennomsnittlig kraftpris til husholdningene 30,7 øre/kWh (inkludert avgifter/eksklusiv nettleie). Pr 1. juli 1998 var kraftprisen til husholdningene på 24,8 øre/kWh, en nedgang på 19 pst fra januar 1998. Prisnedgangen i perioden kan forklares med en bedret magasinifylling og økt konkurranse om husholdningskundene.

Fra og med 1997 kan skifte av kraftleverandør foretas uten gebyr. Det stilles ikke krav om timesmåler for å foreta leverandørskifte, og nettselskap må fra og med 1998 håndtere leverandørskifter hver uke. Før 1998 kunne sluttbrukere uten timesmåling skifte leverandør hvert kvartal. Undersøkelser viser at stadig flere husholdningskunder benytter seg av muligheten til å skifte kraftleverandør. Av i alt 2 mill husholdninger, var det pr 1. august 1998 om lag 80 000 kunder som kjøpte kraft fra en annen kraftleverandør enn den lokale el-leverandøren.

Mål og strategier

For å sikre en effektiv kraftomsetning, vil NVE legge vekt på:

Enkel markedsadgang

Alle brukere av kraftnettet skal ha best mulig markedsadgang. NVE anser at rammebetingelsene nå er slik at alle brukere av kraft har tilstrekkelig markedsadgang for å få et velfungerende marked. Dette gjelder også husholdninger.

Det gjenstår fortsatt et betydelig effektivitetspotensial i håndteringen av kraftmarkedet. NVE vil derfor i 1999 videreføre arbeidet med innføring av elektroniske kommunikasjonsstandarder for utveksling av data mellom partene i markedet.

Fra og med 1999 vil NVE stille krav om at nettselskapene avleser husholdningsabonnenter minst fire ganger i året, mot én gang i dag. Abonnentene vil bli fakturert basert på faktisk forbruk, og ikke á konto. Kravet om avlesning fire ganger i året vil også muliggjøre fleksible kraftkontrakter, der pris og vilkår knyttes opp mot hyppige avlesninger av forbruket. For å gjøre strømrregningen enklere å forstå og for å øke folks bevissthet om sitt energiforbruk, har NVE satt krav om hvordan netteiers faktura skal utformes. Disse kravene gjelder fra og med 1. januar 1999. Regningen skal blant annet inneholde en grafisk fremstilling av forbruket fordelt på årets kvartaler, og forbruket i inneværende år skal sammenlignes med fjorårets forbruk.

Markedstilsyn

NVE vil løpende vurdere om rammebetingelsene for kraftomsetning fungerer etter intensjonene. Det vil blant annet bli gjennomført undersøkelser om forbrukernes holdning og tilpasninger til kraftmarkedet. NVE lager i den forbindelse oversikt over hvor mange leverandørskifter som finner sted.

Utenlandshandelen med kraft

Olje og energidepartementet avgjør konsesjonssaker for kraftutveksling med utlandet. NVE er tillagt en kontroll- og tilsynsfunksjon når det gjelder overholdelse av konsesjonsbetingelser med tilhørende retningslinjer.

I 1999 vil NVE fortsatt ha en tett oppfølging av konsesjonene for utenlandshandelen med kraft. Statnett SF og Nord Pool ASA har konsesjon for nærmest all kraftutveksling med Sverige og Finland. Ansvaret for godkjenning av systemavtalen mellom Statnett og Svenska Kraftnät ble i 1997 overført til NVE, og avtalen for 1998 er godkjent med noen mindre endringer. Statkraft SF har konsesjon for kraftutveksling med Danmark. Den konsesjonsgitte avtalen mellom Statnett SF og tyske PreussenElektra trådte i kraft 1. oktober 1998. Avtalen baserer seg på å benytte 400 MW av overføringskapasiteten i eksisterende kabelforbindelser mellom Norge og Danmark.

Endringene i krafthandelen med utlandet og innføring av reformer for kraftmarkedene i flere nord-europeiske land, gir NVE flere nye utfordringer når det gjelder kontroll og tilsyn. Det er derfor viktig å sikre at NVE har tilstrekkelig kompetanse om rammebetingelser og markedsforhold i relevante land, herunder produksjonsstruktur og nettsystem.

I tilknytning til den generelle omtalen om utenlandshandelen med kraft har Olje- og energidepartementet funnet det hensiktsmessig å gi en kort redegjørelse knyttet til krafthandelen med Finland.

Krafthandelen med Finland

Det arbeides med å effektivisere kraftomsetningen mellom Norge/Sverige og Finland. I St meld nr 11 for 1995-96 om organiseringen av krafthandelen med Sverige, heter det:

«Det er svært begrenset overføringskapasitet mellom Norge og henholdsvis Finland og Russland. Utenlandsforbindelsene i disse landene eies og disponeres av kraftselskaper og ikke av et nøytralt nettselskap som i Norge. Finland har innført en ny energilov, men til forskjell fra Norge og Sverige er det i Finland blant annet ennå ikke etablert et nasjonalt nettselskap med et overordnet systemansvar. Det er i dag ikke grunnlag for å endre vilkårene for disponering og tariffing av overføringsforbindelsene til Finland eller Russland. En videre utvikling av markedet i Finland vil imidlertid kunne endre dette. I Sverige endres heller ikke vilkårene for disponering og tariffing av overføringsforbindelsene til Finland.»

Organiseringen av det finske markedet er nå mer på linje med kraftmarkedene i Norge og Sverige. Det er etablert et nasjonalt nettselskap som har et overordnet systemansvar og som eier og disponerer overføringsforbindelsene til andre land på ikke-diskriminerende vilkår. Grensetariffene for børshandelen mellom Sverige og Finland ble endret 15. juni 1998. Departementet legger til grunn at overføringskapasiteten mellom Norge og Finland er liten i forhold til overføringskapasiteten mellom Sverige og Finland. Norge har kun en mindre forbindelse mot Finland, og den er i Finnmark. Grensetariffen for utvekslingen på denne forbindelsen ble også endret fra 15. juni 1998. Dette betyr at en både fra norsk og svensk side nå har lik tariffing av børshandelen med Finland. Det kan bli aktuelt med ytterligere endringer i vilkårene mot Finland, f eks å fjerne den norske grensetariffen. Beslutninger

vedrørende tariffene og andre vilkår mellom Sverige og Finland vil være en viktig faktor i vurderingen. Høyere tariffen mellom Norge og Finland enn mellom Sverige og Finland, kan føre til at utvekslingen på forbindelsen mellom Norge og Finland reduseres. Dette kan være uheldig systemmessig og kan svekke leverings sikkerheten i Finnmark.

Finland ble 15. juni 1998 et eget prisområde på Nord Pools el-spotmarked, og børsområdet omfatter nå Norge, Sverige og Finland.

Det er viktig å ta hensyn til miljøulempen i krafthandelen i Norden og Nord-Europa. Kraftutvekslingen med utlandet understreker derfor behovet for ordninger som kan sikre at de mest miljøvennlige energikildene blir foretrukket.

Kostnadseffektive energisystemer

Energiloven er det juridiske grunnlaget for en bedre økonomisk utnyttelse av ressursene i energisektoren. NVE skal legge til rette for en kostnadseffektiv utvikling av landets energisystemer slik at de gir en tilfredsstillende leveringskvalitet og forsyningsikkerhet. Sentralt i dette arbeidet er de ulike konsesjonsordninger og de virkemidler som er hjemlet i disse ordningene, blant annet monopolkontroll og krav til netteiere om regionale kraftsystemplaner. Energiverkenes nettvirksomhet er naturlige monopoler, og det er derfor nødvendig med en aktiv monopolkontroll, blant annet for å sikre en effektiv utbygging og drift av nettvirksomheten samtidig som kundenes interesser ivaretas.

Resultatrapport

NVEs nye reguleringsmodell for nettvirksomhet ble innført fra og med 1997. Modellen gir nettselskapene sterkere insentiver til å drive effektivt. Dette innebærer at det fastsettes inntektsrammer for hvert enkelt nettselskap for perioden 1997-2001. NVE har samlet inn regnskapsdata fra nettselskapene for 1997 og er i ferd med å analysere resultatene fra det første året med ny reguleringsmodell. Det er for tidlig å trekke noen konklusjoner fra disse analysene.

I arbeidet for økt effektivitet i energiforsyningen, utarbeider NVE nøkkeltall for å gi nettselskapene innsikt i egne og andre nettselskapers kostnader og om hvor det finnes muligheter for forbedringer.

For NVE er det viktig å utforme tariffene slik at nettbrukerne gis mest mulig riktige prissignaler for bruken av nettet og følgelig bidra til en effektiv bruk av nettet. NVE har i 1997 fokusert på energileddet i tariffen, dvs det bruksavhengige leddet. Statnett SF har med virkning fra 1998 gjort flere endringer knyttet til fastsettelsen av energileddet for overføring i sentralnettet. Endringene medførte at energileddet i større grad enn tidligere skal reflektere systembelastningen.

Overføringstariffene til husholdninger er økt med 4 pst fra 1. januar 1997 til 1. januar 1998. Også fra 1996 til 1997 var det en økning. På tross av økningen to år på rad, er tariffene fortsatt noe lavere enn i 1993. Økningen i 1997 og 1998 skyldes primært overgang til ny reguleringsmodell for nettvirksomheten. Denne gir adgang til økt avkastning. I tillegg har en del netteiere i 1997 fått oppjustert balanseverdiene, i samsvar med NVEs regelverk, og dermed fått anledning til å heve tariffene. NVE tar imidlertid fortsatt sikte på at tariffene skal reduseres.

På grunnlag av hjemler i omsetningskonsesjonen, fattet NVE vedtak vedrørende sentralnettets utstrekning fra 1. januar 1998. Vedtaket vedrørende 132 kV ledninger i nordre Nordland og søndre Troms ble klaget inn for Olje- og energidepartementet. Departementet fattet 17. juli 1998 vedtak i klagesakene. Flere av klagerne fikk medhold i deler av sine klager. I hovedsak skal de ledninger som tidligere inngikk i sentralnettet fortsatt inngå i sentralnettet.

Når det gjelder strukturen innenfor produksjons-, omsetnings- og nettvirksomheten, baserer en seg på de vurderinger eierne gjør når det gjelder eventuell omorganisering. Omorganiseringer må imidlertid skje innenfor de rammene myndighetene setter for vertikal integrasjon.

Mål og strategier

For å sikre kostnadseffektive energisystemer, vil NVE legge vekt på:

Regulere nettvirksomheten som et naturlig monopol

NVE regulerer e-verkenes monopolvirksomhet for å sikre effektivitet i drift, vedlikehold og investering i nett og anlegg. Nettkundene skal ikke betale mer enn hva som, samfunnsøkonomisk sett, er nødvendig for nettjenester av en tilfredsstillende kvalitet.

NVE vil videreføre innteksreguleringsregimet som ble innført fra og med 1997. Reguleringen innebærer at det beregnes inntektsrammer for alle selskapene. Ved beregning av

rammene stilles det effektivitetskrav. Inntektsrammene reduseres årlig i henhold til effektivitetskravet, mens rammene økes i forhold til inflasjon og økning av levert energi i nettet.

Fra og med 1998 består effektivitetskravet både av en generell produktivitetskomponent og en individuell sats som reflekterer nettets relative effektivitet. Regionalnettene og sentralnettet har for 1998 kun fått et generelt krav. Individuelle krav for disse nettene planlegges innført fra og med 1999. Et annet element i reguleringen er at NVE fastsetter øvre og nedre grense for nettselskapenes tillatte avkastning på investert nettkapital.

Reguleringsmodellen gir nettselskapene insentiv til å drive effektivt og vil bidra til lave overføringstariffer for brukerne. NVE vil i 1999 prioritere analyser av effektivitetsutviklingen i bransjen. Analysene vil gjøre NVE i stand til å vurdere om reguleringen av nettmonopolene, ved hjelp av effektivitetskorrigerede inntektsrammer, virker etter sin hensikt. Denne kunnskapen vil være nødvendig når reguleringsregimet som helhet skal evalueres ved utløpet av inneværende reguleringsperiode.

Det vil bli gjennomført internasjonale sammenligninger av kostnader og effektivitet i nett tilsvarende det norske sentralnettet. Også for de lavere nettnivåene vil en utrede muligheter for å gjennomføre internasjonale sammenligninger.

Parallelt med videreutviklingen av de økonomiske forutsetningene for reguleringen av nettvirksomheten, vil NVE arbeide med de mer systemtekniske forutsetninger bak reguleringen. Blant annet gjelder dette behov og godtgjørelse for systemytelser, normer for leveringskvalitet, inkludert forhold knyttet til eventuell kompensasjon for ikke-levert energi, samt endrede dimensjonerings- og planleggingskriterier til bruk i planleggingen.

Olje- og energidepartementet gjennomgår i samarbeid med NVE alle retningslinjer og forskrifter etter energiloven med siktemål å få en klar avgrensning av regelverket.

Arbeidet med kraftsystemplanlegging synes nå å være etablert innenfor en fornuftig ramme. Det vil i 1999 bli lagt vekt på å tilpasse kraftsystemplanleggingen til den lokale og regionale arealplanleggingen.

Det vil også fortsatt bli gitt prioritet til arbeidet med sluttbrukertiltak som alternativ til tradisjonell nettførsterkning eller nettutbygging, inkludert bruk av alternative frittstående energikilder i egnede områder.

Analysen og tekniske vurderinger av kraftsystemets utvikling på kort og lang sikt

NVE vil i 1999 styrke arbeidet med å analysere mulighetene for å innpasse nye energiteknologier og nye fornybare energikilder i energisystemet. Arbeidet vil omfatte kostnadsforhold og systemmessige vurderinger av samspillet mellom elektrisitetssystemet og økt innslag av vindkraft, bioenergi, varmepumper samt tiltak for mer effektiv energibruk. For å legge til rette for økt bruk av bioenergi, varmepumper, spillvarme og solenergi vil det bli viktigere å utvikle infrastrukturen for elektrisitet og fjernvarme på en balansert og kostnads-effektiv måte.

Effektiv bruk av energi

Myndighetene bidrar til å styrke introduksjon av energieffektiv teknologi, fornybar energi og et fleksibelt energisystem gjennom ulike støtteordninger. Midlene fastsettes etter kriterier som skal sikre en samfunnsøkonomisk forsvarlig utvikling av energisektoren.

NVE har forvaltningsansvaret for de fleste virkemidlene staten setter i verk for å fremme en mer effektiv energibruk. Hovedelementene i den offentlige satsingen på enøk og fornybare energikilder er; informasjon og opplæring, introduksjon av nye fornybare energikilder og energieffektiv teknologi gjennom ulike tilskuddsordninger, bransjenettverk for industrien samt etablering av nettverk for eiere og forvaltere av offentlige og private bygg. I tillegg har Regjeringen for 1999 etablert en ny ordning som skal gi produksjonsstøtte til vindkraft.

Resultatrapport

Fra 1994 har NVE hatt ansvaret for å forvalte de statlige virkemidlene innen enøk og fornybare energikilder. I 1997 har NVE lagt stor vekt på å forbedre styringen og koordineringen av enøk-virksomheten på regionalt og nasjonalt nivå. NVE har i den forbindelse startet arbeidet med å vurdere behovet for endringer i organiseringen av enøk-arbeidet og vil blant annet foreta en løpende vurdering av bruken av eksterne operatører. Basert på erfaringer fra støtteordningene for bioenergi, varmepumper og vannbasert oppvarming, vil NVE fortsette å videreutvikle kriteriene for tildeling av støtte med sikte på å oppnå økt effekt av offentlige midler, samtidig som det tas hensyn til muligheten for næringsutvikling og miljø.

NVE har satt i gang et prosjekt med sikte på bedre å kunne måle virkningen av de statlige tiltakene innen enøk og nye fornybare energikilder. Arbeidet forventes avsluttet i løpet av 1998. I løpet av vinteren vil NVE vurdere ulike fremgangsmåter som kan benyttes for å nå målet om at eneboliger og rekkehus bygget før 1980 skal gjennomgå enøk-sjekk innen 2005. NVE har også arbeidet med en informasjonsplan om kommunikasjonsaktiviteter knyttet til mer informative strømregninger som vil være ferdige innen utgangen av 1998.

Mål og strategier

For å sikre effektiv bruk av energi, vil NVE legge vekt på:

Energibrukerne skal ha god kunnskap om effektiv og miljøvennlig bruk av energi

NVE skal arbeide for at energibrukerne får objektiv informasjon om de muligheter de har for å redusere sitt energiforbruk. NVE skal videre bidra til at alle viktige brukergrupper og beslutningstakere på energiområdet får tilgang til relevant informasjon og kompetanseoppbygging. Det skal også legges vekt på at virkemidlene på dette området har en god geografisk fordeling. I tillegg skal direktoratet legge større vekt på handlings-utløsende tiltak basert på økt kunnskap.

Økt tilgjengelighet av energieffektiv teknologi

NVE skal arbeide for at energieffektiv, miljøvennlig og lønnsom teknologi blir tilgjengelig på markedet. Markedsintroduksjon skal fremskyndes gjennom økonomisk støtte til bedrifter som ønsker å produsere og markedsføre energieffektive produkter og gjennom støtte til pilot- og demonstrasjonsanlegg.

Økt bruk av fornybar energi

NVE skal arbeide for å øke anvendelsen av fornybare energiformer som igjen er med på å styrke den fremtidige kraftbalansen. NVE skal videre bidra til at nye fornybare energiformer som varmepumper, bioenergi, solenergi og spillvarme i større grad brukes til oppvarmingsformål enn i dag. I arbeidet skal det legges vekt på å vurdere kostnadsforhold knyttet til utvikling av vannbasert distribusjon av energi, og hvordan investeringer i fornybar energi, enøk og fleksible oppvarmingssystemer vil påvirke utviklingen av infrastruktur og distribusjon av elektrisitet.

For nærmere beskrivelse av området vises det til omtalen under kap 1825 Energiøkonomisering.

Høy sikkerhet og begrensede skader i og ved vassdrag

NVEs arbeid på dette området omfatter ulike tiltak for å verne liv, miljø og eiendom i og nær vassdragene mot skader. Slike tiltak er blant annet flomverk og elveforbygninger, tilsyn med dammer og andre vassdragsanlegg samt rehabilitering og ombygging av eldre dammer. Det arbeides også for å styrke beredskapen hos dameierne, i kommuner og redningsetater. NVE legger vekt på å arbeide videre med utvikling av egen flomberedskap og flomvarslingskapasitet samt oppfølging av arealplaner og utarbeidelse av flomsonekart.

Resultatrapport

I 1997 har oppfølgingen av St meld nr 42 for 1996-97 Om tiltak mot flom, stått sentralt i NVEs arbeid med å begrense skader ved flom og erosjon. I tråd med flommeldingen er det både sentralt og regionalt gjennomført forsterket innsats på kontroll med kommunale arealplaner og vegplaner. Dette har i noen tilfeller ført til innsigelser etter plan- og bygningsloven, og i andre tilfeller til konsesjonsbehandling etter vassdragsloven. Det har også vært ytet service i forbindelse med risiko- og sårbarhetsanalyser i enkelte flomutsatte vassdragskommuner.

Arbeidet med flomsonekart har fra august 1997 vært konsentrert om innsamling av grunnlagsdata for fremstilling av flomsonekart i 1998. Høsten 1997 ble det tatt opp ca 170 tverrprofiler i Saltdalselv, Driva, Daleelva, Heddøla, Glomma og Trysilelva. Videre er det gjennomført terrengkartlegging med god høydenøyaktighet ved hjelp av laserscanningsteknikk, vesentlig i Glommas nedbørsfelt. Videreutvikling av metoden for flomsonekartlegging skjer gjennom forskningsprogrammet HYDRA, jf omtalen under kap 1830, post 21.

Videre har NVE i 1997 fulgt opp sine pålegg om beredskapsplaner med hyppig kontakt med dameiere og andre impliserte parter.

I forbindelse med vårfloppen som i 1997 særlig rammet Midt- og Nord-Norge, ble det opprettholdt beredskap og ytet operativ innsats sammen med faglig rådgivning og anleggsinnsats. Det ble også utarbeidet GIS-kart og gjennomført flyfotografering av flom-

NVE har satt i gang et prosjekt med sikte på bedre å kunne måle virkningen av de statlige tiltakene innen enøk og nye fornybare energikilder. Arbeidet forventes avsluttet i løpet av 1998. I løpet av vinteren vil NVE vurdere ulike fremgangsmåter som kan benyttes for å nå målet om at eneboliger og rekkehus bygget før 1980 skal gjennomgå enøk-sjekk innen 2005. NVE har også arbeidet med en informasjonsplan om kommunikasjonsaktiviteter knyttet til mer informative strømregninger som vil være ferdige innen utgangen av 1998.

Mål og strategier

For å sikre effektiv bruk av energi, vil NVE legge vekt på:

Energibrukerne skal ha god kunnskap om effektiv og miljøvennlig bruk av energi

NVE skal arbeide for at energibrukerne får objektiv informasjon om de muligheter de har for å redusere sitt energiforbruk. NVE skal videre bidra til at alle viktige brukergrupper og beslutningstakere på energiområdet får tilgang til relevant informasjon og kompetanseoppbygging. Det skal også legges vekt på at virkemidlene på dette området har en god geografisk fordeling. I tillegg skal direktoratet legge større vekt på handlings-utløsende tiltak basert på økt kunnskap.

Økt tilgjengelighet av energieffektiv teknologi

NVE skal arbeide for at energieffektiv, miljøvennlig og lønnsom teknologi blir tilgjengelig på markedet. Markedsintroduksjon skal fremskyndes gjennom økonomisk støtte til bedrifter som ønsker å produsere og markedsføre energieffektive produkter og gjennom støtte til pilot- og demonstrasjonsanlegg.

Økt bruk av fornybar energi

NVE skal arbeide for å øke anvendelsen av fornybare energiformer som igjen er med på å styrke den fremtidige kraftbalansen. NVE skal videre bidra til at nye fornybare energiformer som varmepumper, bioenergi, solenergi og spillvarme i større grad brukes til oppvarmingsformål enn i dag. I arbeidet skal det legges vekt på å vurdere kostnadsforhold knyttet til utvikling av vannbasert distribusjon av energi, og hvordan investeringer i fornybar energi, enøk og fleksible oppvarmingsystemer vil påvirke utviklingen av infrastruktur og distribusjon av elektrisitet.

For nærmere beskrivelse av området vises det til omtalen under kap 1825 Energiøkonomisering.

Høy sikkerhet og begrensede skader i og ved vassdrag

NVEs arbeid på dette området omfatter ulike tiltak for å verne liv, miljø og eiendom i og nær vassdragene mot skader. Slike tiltak er blant annet flomverk og elveforbygninger, tilsyn med dammer og andre vassdragsanlegg samt rehabilitering og ombygging av eldre dammer. Det arbeides også for å styrke beredskapen hos dameierne, i kommuner og redningsetater. NVE legger vekt på å arbeide videre med utvikling av egen flomberedskap og flomvarslingskapasitet samt oppfølging av arealplaner og utarbeidelse av flomsonekart.

Resultatrapport

I 1997 har oppfølgingen av St meld nr 42 for 1996-97 Om tiltak mot flom, stått sentralt i NVEs arbeid med å begrense skader ved flom og erosjon. I tråd med flommeldingen er det både sentralt og regionalt gjennomført forsterket innsats på kontroll med kommunale arealplaner og vegplaner. Dette har i noen tilfeller ført til innsigelser etter plan- og bygningsloven, og i andre tilfeller til konsesjonsbehandling etter vassdragsloven. Det har også vært ytet service i forbindelse med risiko- og sårbarhetsanalyser i enkelte flomutsatte vassdragskommuner.

Arbeidet med flomsonekart har fra august 1997 vært konsentrert om innsamling av grunnlagsdata for fremstilling av flomsonekart i 1998. Høsten 1997 ble det tatt opp ca 170 tverrprofiler i Saltdalselv, Driva, Daleelva, Heddøla, Glomma og Trysilelva. Videre er det gjennomført terrengkartlegging med god høydenøyaktighet ved hjelp av laserscanningsteknikk, vesentlig i Glommas nedbørsfelt. Videreutvikling av metoden for flomsonekartlegging skjer gjennom forskningsprogrammet HYDRA, jf omtalen under kap 1830, post 21.

Videre har NVE i 1997 fulgt opp sine pålegg om beredskapsplaner med hyppig kontakt med dameiere og andre impliserte parter.

I forbindelse med vårfloppen som i 1997 særlig rammet Midt- og Nord-Norge, ble det opprettholdt beredskap og ytet operativ innsats sammen med faglig rådgivning og anleggsinnsats. Det ble også utarbeidet GIS-kart og gjennomført flyfotografering av flom-

utsatte områder i Trøndelag og Nord-Norge. I tillegg er det foretatt ekstra sediment-prøvetaking i elver hvor NVE av erfaring vet at erosjonsproblemer kan oppstå, blant annet i flere av de større vassdragene i Nord-Norge under vårfloppen. Det er også gjennomført arbeid med å forbedre prognosegrunnlaget og varslingsrutinene generelt og i utsatte vassdrag.

I 1997 har det vært gjennomført mange tiltak for å verne liv, miljø, infrastruktur og eiendom i og ved vassdrag mot skader ved oversvømmelser og vassdragsrelaterte ras, blant annet ved etablering av flomverk og elveforbygninger. Ca 1/3 av innsatsen har medgått på gamle forbygningsanlegg.

Gjenoppbyggingen av flomsikringsanlegg som ble ødelagt under flommen i 1995 vil bli fullført i 1998. Arbeidet er gjennomført innenfor rammen av den ekstraordinære flombevilgningen på 150 mill kroner, gitt i 1995.

Teknisk tilsyn og revisjon av internkontrollsystemer hos dameiere ble i 1997 gjennomført i noe mindre omfang enn planlagt grunnet stor avgang av nøkkelpersonell. Situasjonen er nå normalisert.

I forbindelse med arbeidet med nye sikkerhetsforskrifter for vassdragsanlegg ble det i 1997 satsset spesielt på å utvikle risikoanalyse til bruk på vassdragsanlegg. Med deltakelse fra NVE er det gjennomført risikoanalyser på utvalgte dammer. Gjennom risikoanalyse vil en få et verktøy til å identifisere svakheter og å prioritere sikkerhetstiltak.

NVE har videre startet forberedelsene til et kursopplegg for kommuner, politi og andre redningsetater i beredskapsplanlegging mot dambruddsulykker. NVE har gjennom ordningen med vassdragsteknisk ansvarlig (VTA-ordningen) og kurstilbud overfor dameierne og samfunnet bidratt til å høyne kompetansenivået når det gjelder å forhindre og avbøte unormale situasjoner i vassdragene.

Mål og strategier

For å oppnå høy sikkerhet og begrensede skader i og ved vassdrag, vil NVE legge vekt på:

Tilfredsstillende forbygnings- og sikringstiltak

Det antas at den mest effektive måten å hindre en ytterligere økning av skadepotensialet ved fremtidige flommer, er gjennom å veilede og følge opp kommunal arealplanlegging slik at det ikke foretas nyetableringer i flomutsatte områder. Flomsonekartlegging er et nødvendig hjelpemiddel i så måte og vil sammen med økt veiledning, tilsyn og hjelp til risiko- og sårbarhetsanalyser og en bevisst beredskapsholdning kunne gi gode resultater på sikt.

For planlegging og gjennomføring av forbygningsanlegg vil de sikkerhetskrav som ble lagt frem i flommeldingen innebære en vesentlig differensiering avhengig av hvilke verdier som skal beskyttes. Viktig infrastruktur og tettsteder vil måtte ha en større sikkerhet enn det som hittil har vært vanlig, noe som vil bety et vesentlig investeringsbehov i årene som kommer.

Sikre dammer og vassdragsanlegg

NVE vil i 1999 klargjøre nye damforskrifter og tekniske retningslinjer som planlegges å tre i kraft fra 1. januar 2000. Antall systemrevisjoner hos anleggseierne vil bli forsøkt økt og anlegg i Nord-Norge vil bli spesielt prioritert.

Tilfredsstillende kunnskap med informasjon om vassdragssikkerhet, damsikkerhet etc

Arbeidet med flomsonekartlegging vil også i 1999 være en prioritert oppgave som krever betydelige ressurser. Arbeidet er nødvendig for å bedre styringen med bruk av flomutsatte områder og derved muligheten for å redusere skader knyttet til flom. Arbeidet med flomsonekartlegging vil bli koordinert med det arbeidet som er pålagt dameierne i forbindelse med dambruddsbølgeberegninger. Det antas at dette arbeidet vil medføre en samordningsgevinst.

Samfunnet har tilstrekkelig beredskap mot unormale situasjoner i vassdrag

Arbeidet knyttet til beredskap mot flom og dambrudd vil bli styrket i 1999. I løpet av 1999 vil beredskapsplanene mot dambrudd, gjeldene for et utvalg av de mest sårbare vassdragene, bli godkjent av NVE. Gjennom konferanser og øvelser vil samarbeidet mellom dameiere, politi og lokale myndigheter bli forsøkt styrket. Kommunene skal gis støtte og veiledning i sitt arbeid med risiko- og sårbarhetsanalyser og oppbygging av flomberedskapen, blant annet ved en landsdekkende og kontinuerlig prognosetjeneste.

Motstandsdyktig og driftssikker energiforsyning

NVE skal i henhold til Energiloven samordne og følge opp beredskapsplanleggingen innen kraftforsyningen under beredskap og i krig. Beredskapen omfatter også tiltak mot skader som følge av naturgitte forhold og teknisk svikt i fredstid.

For nærmere redegjørelse knyttet til NVEs arbeid med å oppnå en motstandsdyktig og driftssikker energiforsyning, vises det til omtalen under programområde 05 Sivilt beredskap, kap 1892 Kraftforsyningsberedskap.

Forskning og utvikling

Satsing på forskning og utvikling (FoU) er nødvendig for å utvikle NVEs forvaltningsmessige kompetanse. Etaten er premissleverandør og rådgivningsorgan overfor departementet, samt kompetanseorgan innenfor sitt forvaltningsområde og overfor Norges forskningsråd. NVE vil derfor delta aktivt i prioriteringene av relevante nasjonale FoU-oppgaver.

NVEs FoU-plan for 1997-2001 ble lagt frem i 1996. Planen er et overordnet styringsdokument for FoU-aktivitetene i NVE. Planen er forankret i fagavdelingenes behov slik at forvaltningskompetanse vedlikeholdes og forbedres.

En nærmere omtale av NVEs FoU-aktiviteter er gitt under kap 1830 Energiforskning, post 21.

Internasjonalt samarbeid

NVE skal yte konsulent- og rådgivningstjenester i samsvar med samarbeidsavtalen med NORAD og UD, samt bistå OED i ulike internasjonale engasjement innen energi- og vassdragsspørsmål. Arbeidet retter seg hovedsakelig mot u-land og internasjonale organisasjoner.

Gjennom samarbeidet legges det vekt på å utarbeide et tjenlig lovverk og bygge opp et forvaltningsapparat innenfor energi- og vassdragssektoren. Dette skal danne grunnlaget for utbygging og drift av energisystemet i samarbeidslandene. Virksomheten bidrar også til å opprettholde og utvikle energi- og vannfaglig ekspertise i NVE ved at ca 10 pst av NVEs ansatte involveres i arbeidet.

Resultatrapport

Samarbeidsavtalen med NORAD har i stor grad vært knyttet til rådgivning i forhold til prosjekter som direkte eller indirekte bidrar til å oppfylle norske politiske mål for assistanse til utviklingsland og som har stor betydning for verdiskapingsmuligheter innenfor norsk næringsliv.

Det vesentligste av NVEs arbeid er hjemlet i en samarbeidsavtale med NORAD. NVE hadde i 1997 institusjonsavtaler med til sammen ti land i Afrika og Asia. Norsk assistanse til oppbygging av en vannforvaltning i det nye Palestina ledes av NVE. Arbeidet ble startet opp i 1995 og inkluderer assistanse til koordinering av gjenoppbyggingsarbeidet på vannsektoren, hvor det på få år skal investeres flere milliarder kroner. Arbeidet har gått som planlagt i 1997. Det ventes at samarbeidsavtalen blir forlenget med tre år, frem til og med 2001.

Informasjon og samfunnskontakt

Satsing på informasjon og samfunnskontakt er av stor betydning for at NVE skal nå sine faglige mål og fungere effektivt som organisasjon. Derfor er informasjonsarbeidet betydelig styrket de siste årene. Det faglige grunnlaget for arbeidet er styrket gjennom etablering av mål og rutiner for virksomheten. Viktige prioriteringer er å vise resultater av NVEs virksomhet, drive en mer aktiv profilering i forhold til viktige målgrupper, styrke informasjonsberedskapen gjennom bedre interninformasjon og opplæring og bevisst satsing på målrettede informasjonsverktøy.

Resultatrapport

Det er utviklet en kommunikasjonspolitikk for direktoratet slik at informasjonsarbeidet kan drives målrettet og etter felles retningslinjer. For å gjøre NVEs organisasjon og saker bedre kjent er det etablert en egen web-tjeneste på internett.

Budsjettforslag 1999**Post 01 Driftsutgifter**

Foruten lønn og ordinære driftsutgifter dekker bevilgningen under denne posten blant annet utgifter i forbindelse med utrednings- og utviklingsprosjekter samt konsulenttjenester.

Det foreslås en bevilgning på 179,6 mill kroner under denne posten for 1999, en økning på 14,9 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998. Ut over prisomregning og virkningen av lønnsoppgjøret for 1998 har økningen sammenheng med ekstra ressurser knyttet til den økte satsingen på enøk og alternative energikilder. Videre har økningen sammenheng med en generell styrking av NVEs monopolkontroll samt en styrking av driftsbudsjettet for å kunne sette NVE-huset i beredskapsmessig forsvarlig stand for å kunne håndtere år 2000-problematikken. Driftsbudsjettet er også økt som følge av at budsjetteringen av fire FoU-stillinger er flyttet fra FoU-budsjettet til driftsbudsjettet, jf omtalen under kap 1830, post 21.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	17 798	17 600	22 600
Flomsonekart		2 500	5 000
Samlet plan			3 900
Sum post 21	17 798	20 100	31 500

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Oppdrags- og samarbeidsvirksomheten under NVE budsjetteres til 22,6 mill kroner i 1999. Økningen har sammenheng med omlegging til fullbudsjettering. Tidligere har kun NVEs hydrologiske oppdragsvirksomhet kommet til syne i budsjettet. Innbetalinger i forbindelse med samarbeidsprosjekter har ikke blitt budsjettert. Økningen har hovedsakelig sammenheng med at samarbeidet med NORAD om rådgivning for utviklingsland er lagt inn under denne posten i 1999. Utgifter i forbindelse med samarbeidsavtalen med NORAD har tidligere blitt regnskapsført under NVEs ordinære driftsbudsjett under post 01 kombinert med en merinntektsfullmakt. Inntektene knyttet til oppdrags- og samarbeidsvirksomhet budsjetteres for 1999 i sin helhet under kap 4820, post 02. I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 1999 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat, post 02 Oppdrags- og samarbeidsinntekter, jf Forslag til vedtak III, nr 3.

Flomsonekart

I 1998 ble det bevilget 2,5 mill kroner til oppstart av arbeidet med å utarbeide flomsonekart, jf St prp nr 1 Tillegg nr 3 for 1997-98. Dette arbeidet vil bli trappet opp i 1999 og det foreslås derfor avsatt 5 mill kroner til arbeidet med flomsonekartleggingen. Prosjektet er totalt kostnadsberegnet til 45 mill kroner.

Samlet plan for vassdrag

Samlet plan ble sist oppdatert gjennom Stortingets behandling i 1993, jf Innst S nr 114 for 1992-93. Det ble da forutsatt at planen skulle oppdateres og legges frem for Stortinget med 4-6 års mellomrom.

Utviklingen de senere årene har forsterket behovet for en slik oppdatering. I arbeidet med å oppdatere Samlet plan vil det bli lagt særskilt vekt på å bringe planen i samsvar med dagens forutsetninger for kraftproduksjon (ny teknologi og endrede betingelser i kraftmarkedet), nye miljøpolitiske føringer samt nye føringer med hensyn til flom, jf St meld nr 58 for 1997-98 og St meld nr 42 for 1996-97.

Arbeidet med å oppdatere Samlet plan vil strekke seg over to til tre år. Arbeidet vil bli organisert som et prosjekt med Direktoratet for naturforvaltning (DN) som leder av prosjektet og med NVE som en sentral aktør. Det foreslås avsatt totalt 3,9 mill kroner til dette arbeidet i 1999.

Post 30 Forbygningsarbeider og oppryddingstiltak, kan overføres

Det foreslås totalt bevilget 41,7 mill kroner til forbygningsarbeider og oppryddingstiltak i 1999, en økning på 3,7 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett for 1998. I tillegg til flom-

og erosjonssikringstiltak vil en mindre del av bevilgningen under denne posten anvendes til tiltak i vassdrag der det er behov for opprydding og biotopjustering etter tidligere inngrep, og der det ikke er klart definert hvem som har oppryddingsansvaret. Videre vil en del av bevilgningen avsettes til istandsetting av eldre dammer der det på eiersiden ikke finnes nødvendige midler til slike tiltak.

Økningen av bevilgningen har sammenheng med at det skal avsettes ekstra midler til tiltak i Kirkenær, Grue kommune i Hedmark. Dette er nødvendig for å øke sikkerheten ved anleggets flomverk. Flomverket var nær ved å bryte sammen under flommen våren 1995. Flomutsatte verdier i Kirkenær er anslått til 2,3 mrd kroner og økt sikkerhet ved dette anlegget vil være en samfunnsøkonomisk svært lønnsom investering. Fullstendig oppgradering av sikkerhetsnivået for Kirkenær er kostnadsberegnet til 25 mill kroner. Nødvendige tiltak kan imidlertid gjennomføres trinnvis i selvstendige prosjekter som hver for seg øker sikkerheten for tettstedet.

Post 32 Tilskudd til Haldenkanalen, kan overføres

I forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 1998 ba Stortinget Regjeringen om å fremforhandle en avtale med Haldenvassdragets Kanalselskap om det videre statlige engasjement innenfor en ramme på 5 mill kroner. Regjeringen ble bedt om å komme tilbake med en orientering om den videre fremdrift og avtalens hovedinnhold i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 1998, jf Budsjett-innst S nr 9 for 1997-98.

Ved behandlingen av revidert budsjett for 1998 bevilget Stortinget 2,5 mill kroner under denne posten til tilrettelegging for allmennhetens bruk av Haldenvassdraget og for å styrke infrastrukturen og næringsutviklingen i regionen, jf St prp nr 65 og Innst S nr 252 for 1997-98.

Olje- og energidepartementet har tidligere bedt Kanalselskapet avklare hvorvidt prosjektet kvalifiserer til støtte gjennom etablerte ordninger. På denne bakgrunn ba Haldenvassdragets bygdeutviklingsprosjekt fylkesmannen i Østfold om å se på muligheten for finansiering av infrastruktur. I brev av 25.06.1998 fra fylkesmannen i Østfold (Landbruksavdelingen) har departementet fått opplyst at fylkesmannen vanskelig kan se at det kan brukes BU-midler til et slikt prosjekt, og mener departementet må følge opp sin tiltakspakke slik Stortinget har gitt føringer om.

Olje- og energidepartementet vil starte forhandlinger med Kanalselskapet med sikte på å fremforhandle en avtale om et direkte statlig tilskudd til Haldenkanalen i løpet av 1998. Olje- og energidepartementet vil i nysalderingen for 1998 gi en redegjørelse om fremdrift, avtalens hovedinnhold og eventuelt ytterligere bevilgningsforslag.

Post 34 Utbedring ved Solbergfoss dam, kan overføres

Det er totalt bevilget 53 mill kroner til bygging av én ny luke i Solbergfoss dam, jf St prp nr 1 og St prp nr 65 for 1997-98. Utbedringsarbeidet bidrar til å sikre flomavløpet fra Øyeren, som er i tråd med de forutsetninger Stortinget la til grunn ved behandlingen av St meld nr 42 Tiltak mot flom, for 1996-97.

Utbedringsarbeidet ligger godt an i forhold til vedtatt budsjett, og det er derfor ikke behov for å foreslå noen bevilgning under denne posten i 1999.

Post 71 Refusjon av dokumentavgift

Formål med ordningen

Ved Stortingets behandling av St prp nr 1 for 1986-87 ble det innført en ordning med refusjon av dokumentavgift ved sammenslutning av energiverk. Ved behandlingen av St prp nr 82 for 1990-91 og St prp nr 1 for 1996-97 ble ordningen utvidet til å gjelde omdannelse av energiverk fra kommunale bedrifter til aksjeselskaper og ved oppsplitting av energiverk eller ved omdannelse til konsern. De viktigste formål med refusjonsordningen har vært å bidra til selskapsmessige strukturendringer innenfor energisektoren ved å redusere kostnadene ved disse.

Opphevelse av ordningen

Regjeringen foreslår å avvike ordningen med refusjon av dokumentavgift for kraftselskaper. Refusjonsordningen er et økonomisk virkemiddel som brukes for å stimulere til endringer i organiseringen av energiverk. Det finnes ingen tilsvarende ordninger med refusjon av dokumentavgift som er innrettet på strukturendringer og omorganisering i andre sektorer. En fjerning av ordningen vil derfor gi likebehandling i forhold til annen virksomhet.

Fjerning av ordningen forventes, i hvert fall på kort sikt, å redusere antall omorganiseringer og omdanninger av energiverk til aksjeselskaper på grunn av dokumentavgiftens størrelse.

Pr 1.9.98 er det utbetalt om lag 30 mill kroner av en bevilgning på 250 mill kroner for 1998. Videre gjenstår det utestående tilsagn på om lag 135 mill kroner som ikke er utbetalt pr 1.9.98. Departementet har saker til behandling som til sammen beløper seg til over 110 mill kroner. Det er knyttet overskridelsesfullmakt til utgiftsposten. Det knytter seg usikkerhet til hvor mye av tilsagnene som faktisk kommer til utbetaling i 1998 og hvor mye av tilsagnene som må overføres til 1999.

Det foreslås at det ikke gis tilsagn om refusjon i 1999. Dette innebærer at søknader om refusjon fremmet etter 31.10.98 ikke vil bli behandlet av departementet. Søknader som er innkommet innen 31.10.98 vil bli behandlet i 1998 etter gjeldende retningslinjer.

Olje- og energidepartementet vil i nysalderingen av 1998-budsjettet gi en samlet orientering til Stortinget om hvilke saker som blir behandlet i 1998. Bevilgningen vil i den sammenheng bli korrigert og om nødvendig foreslått gjort overførbar til 1999, slik at tilsagn gitt i 1998 eller tidligere kan utbetales i 1999. Selv om ordningen med refusjon av dokumentavgift blir fjernet, må det forventes at det fortsatt vil foregå omorganiseringer i energisektoren. En fjerning av ordningen vil medføre at innbetalt avgift vil styrke budsjettbalansen.

Post 72 Tilskudd til investeringer i ledningsnett, kan overføres

Formål med ordningen

Statsstønning til investeringer i ledningsnett er utbetalt siden 1938. Fra starten av var hensikten med tilskuddet å bidra til å knytte nye abonnenter til strømmettet. I løpet av 1960-årene var nær 100 pst abonnentsdekning oppnådd. Senere er tilskuddsordningens målsetting endret flere ganger. Siste gang var i 1995, jf redegjørelse gitt i St prp nr 51 for 1994-95.

Formålet med ordningen er i dag hovedsakelig todelt. Hovedmålsettingen er å dempe overføringstariffene for fastboende i områder som har høye overføringskostnader som en følge av vanskelige naturgitte forhold. I tillegg skal ordningen stimulere til investeringer som bidrar til en akseptabel leveringskvalitet. En liten andel av budsjettposten anvendes for å gi tilskudd til husholdninger som ikke er tilknyttet det alminnelige ledningsnett, og for å gi nettselskaper tilskudd til planleggings- og utredningstiltak for å etablere rasjonelle løsninger for alminnelig forsyning.

Tildelingskriterier

Departementet er i ferd med å evaluere tilskuddsordningen i forhold til kravene nedfelt i økonomireglementet for staten. Ordningen vurderes også i forhold til de generelle rammebetingelsene for nettvirksomheten. Departementet vurderer blant annet to alternativer for fremtidig utforming av ordningen. Et alternativ er å videreføre dagens ordning med tilskudd til investeringer i ledningsnett, men med enkelte justeringer av retningslinjene som en følge av det nye reguleringsregimet for nettselskapene. Et annet alternativ er å endre ordningen slik at støtten direkte reduserer abonnentenes tariffer det året støtten gis. I det siste alternativet vil målsettingen med ordningen måtte endres til kun å omfatte reduserte overføringstariffer. Målet om bedret leveringskvalitet må da ivaretas av det generelle regelverket for nettselskapene.

Departementet vil komme tilbake med forslag til eventuelle endringer på et senere tidspunkt.

Oppfølgingskriterier

NVE er ansvarlig for tildeling av midler til det enkelte selskap, og for oppfølgingen av tilskuddenes effekt i forhold til formålet. Ordningens oppfølgingskriterier er utviklingen i overføringstariffene.

Resultatrapport

For 1997 ble det bevilget 20 mill kroner og gitt fullmakt om tilsagn for ytterligere 20 mill kroner. Tilsagnsfullmakten for 1996 var imidlertid på 30 mill kroner, slik at NVE kun hadde 10 mill kroner til disposisjon for nye prosjekter i 1997.

Etter at søknadene var behandlet, ble det i 1997 gitt tilsagn om 9 mill kroner til 21 prosjekter. Disse er fordelt på 15 energiverk. Syv energiverk fikk avslag på sine søknader. Av tilsagnene ble 2,7 mill kroner bevilget til prosjekter for ombygging og forsterkning av fordelingsnett i fylkene Hordaland og Nordland. Målsettingen med

prosjektene var å redusere overføringstariffen til e-verk med overføringstariffer over 26 øre/kWh eksklusiv mva. Landsgjennomsnittet for overføringstariffer er på 18,6 øre/kWh per 1. januar 1998. Videre ble det gitt 1,2 mill kroner til planleggings- og utredningstiltak for elektrisitetsforsyningen. Det ble gitt 1,6 mill kroner i investeringsstilskudd til frittstående el-forsyningsanlegg for husholdninger uten tilknytning til ledningsnettet. Dette var i hovedsak dieselaggregater, kombinasjon av vind- og dieselaggregater og mikrovannkraftverk. Husholdninger som er avhengig av dieselaggregater har dyrere strømforsyning enn ordinære husholdninger. For å redusere merkostnaden ble det innvilget 0,5 mill kroner i driftstilskudd til denne gruppen.

Resterende 3 mill kroner ble innvilget til prosjekter basert på de tidligere reglene for tilskuddsordningen. NVE forventer at disse prosjektene kan avsluttes i løpet 1998.

Budsjettforslag 1999

Regjeringen ønsker å styrke tiltak som bidrar til å redusere avstandsulemper for distriktene. Bevilgningen til ledningsstøtte er derfor foreslått økt med 15 mill kroner. Det foreslås en bevilgning på 35 mill kroner og en tilsagnsfullmakt på 20 mill kroner under denne posten for 1999, jf forslag til vedtak II.

KAP 4820 NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (JF KAP 1820)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Gebyr- og avgiftsinntekter	9 271	10 700	11 600
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	17 848	17 600	22 600
10	Refusjoner	3 716		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	279		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 502		
51	Refusjon fra NORAD	4 073		
	Sum kap 4820	36 689	28 300	34 200

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Post 01 Gebyr- og avgiftsinntekter

Posten omfatter avgifter fra damtilsyn, natur- og miljøverntilsyn og kraftverksberedskap. Gebyrinntektene dekker 80 pst av utgiftene ved driften av tilsynsvirksomheten i NVE. Posten omfatter også gebyrinntekter knyttet til kontroll med overholdelse av konsesjonsbetingelsene vedrørende utenlandshandelen med kraft.

Det budsjetteres med gebyr- og avgiftsinntekter på til sammen 11,6 mill kroner i 1999.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsinntekter

Det budsjetteres med 22,6 mill kroner i inntekter under oppdrags- og samarbeidsvirksomhet i 1999. Inntektene dekker lønnskostnader og andre utgifter knyttet til hydrologisk oppdragsvirksomhet og samarbeidsavtalen med NORAD, jf kap 1820, post 21.

Post 10 (ny) Refusjoner

Det budsjetteres ikke med noe beløp under denne posten for 1999. Det foreslås i stedet å knytte en merinntektsfullmakt til posten som følge av at refusjonenes omfang og størrelse i det enkelte år er usikre og av den grunn vanskelig å budsjettere.

KAP 1825 ENERGIØKONOMISERING

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	42 101	36 000	66 000
61	Tilskudd til enøk-tiltak i kommunale og fylkeskommunale bygg, <i>kan overføres</i>	2 812		
70	Tilskudd til enøk-tiltak i statlige bygg, <i>kan overføres</i>	2 998		
71	Tilskudd til enøk-tiltak, <i>kan overføres</i>	1 420		
72	Introduksjon av ny energiteknologi og bioenergi, <i>kan overføres</i>	49 101	157 000	203 000
73	Produksjonstøtte til vindkraft			1 500
	Sum kap 1825	98 432	193 000	270 500

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

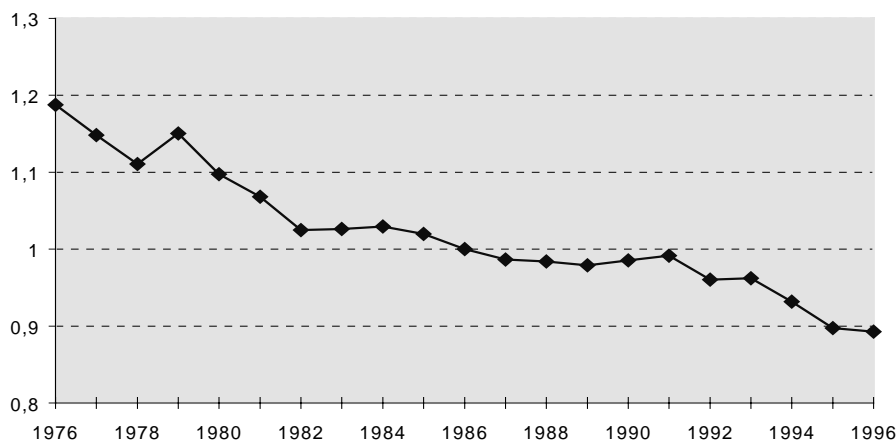
Offentlige midler til introduksjon av ny energiteknologi og bioenergi ble økt med 20 mill kroner i statsbudsjettet for 1998 i forhold til den forrige regjeringens forslag. Satsingen ble videreført med ytterligere økning på 21 mill kroner i revidert budsjett for 1998, jf St prp nr 65 og Innst S nr 252 for 1997-98. I budsjettet for 1999 foreslår Regjeringen å styrke satsingen på enøk og introduksjon av ny energiteknologi ytterligere, slik at man kommer opp på et nivå på i overkant av 270 mill kroner til dette formålet.

Post 72 vil fra og med 1999-budsjettet kun inneholde tilskuddsmidler knyttet til de ulike enøk-ordningene. Utgifter knyttet til drift av operatørene for tilskuddsordningene, evalueringer, utredninger, forskning og utvikling samt oppfølging av normative virkemidler, foreslås overført til post 21 fra og med 1999.

Status for området

Forholdet mellom energibruk til stasjonært formål og samlet verdiskaping på Fastlands-Norge viser en positiv utvikling med hensyn til effektiv bruk av energi. Figur 1 viser at over de siste 20 årene har energiintensiteten, målt som forholdet mellom stasjonært energiforbruk og bruttonasjonalproduktet for Fastlands-Norge, sunket med 25 pst. Direkte støtteordninger, kompetanseoppbygging og informasjonstiltak rettet mot effektiv bruk av energi, har blant annet bidratt til denne utviklingen.

Figur 1: Energiintensiteten for Fastlands-Norge i perioden 1976-1996.

En strammere kraftbalanse og forpliktelsene i Kyoto-avtalen er utgangspunktet for en sterkere satsing på tiltak for å begrense energiforbruket og øke anvendelsen av fornybare energikilder.

Gjennom behandlingen av St prp nr 54 for 1997-98 om grønne skatter, fikk Regjeringen tilslutning til å frita vindkraftproduksjon, bioenergianlegg og varmepumper for investeringsavgiften på 7 pst. Stortinget vedtok i tillegg å utvide avgiftsfritaket til også å omfatte investeringer i mikro- og minikraftverk samt tidevannsanlegg. Samlet anslås de ulike fritakene for investeringsavgift å gi en avgiftslette på om lag 25 mill kroner på årsbasis. Videre vedtok Stortinget Regjeringens forslag om å gi tilskudd til vindkraftproduksjon

tilsvarende halve el-avgift pr kWh. Avgiftsfritakene og produksjonsstøtten til vindkraft er et viktig skritt på veien mot å gjøre miljøvennlige alternativer rimeligere i forhold til bruk av fossile brensler.

Virkemidler under andre departementers ansvarsområder bidrar også til å begrense energiforbruket. Dette gjelder blant annet den foreslåtte økningen i elektrisitetsavgiften og avgiften på mineralolje under Finansdepartementet. Under Landbruksdepartementets budsjett bevilges midler som støtter opp under satsingen på bioenergi. Statens miljøfond, som finansieres over Miljøverndepartementets budsjett og forvaltes av SND, har som formål å styrke finansieringen av miljøtiltak, med spesiell vekt på klimatiltak. Dette omfatter investeringer i energiøkonomisering og nye fornybare energikilder.

Det har vært en økende interesse og aktivitet knyttet til nye fornybare energikilder, spesielt i forhold til bioenergi og vindkraft. Tilgangen på søknader om offentlig støtte til økt bruk av bioenergi er stor, og en rekke større vindkraftprosjekter er under planlegging. I tråd med St meld nr 41 for 1992-1993 om energiøkonomisering, har NVE etablert et landsomfattende virkemiddelapparat som når ut til viktige beslutningstakere i energisektoren. Virkemiddelapparatet kan justeres i takt med behovet for nye tiltak. Nedenfor gis det en beskrivelse av virksomhetene i de regionale enøk-sentrene og aktiviteter som ivaretas av NVEs operatører.

Boks 1: Enøk-sentrene og –operatørene i Norge

De regionale enøk-sentrene er etablert for å ivareta blant annet deler av energiverkenes lovpålagte enøk-oppgaver. Kjernen i sentrenes virksomhet er informasjon og rådgivning overfor sluttbrukere. Rådgivningen er av ulik karakter, alt fra å svare på enkle spørsmål over telefon til å foreta analyser av kundenes energibruk. Videre veiledes boligeiere om muligheter for enøk-tiltak og valg av energiøkonomiske løsninger.

Energiverkene har anledning til å finansiere virksomheten gjennom et påslag i overføringstariffen på 0,2 øre/kWh. Virksomheten kan utvides og finansieres med ytterligere inntil 0,1 øre/kWh til samarbeidsprosjekter mellom de regionale sentrene og den statlige virksomheten.

Store deler av NVEs enøk-virksomhet blir drevet gjennom bruk av operatører. Operatørene er NVEs faglige samarbeidspartnere og skal gjennom arbeidsprogrammer som godkjennes av NVE, gjennomføre tiltak innenfor områdene informasjon, kampanjer, opplæring, energiøkonomisering i industri og bygninger samt introduksjon av energieffektiv teknologi. Det har vært et mål for den statlige enøk-virksomheten at viktige yrkesgrupper skal nås med et relevant tilbud om informasjon, rådgivning og kompetanseoppbygging, og at virkemiddelapparatet skal gi et like godt tilbud i alle deler av landet. Mangfoldet av beslutningstakere og fagpersonell gjenspeiler seg også i bredden i den statlige enøk-aktiviteten. Etableringen av regionale enøk-sentre i samarbeid med energiverkene bidrar til et landsdekkende tilbud av informasjon, opplæring og rådgivning til ulike typer aktører, enten dette er vanlige husholdninger eller profesjonelle bedriftseiere og fagfolk.

Langsiktige mål og strategier

Fleksibiliteten i energisystemet må styrkes gjennom økt bruk av oppvarmingsystemer som legger til rette for bruk av andre fornybare energikilder enn elektrisitet til oppvarmingsformål. Slike oppvarmingsystemer skal bidra til å begrense el-forbruket. Tilgangen på energi skal utvides gjennom økt satsing på nye fornybare energikilder, særlig gjelder dette innenfor områdene vindkraft og bioenergi.

Statlige informasjons- og opplæringstiltak på området representerer også viktige virkemidler som skal bidra til å begrense energibruk og gi økt handlingskompetanse om effektiv energibruk og anvendelse av nye fornybare energikilder. Det vil bli arbeidet for å styrke kompetansen på energispørsmål i kommunene. For husholdningene vil det bli lagt økt vekt på tiltak rettet mot dem som har minst evne til å betale mer for energien.

Arbeidet for å nå de overordnede målene har et langsiktig perspektiv. Målene skal nås gjennom tiltak som bidrar til utvikling av fornybare energikilder og energieffektiv teknologi og som gjør energieffektive produkter og fornybar energi tilgjengelig for energibrukerne. Videre skal energibrukernes kunnskap styrkes i forhold til muligheter som bidrar til effektiv energibruk samtidig som brukerne motiveres til å gjennomføre tiltak. Til sammen vil tiltakene bidra til bedre planlegging av fremtidig energibruk i næringsliv samt offentlig forvaltning og stimulere bruken av fornybar energi gjennom rammevilkår og økonomisk støtte.

Resultatrapport

Informasjon og opplæring

I 1997 ble det etablert ytterligere ett regionalt enøk-senter. Med dette var det ved utgangen av 1997 etablert totalt 18 sentre i landet. Det arbeides videre med etablering i de to områdene som fortsatt står uten enøk-senter, Akershus og Sør-Rogaland. I 1997 har enøk-sentrene kommet nærmere en felles profil, noe som muliggjør en koordinert og samlet nasjonal enøk-satsing. NVE bidrar til å påskynde denne utviklingen ved å stille krav til prosjekter som finansieres gjennom økningen av påslag i nettariffen fra 0,2 til 0,3 øre/kWh. Gjennom etableringen av regionale enøk-sentre har en oppnådd at regional kompetanse er opprettholdt og utviklet. Dette betyr at forholdene er lagt til rette for at energibrukerne på landsbasis har et tilbud av nøytral informasjon, veiledning og opplæring om effektiv energibruk.

NVEs kampanjestrategi ble videreført i 1997. I første halvår av 1997 ble det gjennomført en enøk-kampanje i media med fokus på enøk-sjekk av boliger. I andre halvår ble det gjennomført en direkte postutsendelse til 1,2 mill husstander med tilbud om å få gjennomført en enøk-sjekk av boligen. Begge kampanjene ble gjennomført i samarbeid med de regionale enøk-sentrene.

I 1997 arrangerte Opplysningskontoret for energi og miljø (OFE), som er NVEs opplæringsoperatør, totalt 134 kursarrangementer. Midlene over statsbudsjettet har gitt grunnlag for nyutvikling og oppdatering av omkring 20 ulike kurstilbud. I 1997 var det til sammen om lag 2 300 deltakere på disse kursarrangementene. Både antall arrangementer og antall kursdager har vist stigende tendens de siste tre årene samtidig med at NVEs subsidiering av kursdeltagelse er blitt fjernet. Denne utviklingen indikerer at opplærings tiltakene som er utviklet har god kvalitet og nytteverdi for brukerne.

NVE har gjennomført en rekke informasjonsaktiviteter rettet mot ulike målgrupper. NVEs nyhetsbrev «Enøk Forum» ble i 1997 utgitt i seks nummer og distribuert i 14 000 eksemplarer. Videre distribuerte NVE nær 170 000 brosjyrer om enøk og fornybare energikilder i Norge.

Arbeidet med å videreutvikle avtale-enøk for industrien ble også videreført i 1997. I 1998 har PIL og NVE gjennomført samtaler om en intensjonsavtale som skal legge grunnlaget for gjennomføring av pilotprosjekter i 1998.

Introduksjon av ny energiteknologi

Satsingen på bioenergi var en sentral del av satsingen på fornybare energikilder i 1997. NVE iverksatte våren 1997 en egen støtteordning for bioenergiprojekter basert på en strategi utarbeidet av en interdepartemental bioenergigruppe. Totalt ble det behandlet 99 søknader om støtte, hvorav 46 prosjekter ble støttet med om lag 35 mill kroner. Det er klare indikasjoner på at støtteordningen bidrar til å sette i gang prosesser lokalt hvor ulike typer aktører, både kommuner, fylkeskommuner, privat industri, tjenesteyting samt landbrukssiden, legger økende vekt på bioenergi og prioriterer dette som satsningsområde. Det er beregnet at dersom alle prosjektene gjennomføres som planlagt, kan prosjektene gi grunnlag for en økning opp til 400 GWh/år i bruk eller produksjon av bioenergi. Foreløpig resultat for 1998 viser at NVE vil støtte 35 prosjekter med til sammen 55 mill kroner. Dersom disse prosjektene blir realisert som forutsatt vil dette utgjøre om lag 160 GWh/år i varmeenergi basert på bioenergi samt 170 GWh/år i økt produksjon basert på biobrensel.

Interessen for vindkraft økte kraftig i 1997 og det ble satt i gang planlegging av en rekke prosjekter. Vindkraftanlegg må gjennomgå konsesjonsbehandling og fremdriften i prosjektene er derfor noe usikker. Det ble derfor ikke gitt tilsagn for hele budsjetttrammen til vindkraftprosjekter i 1997 med sikte på å kunne følge opp konsesjonsgitte prosjekter i 1998.

Hovedvirkemiddelet for energieffektivisering i industrien er bransjenettverk for energibruk i norsk industri som ble etablert i 1991. Nettverket har som målsetning å øke bedriftenes kunnskap om egen energibruk, etablere rutiner for energioppfølging og gjøre det mulig for den enkelte bedrift å sammenligne sin energibruk med andre tilsvarende bedrifter. Siden oppstarten av industrinettverket har totalt 500 bedrifter fått slik bistand. Registreringen av energibruken i bedrifter som deltar i bransjenettverket viser at over halvparten av medlemsbedriftene har blitt mer effektive. Antallet medlemsbedrifter økte med 39 i 1997. Til sammen har ca 75 bedrifter fått bistand gjennom bransjenettverkets rådgivningstjeneste.

I 1997 har NVE prioritert satsingen på etablering av tilsvarende nettverk innen bygningssektoren, som består av kommunale, fylkeskommunale, statlige og private byggeiere og -forvaltere. Avtaler om energiledelse, energioppfølging og endrede drifts- og vedlike-

holdsrutiner hos aktørene er et viktig virkemiddel for å få utløst enøk-potensialer i byggsektoren. Det er startet 15 nye nettverksgrupper i 1997. Ved utgangen av 1997 besto Nettverket for bygg av totalt 30 nettverksgrupper. Av nye grupper som er dannet i 1997, er syv innen kommunal og fylkeskommunal sektor, tre innen statens bygg og fem innen privat sektor. Statistisk sentralbyrå (SSB) har utviklet en database for faktisk energibruk i bygningssektoren. Databasen vil gjøre det mulig å følge utviklingen i energiforbruk over tid og se utviklingen i sammenheng med tiltak i bygningen og øvrige rammebetingelser. NVEs byggoperatør har på oppdrag fra NVE utarbeidet en rapport med status og strategiforslag for energifleksibilitet i bygningsmassen. I 1998 har NVE deltatt i øko-bygg-programmet.

NVE har et eget program for markedsintroduksjon av enøk-produkter og -tjenester, bedriftsspesifikk introduksjon (BSI). Hensikten med BSI er å bidra til at energieffektive produkter blir tatt i bruk i større grad. I 1997 var det 19 BSI-prosjekter som ble støttet med til sammen 6 mill kroner. I tillegg var det ni gassprosjekter som til sammen fikk 12 mill kroner. Av dette var 10 mill. kroner spesielt øremerket til prosjektet «gassdrevne busser i Bergen». Det ble også gitt støtte til konvertering av biler til naturgassdrift, noe som bidrar til økt erfaring med bruk av naturgass i biler.

Resultatmål 1999

NVE har i 1998 foretatt en gjennomgang av rollen til de regionale enøk-sentrene og deres forhold til energiverkene. I 1999 vil det bli foretatt nødvendige justeringer av sentrenes rolle og organisering med sikte på å oppnå en bedre koordinering og gjennomføring av statlig og lokal enøk-virksomhet.

Basert på økningen i bevilgningene for 1999 vil departementet etablere en støtteordning for enøk-tiltak rettet mot husholdningssektoren. Tiltakene vil i stor grad prioritere den delen av bygningsmassen som er eldst og hvor beboernes mulighet til å finansiere omfattende investeringer er begrenset. Dette virkemiddelet skal knyttes opp mot arbeidet med å gjennomføre enøk-sjekk i alle boliger oppført før 1980. Det tas sikte på å avslutte dette arbeidet innen 2005. En mer detaljert plan for fremdriften i dette arbeidet vil bli utarbeidet i 1999. Det vises i denne sammenheng til Dokument 8:58 og Innst S nr 151 for 1997-98, hvor det foreslås en rekke tiltak for energiøkonomisering i private husholdninger.

Arbeidet med å gjøre vannbaserte oppvarmingsystemer mer kostnadseffektive vil bli prioritert i 1999 gjennom økt bruk av teknologikonkurranser, informasjons- og opplæringsvirksomhet og investeringsstøtte. Det vil bli lagt særlig vekt på opplæring og kompetanseoppbygging i VVS-bransjen for dermed å styrke introduksjon av fornybare energikilder i kombinasjon med bruk av vannbaserte oppvarmingsystemer.

Støtteordningen for bioenergi, varmepumper og fjernvarme vil bli videreført i 1999. Det økte bevilgningsforslaget vil gi grunnlag for en styrking av innsatsen. Midlene vil i hovedsak prioriteres til prosjekter knyttet til varmepumper og vannbasert oppvarming. Økningen gir også mulighet for å inkludere solenergi-prosjekter i denne støtteordningen.

For å styrke det langsiktige arbeidet med omleggingen av energisektoren vil departementet prioritere forskningsinnsatsen på nye fornybare energikilder og energieffektiv teknologi. Midlene forutsettes i hovedsak å styrke forskningsprogrammet for effektive og fornybare energiteknologier (NYTEK) i Norges forskningsråd.

Departementet vil videre styrke energiarbeidet lokalt ved å utvikle informasjons-, opplærings- og nettverksarbeid tilpasset kommunal sektor. Målet med tiltakene rettet mot kommunalsektor vil være å bygge opp energikompetanse hos viktige beslutningstakere og planleggere samt bidra til bedre samvirke mellom aktører på lokalt plan. Støtteordningene for vannbasert oppvarming, fjernvarme, varmepumper og bioenergi vil også være viktige oppfølgings tiltak som supplerer denne satsingen med gjennomføring av konkrete tiltak. Forslag til bevilgning for 1999 gir grunnlag for tiltak rettet mot kommunal deltakelse i utviklingen av spillvarme, nye fornybare energikilder og effektiv energibruk ved rehabilitering og nybygging.

Fra 1. januar 1999 skal alle e-verk sende forenklet strømgang til sine kunder. Strømgangningen skal sendes ut kvartalsvis eller oftere og gi informasjon om energiforbruk. Det vil i den forbindelse bli arbeidet med å utvikle oppfølgings tiltak overfor husholdningene basert på den informasjon de nye strømgangene vil gi.

Det vil bli gitt tilskudd til markedsintroduksjon av teknologi for effektiv energibruk og fornybare energikilder.

Bransjenettverk for industri er allerede godt utviklet, men det er fortsatt et betydelig enøk-potensial i industrien. Det skal arbeides videre med å iverksette et avtalesystem med industrien for dermed å få utløst enøk-potensialet basert på pilotprosjektet mellom PIL og NVE.

Det vil bli lagt vekt på å bidra til økt bruk av gass for å oppnå en mer effektiv energibruk og gjøre det til et alternativ til bruk av olje. Videre vil det bli lagt til rette for en styrking av kompetansen på gassteknologi, blant annet for å styrke utviklingen av et nettverk mellom relevante fagmiljø.

Budsjettforslag 1999

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen dekker utgifter knyttet til informasjon og opplæring innenfor enøk-området samt støtte til prosjekter i samarbeid med de regionale enøk-sentrene. Videre dekker bevilgningen utgifter til forskning og utvikling samt utredninger som danner grunnlag for utvikling av virkemiddelbruken på området. NVEs utgifter til drift av eksterne operatører og programmer dekkes også over denne posten. Deler av disse utgiftene har tidligere vært dekket over post 72.

I samsvar med den økte satsingen på støtteordningene for fornybare energikilder (jf post 72) og prioritering av energiforvaltningen lokalt, vil opplæringsvirksomheten styrkes og midler vil bli disponert til å bygge opp nettverk for offentlig sektor. Videre vil opplæring innen sentrale yrkesgrupper i offentlig og privat sektor bli styrket for å få best mulig effekt ut av den økte tilskuddsrammen.

Under denne posten vil det bli avsatt 10 mill kroner til forskning på nye fornybare energikilder og energieffektive teknologier. Midlene vil disponeres i samråd med NFR. Midlene vil også dekke NVEs behov for forvaltningsrettet forskning knyttet til introduksjon av nye fornybare energikilder i energisystemet.

Departementet koordinerer Norges deltakelse i internasjonalt enøk-arbeid. Deltakeravgifter, kontingenter og andre utgifter i forbindelse med internasjonale programmer innen enøk og fornybare energikilder dekkes over denne posten. Midlene kan også brukes for å styrke den eksportrettede virksomheten til norske bedrifter som produserer energieffektiv teknologi. Norge deltar i EUs enøk-program SAVE II, som startet opp i 1997. Norge har også besluttet å delta i ALTERNER II, som er EUs videreføring av ALTERNER-programmet for å fremme fornybare energikilder. Programmet vil pågå frem til 2001. Utgiftene i forbindelse med SAVE II- og ALTERNER II-programmene blir dekket over denne posten.

Det foreslås totalt en bevilgning på 66 mill kroner under denne posten for 1999, en økning på 30 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998. Økningen må ses på bakgrunn av at denne posten nå dekker utgifter til enkelte formål som tidligere ble dekket over post 72.

Post 72 Introduksjon av ny energiteknologi og bioenergi, kan overføres

Formål med ordningen

Formålet med ordningen er å stimulere til effektiv produksjon, omsetning og bruk av ny, fornybar energi og øke tilbudet av nye fornybare energikilder og energieffektive teknologier i markedet. Det gis prioritet til prosjekter som bidrar til introduksjon av vindkraft, bioenergi, solenergi, varmepumper og utnyttelse av industriell spillvarme, men også andre fornybare energikilder vil bli vurdert. Hovedmålet for tilskuddsordningen er å bidra til en mer rasjonell og omfattende utnyttelse av fornybare energiressurser. Ordningen skal bidra til at energieffektiv teknologi oppnår en raskere markedsintroduksjon både gjennom investeringsstøtte og ved støtte til markedsintroduksjon gjennom ordningen for bedriftspesifikk introduksjon (BSI-ordningen).

De beste prosjektene gis tilskudd. Det er derfor ikke hensiktsmessig å øremerke midler til enkelt-teknologier. Det legges til grunn at omfanget av satsingen på bioenergi, varmepumper og oppvarmingsystemer økes vesentlig i forhold til 1998. Det er videre knyttet stor usikkerhet til behovet for investeringsstøtte til vindkraftprosjekter. Slike prosjekter vil være avhengig av en avklaring med kommunale myndigheter i henhold til plan- og bygningsloven og med statlige myndigheter gjennom energilovens krav til konsesjon for elektriske anlegg.

Prosjekter som gis tilskudd forventes å ha mindre økonomisk og teknisk risiko enn forskningsprosjekter, men vesentlig større risiko enn ordinære forretningsmessige investeringer.

Viktige målgrupper for tilskuddsordningen er industri, energiverk, varmeselskaper, kommuner, fylkeskommuner, offentlige institusjoner, større boligsammenslutninger og private byggherrer. NVE skal i tillegg iverksette selektive støttetiltak rettet mot

husholdninger. Støttebehovet vil vurderes på bakgrunn av generelle rammevilkår som for eksempel produksjonsstøtte for vindkraft og ulike avgiftsfritak som den enkelte søker vil nyte godt av. Utilsiktede virkninger av at enkelte gruppe ikke nyter godt av avgiftsfritak vil også bli tillagt vekt.

Tildelingsregler

Bioenergi, varmepumper og oppvarmingssystemer

Søknadene blir vurdert og rangert av NVE etter kriterier beskrevet i søknadsinnbydelsen. Hovedkriteriene for tildeling av midler er prosjektenes bidrag til økt energitilgang fra bioenergi og varmepumper pr støttekrone samt økningen i bruk av vannbasert oppvarming pr støttekrone. Søknadsinnbydelsen inneholder minimumskrav som må være oppfylt for å bli tildelt støtte.

Minimumskrav for tildeling av tilskudd er at prosjektene skal resultere i varig produksjon av foredlet biobrensel, varmeutnyttelse eller elektrisitetsproduksjon basert på nye fornybare energikilder som bioenergi, inkludert organisk avfall, jord/bergvarme, sjøvann, ellevann og solenergi, samt utnyttelse av industriell spillvarme. Miljøkonsekvensene skal ikke være negative, og prosjektene skal innhente konkurrerende tilbud på leveranser for å sikre at de mest kostnadseffektive løsninger velges.

Ved støtte til bioenergi og energifleksible varmeanlegg skal egeninnsatsen i prosjektet være størst mulig. Tilsagnet som gis fra NVE skal være utløsende for at prosjektet gjennomføres. Søker skal kritisk vurdere hvor lite støtte som muliggjør gjennomføring. Det antas i utgangspunktet en støtteandel på 15-20 pst. Total statlig støtteandel (inkludert støtte fra andre statlige institusjoner) skal maksimalt utgjøre 40 pst.

Utbetaling foretas på grunnlag av medgått arbeid spesifisert på innsendt faktura.

Vind

Det gis normalt en investeringsstøtte på 15-25 pst. Utredninger kan støttes med inntil 100 pst. Det forutsettes at prosjekter som gis støtte baseres på en kostnadseffektiv anskaffelse av vindkraftteknologi hvor det enkelte aggregat har en minimumsstørrelse på 500 kW og hvor utbyggingen skjer i vindkraftparker med en minimum samlet effektinnstallasjon på 1500 kW. Ytterligere tildelingsregler for støtte til investeringsprosjekter vil bli utarbeidet. Tildeling av støtte til vindkraftanlegg forutsetter at anleggene er gitt konsesjon. Utbetaling av støtte skjer på grunnlag av medgått arbeid spesifisert på innsendt faktura.

Teknologiintroduksjon

Ved støtte til markedsintroduksjon av energieffektive teknologier skal egeninnsatsen i prosjektet være størst mulig. Støtten som gis skal være utløsende for at prosjektet blir gjennomført. Søknaden skal inneholde en begrunnelse for statlig støtte. Det gis støtte inntil 50 pst av prosjektkostnaden. Det er ingen beløpsmessig grense knyttet til støttebeløpet. Støtteandelen fastsettes blant annet på bakgrunn av en vurdering av bedriftens økonomi.

Utbetaling skjer på grunnlag av medgått arbeid spesifisert på innsendt faktura.

Oppfølgingskriterier

Ordningen har underliggende delmål knyttet til ulike typer teknologier. Tildelingskriteriene, oppfølgingskriteriene og rapporteringsrutinene er utformet i samsvar med dette. NVE er delegert ansvaret for å forvalte tilskuddsordningen. Ved tildeling av midler er det normalt NVE som vurderer søkerens faglige og økonomiske evne til å gjennomføre prosjektene og at søknadene samsvarer med intensjonene bak tilskuddsordningen.

Bioenergi, varmepumper og oppvarmingssystemer

NVE fastsetter en årlig søknadsfrist for ordningen. Samtidig med søknadsfristen kunngjøres også hvilke krav NVE stiller til søkere og prosjekter. NVE vil i 1999 også klargjøre hvilke kriterier som vil bli lagt til grunn for vurdering av støttebehov og prioritering mellom prosjekter. Det gis en frist for søkere til å akseptere tilbudt støtte og en tidsfrist for når prosjektet skal være ferdigstilt.

I tillegg til årsrapport hvor tilskuddsordningen er omtalt, mottar departementet kvartalsrapporter fra NVE hvor status for arbeidet gjennomgås.

Vind

Støtte til vindkraftprosjekter blir vurdert fortløpende av NVE, og det arbeides med å videreutvikle oppfølgingskriteriene for støtte til vindkraftprosjekter. Investeringsstøtte forutsetter at vindkraftanleggene er konsesjonsbehandlet og vedtak om støtte skjer samtidig med eventuell positiv behandling av konsesjonsøknad. Prioriteringer mellom prosjekter tar utgangspunkt i prosjektenes bidrag til energitilgangen gjennom vindkraftproduksjon pr støttekrone, men også andre forhold knyttet til teknologiutvikling, miljøforhold og næringsutvikling blir vektlagt.

Teknologiintroduksjon

NVE benytter en ekstern operatør til å vurdere og sammenligne søknadene, men endelig vurdering av søknadene foretas av NVE. Prosjektene blir vurdert ut fra definerte kriterier som potensiale for økt energieffektivitet, betydelige introduksjonsbarrierer/markedsrisiko, strategisk betydning for bedriften og potensiale for lønnsom virksomhet, risiko med hensyn til produksjonskostnader og teknologiske muligheter. Det legges stor vekt på at bedriftene som mottar støtte har tilstrekkelig egenkompetanse og samarbeidspartnere som sikrer profesjonell gjennomføring av både teknologiutviklingen, etableringen og markedsføring av produktene.

Midlene kan også brukes til å fremme kunnskap om og introduksjon av teknologi for gassanvendelse. For 1999 foreslås det avsatt 6 mill kroner til ulike gassprosjekter. Midlene skal gå til å støtte prosjekter som muliggjør bruk av gass i alminnelig forsyning og i transportsektoren. Midlene vil også kunne brukes til å bygge opp kompetanse på bruk av gass i relevante norske miljøer.

Felles for de ulike delordninger under denne tilskuddsordningen er at fremdriften i prosjektene følges opp underveis. Dette foretas ved at prosjektets fremdrift må dokumenteres ved innsendelse av faktura. For BSI-ordningen er det utarbeidet rutine for jevnlig dokumentasjon og betaling av fakturaer.

Rapportmetoder

Tilsagnsmottaker er forpliktet til å utarbeide sluttrapport med revisorgodkjent regnskap ved prosjektets avslutning. Her skal det, foruten at det blir gitt en økonomisk oversikt, redegjøres for de aktiviteter som er gjennomført og de resultater som er oppnådd. 10 pst av støttebeløpet blir tilbakeholdt til sluttrapporten er godkjent av NVE.

Budsjettforslag 1999

Det foreslås å bevilge 203 mill kroner over denne posten for 1999, en økning på 46 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998.

Post 73 (ny) Produksjonsstøtte til vindkraft

For 1999 foreslår Regjeringen å øke satsingen på vindkraftproduksjon. Kostnadene ved vindkraftutbygging har hatt en gunstig utvikling de senere årene. En rekke steder langs kysten arbeides det med planer om betydelige utbygginger.

Forventningene om kraftprisene ser ikke ut til å være slik at vindkraft vurderes som lønnsomt. Det er derfor nødvendig med ulike tiltak for bygge opp norsk kompetanse og produksjonskapasitet for å kunne ta i bruk denne energikilden. Sammenlignet med andre land er det gunstige forhold for vindkraft i Norge. Norske bedrifter har klart å utvikle utstyr til vindkraftverk for eksport. Norske teknologiske miljøer har også kompetanse til å tilpasse vindkraftteknologien for å gjøre den mer konkurransedyktig under norske forhold.

Regjeringen har fått tilslutning til å gi produksjonsstøtte til vindkraftverk tilsvarende halv elektrisitetsavgift. Videre er det gitt tilslutning til å fritta investeringer i en rekke fornybare energikilder for investeringsavgift, herunder også vindkraft. I tillegg har myndighetene over kap 1825, post 72 også mulighet til å gi direkte investeringsstøtte basert på en vurdering av de enkelte anlegg. Disse virkemidlene bør samlet gi grunnlag for at det kan startes opp en utbygging av vindkraft i Norge.

Produksjonsstøtten vil være nøytral i forhold til valg av lokalisering og vil sikre at interessen for vindkraft rettes mot de steder som er gunstige for utbygging. Produksjonsstøtten vil bare gjelde for enkeltanlegg med en installert effekt høyere enn 0,5 MW og som bygges ut i sammenheng med andre vindmøller som samlet representerer en installert effekt på mer enn 1,5 MW. En slik nedre effektgrense er nødvendig for å stimulere til installasjon av vindkraftanlegg som legger beslag på minst mulig areal.

Det er i dag installert om lag 8 MW vindkraft i Norge. Det er usikkert hvor mange nye vindmøller som vil bli etablert og komme i produksjon i løpet av 1999. En rekke anlegg er

under konsesjonsbehandling. Et realistisk anslag for det maksimale økonomiske omfanget av produksjonsstøtten i 1999 vil være 1,5 mill kroner. Dette tilsvarer en installasjon på 10 MW som med en gjennomsnittlig brukstid på mellom 2 500 og 3 000 timer årlig vil produsere 25-30 GWh. Anslagene på det økonomiske omfanget vil bli sikrere etter hvert som konsesjonsbehandlingen gjøres ferdig for omsøkte anlegg og behovet for å avsette midler over statsbudsjettet vil bli revurdert i revidert statsbudsjett for 1999. NVE vil stå for den praktiske gjennomføringen av ordningen og vil utarbeide retningslinjer for måling, avregning og utbetaling. Ordningen trer i kraft 1. januar 1999.

KAP 4829 KONSESJONSAVGIFTSFONDET (JF KAP 1820 OG 1830)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
50	Overføring fra fondet	106 500	134 000	106 500
	Sum kap 4829	106 500	134 000	106 500

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Vedrørende 1998 :

Ved Stortingets vedtak av 19. juni 1998 ble posten økt med 29 mill kroner knyttet til ombygging av dam Ula og utbedring ved Solbergfoss dam, jf St prp nr 65 og Innst S nr 252 for 1997-98.

Post 50 Overføring fra fondet

Konsesjonsavgifter betales av regulanter og energiverk som kompensasjon for de ulemper vannkraftutbygginger påfører allmenne interesser. Hoveddelen av avgiftene tilfaller de kommuner hvor utbyggingen har funnet sted. En andel går til staten og er opphav til Konsesjonsavgiftsfondet. Fondet består av innbetalte avgifter som er regulert gjennom vassdrags- og elektrisitetslovgivningen. Satsene bestemmes ved tildeling av konsesjon og reguleres hvert 5. år i takt med prisstigningen.

Hovedintensjonen med Konsesjonsavgiftsfondet er å ha midler til øyeblikkelig disposisjon for å forebygge, erstatte eller avbøte skade som skyldes dambrudd, isgang, flom eller andre ekstraordinære ulykkeshendelser som følge av vassdragsreguleringer eller elektriske anlegg hvor staten er ansvarlig, eller hvor statens hjelp anses som påkrevd uten at andre midler kan disponeres til formålet. Dersom slik hjelp er nødvendig straks, kan tiltak gjennomføres uten forhåndsgodkjenning av Stortinget. De senere år har uttaket fra fondet, etter samtykke fra Stortinget, hovedsakelig gått til forskning, undersøkelser, opplæring, informasjon om vassdragsutnyttning og elektrifisering. Midler har også vært brukt i forbindelse med konkrete vassdragstiltak.

Fra og med 1992 er overføringene fra Konsesjonsavgiftsfondet innarbeidet i statsbudsjettet.

Fra og med 1. januar 1999 vil Måragiftsfondet bli innlemmet i Konsesjonsavgiftsfondet. Fondenes finansielle utvikling er vist i vedlegg 1.

Budsjettforslag 1999

Det foreslås et uttak på totalt 106,5 mill kroner fra Konsesjonsavgiftsfondet i budsjettet for 1999.

*Programkategori 18.30 Forskningsformål**Utgifter under programkategori 18.30 fordelt på kapitler:*

(i 1 000 kr)

Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr. 98/99
1830	Energiforskning (jf kap 4829)	199 562	186 800	179 600	-3,9
	Sum kategori 18.30	199 562	186 800	179 600	-3,9

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Status på området

Petroleums- og energisektoren har ulik karakter når det gjelder bruk av midler til forskning og utvikling (FoU) og hvordan offentlige forskningsmidler prioriteres.

I petroleumssektoren besitter oljeselskapene betydelig forskningskompetanse og industrien står selv for den altoverveiende delen av forskningsinnsatsen. Fra myndighetenes side legges det derfor vekt på å finne prioriterte innsatsområder der statlige midler skaper økt merverdi utover industriens egeninnsats. Fokus er videre rettet mot problemstillinger av samfunnsmessig betydning som industrien av ulike årsaker selv ikke prioriterer tilstrekkelig. På bakgrunn av den høye lønnsomheten i olje- og gassindustrien kan den samfunnsøkonomiske verdien av FoU-innsatsen bli meget høy.

Innenfor energi- og vassdragssektoren står offentlige forskningsmidler for nær halvparten av sektorens totale forskningsinnsats. Størsteparten av den teknologiske utviklingen innenfor sektoren skjer i mindre og mellomstore bedrifter, som ofte har begrensede ressurser å avsette til forskning og utvikling. For å bygge opp tilstrekkelig kompetanse innenfor sektoren kreves det derfor ekstra oppmerksomhet fra offentlig side.

De offentlige forskningsmidlene søkes rettet inn mot norske miljøer som har et komparativt fortrinn i forhold til øvrige konkurrenter, og hvor forholdene ligger til rette for anvendelse både i det norske og internasjonale energisystemet. Forskning og utvikling ses i sammenheng med energipolitikk for øvrig ved at nye muligheter søkes fulgt opp fra et tidlig stadium og helt frem til ny teknologi er etablert som en forretningsmessig mulighet i markedet. Sentralt i virkemiddelbruken er brukerorientering, komplementaritet og prinsippet om at statlige midler til energiforskning skal utløse FoU-innsats og innovasjon i privat sektor.

Forskningsinnsatsen som dekkes over Olje- og energidepartementets budsjett omfatter strategiske og brukerstyrte forskningsprogrammer i regi av Norges forskningsråd (NFR), avendt vassdragsforskning i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og internasjonale forskningsprogrammer innenfor energisektoren. De siste årene har forskningsinnsatsen under Olje- og energidepartementet i økende grad hatt økt fokus på energiforskning.

Langsiktige mål og strategier

Regjeringens målsetting med forskning og utvikling (FoU) innenfor petroleums- og energisektoren er å sikre en samfunnsøkonomisk og bærekraftig forvaltning av Norges naturressurser. Videre er det et mål at den offentlige FoU-innsatsen skal bidra til å sikre en rasjonell og kostnads effektiv utnyttelse av de norske energi- og petroleumsressursene, som igjen er av stor viktighet for hele samfunnsutviklingen. Siden norsk energi- og petroleumsvirksomhet stadig står overfor nye problemstillinger både nasjonalt og internasjonalt, kreves det en kontinuerlig og langsiktig offentlig FoU-satsing som er med på å løse utfordringene innenfor sektoren. Forskning innenfor sektoren er videre av stor viktighet i forhold til de problemstillinger verden står overfor blant annet i forhold til klimapolitikken, herunder utvikling av ny miljøvennlig energiteknologi og satsing på miljøvennlige fornybare energikilder.

Forskningsinnsatsen over Olje- og energidepartementets budsjett skal videre ivareta samfunnsmessige og sektorpolitiske hensyn som ikke i tilstrekkelig grad ivaretas gjennom den private FoU-innsatsen innenfor energiområdet. Både innen petroleums- og energisektoren skjer det viktig teknologiutvikling i mindre og mellomstore bedrifter, og den offentlige forskningsinnsatsen vil ha store ringvirkninger her. Forskningen er en viktig forutsetning for å stimulere til nyskaping og næringsutvikling og dermed økt verdiskaping.

Det offentlige skal bidra til å styrke næringslivets egen FoU-virksomhet, slik at den samlede FoU-innsatsen øker og resulterer i økt innovasjon og nyskaping.

Ovennevnte mål skal nås gjennom følgende strategier:

Sikre nødvendig satsing på langsiktig og grunnleggende forskning

Den offentlige FoU-innsatsen skal sikre et tilfredsstillende nivå på den langsiktige og grunnleggende forskningen innenfor petroleums- og energiområdet.

Økt satsing på utvikling av ny miljøteknologi

FoU spiller av avgjørende rolle i arbeidet med å finne nye miljøvennlige løsninger for petroleumsvirksomheten og fremtidens energisystem. Det må derfor legges til rette for utvikling og utprøving av teknologi som reduserer utslippene av klimagasser. Det arbeides med å utvikle miljøteknologi som en vekstnæring, spesielt innenfor områder hvor Norge har konkurransefortrinn.

Økt bruk av nye fornybare energikilder

FoU er viktig i satsingen knyttet til økt bruk av nye fornybare energikilder. Regjeringen legger opp til økt satsing på utvikling av nye energiteknologier og løsninger som kan gi et mer effektivt, fleksibelt og miljøvennlig energisystem.

Øke FoU-aktiviteten innenfor små og mellomstore bedrifter (SMBer)

Den statlige forskningsinnsatsen skal spille en særlig rolle for å fremme innovasjon og nyskaping i små og mellomstore bedrifter innen petroleums- og energisektoren. Ut fra de begrensede midler SMBer har til FoU, vil det være viktigere for det offentlige å støtte forskningsprosjekter i SMBer enn å støtte FoU-aktiviteter i store selskaper som har større ressurser til rådighet.

Økt innovasjon og nyskaping i næringslivet

Forskningen skal bringe frem nye produkter og tjenester i norsk næringsliv gjennom utvikling av kompetanse og teknologi. Forskningen skal videre fremme innovasjon og samarbeid i forhold til små og mellomstore teknologimiljøer. FoU-innsatsen skal samtidig bidra til å legge grunnlaget for internasjonalt samarbeid og økt eksport av norske energiteknologirelaterte varer og tjenester.

KAP 1830 ENERGIFORSKNING (JF KAP 4829)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	9 449	14 000	12 100
50	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	183 200	165 800	160 000
70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	6 913	7 000	7 500
	Sum kap 1830	199 562	186 800	179 600

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*

Forslag til bevilgning for 1999 under denne posten er knyttet til forvaltningsrettet energi- og vassdragsforskning i regi av NVE, jf omtalen av forskning og utvikling under kap 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat.

Utgifter tilsvarende 2 mill kroner knyttet til fire FoU-stillinger er for 1999 flyttet over til NVEs ordinære driftsbudsjett, jf omtalen under kap 1820, post 01.

Resultatrapport

NVEs FoU-plan for 1997-2001 er retningsgivende for de valg direktoratet gjør med hensyn til igangsetting av prosjekter innenfor NVEs forvaltningsområde. I oppfølgingen av FoU-planen har NVE lagt betydelig vekt på kunnskapsformidling og samarbeid med ulike utdanningsinstitusjoner i tillegg til Norges forskningsråd (NFR). Flere av forskningsprosjektene finansieres i samarbeid med Energiforsyningens fellesorganisasjon (EnFO), NFR, Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Statens forurensningstilsyn (SFT).

HYDRA-programmet, som ble startet opp i 1996, skal avsluttes i løpet av 1999. Programmet har som mål å bidra til en forbedret vassdragsforvaltning som skal redusere

sannsynligheten for skadeflommer og omfanget av flomskader gjennom utvidet kunnskap om flom og forbedret beslutningsgrunnlag for tiltak mot flom. Arbeidet i 1997 har i hovedsak vært knyttet til datainnsamling og metodeutvikling. Analysearbeidet er viktig i det videre arbeidet, da innsamlet og systematisert data skal inngå i en total vassdragsmodell for HYDRA. Først etter at vassdragsmodellen er operativ kan en forvente resultater av mer overordnet art.

Vassdragsmiljøprogrammet startet opp i 1997 og skal avsluttes i 2000. Hovedvekten er lagt på temaene naturgrunnlag, analyse av inngrep i vassdrag, opplevelse og miljø. Det er innledet samarbeid med DN og EnFO, mens det er landets ledende faginstanser som er prosjektutførende. I 1997 ble i alt 29 prosjekter igangsatt i 11 vassdrag knyttet til grusuttak av masseførende vassdrags viser at uttak kan føre til løpsending og løpssenkning. Videre er det gjenopptatt klimaundersøkelser på breer i Sør-Norge. Resultater så langt viser at det er betydelig vekst på de fleste breer, spesielt i vest.

Resultatene fra *Etterundersøkelsesprogrammet* (1988-1996) er publisert. Det gis her et bilde av utviklingen som har preget vannkraftutbyggingen, forvaltningen, samfunnet og miljøproblematikken frem til nå. Programmet har tatt opp inngrepsvirkninger for en rekke forhold, blant annet vegetasjon, fugl og fisk. Undersøkelsene har vært gjennomført i seks hovedvassdrag. Sluttrapporten for programmet forelå høsten 1998.

Nettverksprosjektet ble startet opp i 1997. Hensikten er å utvikle en organisatorisk og økonomisk plattform for ivaretagelse og formidling av NVEs energi- og vassdragsforvaltningshistorie. Prosjektet legger opp til samarbeid med eksisterende museer og informasjonssentre. Region Øst er valgt som pilotregion.

NVE utfører selv FoU innen hydrologi, med støtte fra blant annet programmene HYDRA- og Vassdragsmiljø. I 1997 pågikk det ca 40 FoU-prosjekter innen dette fagområdet.

Samarbeidet med Forskningsrådet ble styrket gjennom etatens deltakelse i ulike styrever og utvalg. Flere prosjekter og programmer er samfinansiert. Gjennom Hydrologirådet er behovet for å initiere hydrologiske prosjekter og grunnleggende vannressursforskning tatt opp. Også i 1997 har NVE representert Norge i flere av IEAs (International Energy Agency) programmer. Innen vannkraftprogrammet har NVE ansvar for ledelsen av det største prosjektet: Annex III - Vannkraft og miljø.

Mål- og strategier

Den forvaltningsrettede energi- og vassdragsforskningen i regi av NVE har som målsetting å understøtte direktoratets oppgaver, herunder føre til at NVE utvikler og videreformidler kunnskap for derigjennom å bedre forvaltningsgrunnlaget. FoU-virksomheten skal føre til ny handling, ikke bare ny kunnskap.

Et nytt tre-årig forskningsprogram med fokus på formidling av forvaltningshistorien, kulturminner m m vil bli igangsatt i 1999. Prosjektet bygger på «Nettverksprosjektet», som vil bli avsluttet i 1998. Målet med det nye programmet er å bringe formidlingen av vassdrags- og energivirksomheten på samme nivå som formidlingen innen olje-, post-, tele- og veisektoren.

HYDRA- og Vassdragsmiljøprogrammet prioriteres også i 1999. Videre utvides Vassdragsmiljøprogrammets varighet med ett år til 2001, for å få belyst de mest aktuelle problemstillinger i et større omfang enn planlagt (gjelder spesielt elvenes bunntransportforhold, konsekvenser av endrete klimaforhold og biologisk mangfold).

I tråd med Regjeringens satsing på alternative energikilder vil det i tillegg bli satt av midler over kap 1825, post 21 til et nytt forskningsprogram som vil dekke NVEs behov for forvaltningsrettet forskning knyttet til introduksjon av nye fornybare energikilder i energisystemet

Budsjettforslag 1999

For 1999 foreslås det en bevilgning på 12,1 mill kroner til anvendt energi- vassdragsforskning i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat.

Post 50 Norges forskningsråd, kan overføres

Norges forskningsråd (NFR) er Regjeringens viktigste forskningspolitiske organ. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har forvaltningsansvaret for NFR, men de ulike departementene er ansvarlige for forskning innen sine sektorer ved bevilgninger over eget budsjett. Med en foreslått bevilgning på 160 mill kroner i 1999 vil Olje- og energidepartementet være en viktig finansieringskilde for Forskningsrådet.

Olje- og energidepartementet vil oppfølgingen av forskningsmidlene støtter seg til NFR når det gjelder prioriteringer og gjennomføring av programmer og prosjekter. Departementet legger først og fremst vekt på de overordnede vurderinger og prioriteringer som ligger til grunn for NFRs valg av forskningsområder. Arbeidet med å forbedre mål- og resultatstyringen i NFR tar utgangspunkt i samme overordnede nivå.

Budsjettforslag 1999

For 1999 foreslås det en bevilgning til Norges forskningsråd på 160 mill kroner og en tilsagnsfullmakt på 20 mill kroner, jf Forslag til vedtak II.

Bevilgningen fordeles med 59 mill kroner til strategiske programmer ved forskningsinstitutter og universiteter og med 101 mill kroner til brukerstyrt forskning.

I tillegg vil det bli satt av midler over kap 1825, post 21 til forskningsaktivitet innenfor nye fornybare energikilder som vil bli tildelt forskningsrådet.

For å sikre en effektiv og god bruk av forskningsmidlene, er Olje- og energidepartementet innstilt på en viss fleksibilitet for NFR når det gjelder å omdisponere midler mellom strategiske- og brukerstyrte programmer. Departementet vil drøfte dette nærmere med NFR.

Strategiske programmer ved forskningsinstitutter og universiteter

Strategiske programmer er et virkemiddel for å stimulere til langsiktig faglig utvikling innen et forskningsinstitutt eller på et spesielt fagområde. Strategiske programmer er også et viktig virkemiddel for å knytte sammen forskningsgrupper ved universitetene og oppdragsinstituttene. Valg av innsatsområder for de strategiske programmene gjøres på bakgrunn av en vurdering av fremtidige muligheter for norsk næringsliv og den kompetanse norske miljøer har. Det er tre typer strategiske programmer:

- *Strategiske instituttprogrammer* (SIP) utgjør en del av instituttens basisfinansiering. Formålet med strategiske instituttprogrammer er å bidra til at instituttsektoren kan bygge opp et godt tilbud innenfor energi- og petroleumssektoren i norsk næringsliv. Programmene utformes i dialog mellom instituttene, aktuelle brukermiljøer og NFR.
- *Strategiske universitetsprogrammer* (SUP) skal bidra til å støtte forskergrupper ved universitetene med å utvikle fagområder som vil være viktige for energi- og petroleumssektoren. Det tas også sikte på å utvikle miljøer som kan delta aktivt i internasjonalt forskningssamarbeid.
- *Strategiske nettverksprogrammer* støtter forskningsgrupper ved universitetene og forskningsinstitutter som samarbeider om å utvikle kompetanse på prioriterte områder. Programmene skal ivareta grunnleggende aktiviteter som kan gi et bedre fundament for energi- og petroleumssektorens egne forskningsaktiviteter, samt for NFRs brukerstyrte forskningsprogrammer. Programmene utvikles i samarbeid mellom forskningsmiljøene, sentrale brukere av forskningsresultatene samt NFR.

Forskningsrådet er hovedansvarlig for å utvikle en strategi knyttet til satsingen på de strategiske programmene. NFR skal også kontrollere at midlene blir brukt til faglig videreutvikling, og at man når de mål som er satt.

Resultatrapport

Forskningsrådet finansierte i alt 20 strategiske programmer i 1997, fordelt på 15 programmer ved de teknisk-industrielle instituttene, to strategiske universitetsprogrammer og tre nettverksprogrammer. De strategiske programmene finansierte i alt 80 doktorgradstipendiater i 1997.

For energi- og vassdragssektoren er det gitt støtte til fire strategiske instituttprogrammer som retter seg mot grunnleggende problemstillinger knyttet til produksjon og bruk av energi: KFK-fri teknologi (produkter uten klor-fluor-karboner), nye fornybare energikilder og enøk, isolasjon av høyspentkabler og hydrotermiske kraftsystemer, dvs samspillet mellom vannkraftbaserte og termisk baserte systemer (kull, olje og gass). I det strategiske nettverksprogrammet *Grunnleggende energiforskning* ble det i 1997 igangsatt 11 prosjekter hovedsakelig innenfor områdene vannkraftutbygging og -drift (dammer og vannkraftanlegg), transport og konvertering av energi (el-produksjon basert på fornybare energikilder). Prosjektene er relatert til grunnleggende strategiske problemstillinger innen programområdene og går over flere år. Det er med den pågående prosjektporteføljen lagt opp til utdanning av 14 doktorgradskandidater samt planlagt fem postdoktorstipendier.

For petroleumssektoren er det gitt støtte til to strategiske universitetsprogrammer og 11 strategiske instituttprogrammer. Universitets- og instituttprogrammene har i stor grad

vært rettet inn mot grunnleggende forskningsaktiviteter innen leting. Videre er det gitt støtte til de to nettverksprogrammene Kjemisk konvertering av naturgass og PROPETRO-programmet. I sistnevnte program, som ble avsluttet i 1997, er det avlagt 35 doktorgrader, mot 40 planlagte. Det forventes at det vil bli avlagt ytterligere 10 doktorgrader. De fleste prosjektene har vært rettet inn mot industri og institutter og har i hovedsak fokusert på områder som reservoarkarakterisering, strømninger i bassenger og reservoarer og økt utvinning. Flere av prosjektene er blitt evaluert av et flernasjonalt panel til å være av meget høy internasjonal standard. Det nye nettverksprogrammet *Grunnleggende petroleumsforskning*, som ble startet opp i 1998, er tenkt som en videreutvikling av tidligere satsing gjennom en styrking av samarbeidet mellom industrien og forskningsmiljøene. Det er ennå for tidlig å si noe om programmets resultater det første året. Det legges imidlertid vekt på at den statlige forskningsaktiviteten på dette området sikrer ivaretagelse av grunnleggende petroleumsfaglige problemstillinger fremfor kommersielle, kortsiktige prosjekter.

Mål og strategier

Det overordnede målet for de strategiske programmene er å sørge for at den teknisk-industrielle instituttsektoren også i fremtiden utvikler et godt tilbud for næringslivet og andre brukere innenfor petroleums- og energisektoren. Det er et mål å oppnå faglig styrking av de enkelte instituttene gjennom utdanning av forskere og utvikling av internasjonalt anerkjente fagmiljøer. Det er videre en målsetting at det oppnås et tettere samarbeid mellom institutter, mellom institutter og universiteter og med internasjonale samarbeidspartnere. Målene skal nås gjennom forskningsprogram-/prosjekter innenfor ulike fagområder.

SIP/SUP har som resultatmål for 1999 å til sammen støtte 25 doktorgradstipend og fem postdoktorstipend. Det er også et mål at det i nye programmer som starter opp er minst 70 pst samarbeid mellom forskningsinstitutt og universitet. De strategiske nettverksprogrammene, som går over flere år, har for hele programperioden som mål å totalt støtte 75 doktorgradstipend og 25 postdoktorstipend. Videre er det et mål å bidra til samarbeid mellom forskningsinstitutter og universiteter.

Budsjettforslag 1999

Det foreslås avsatt totalt 59 mill kroner for 1999 til strategiske programmer ved forskningsinstitutter og universiteter.

Brukerstyrt forskning

Gjennom støtte til brukerstyrte programmer og prosjekter ønsker Regjeringen å stimulere til økt verdiskaping i næringslivet og samfunnet for øvrig. Det legges vekt på at både brukernes prioriteringer og behov ivaretas på lik linje med samfunnets behov. Dette søkes oppnådd ved at brukerne gis det avgjørende ordet om valg av forskningstema og -prosjekter. Brukerne er dermed med på å sette premissene for forskningen. Støtten til prosjekter skal utløse og forsterke næringslivets egen satsing på forskning og utvikling. Støtten forutsetter forpliktende medvirkning fra brukerne. I de fleste tilfeller dekker brukerne mer enn 50 pst av kostnadene. Hvilke prosjekter som får støtte i de ulike programmene, avgjøres av egne programstyrer som rapporterer til områdestyrene i Norges forskningsråd.

Tankegangen bak konseptet Brukerstyrt forskning er at det er foretakene som best kjenner markedsbehovene og hvor mulighetene for suksess og vekst ligger. Forskningsrådet fungerer her som arena for forskningssamarbeid mellom bedrifter, myndigheter og forskningsmiljøer. Denne modellen skal sikre at resultatene blir tatt i bruk.

Olje- og energidepartementet fastsetter tentativt hvor mye som skal benyttes til brukerstyrt forskning innen henholdsvis petroleums- og energi- og vassdragssektoren. NFR fordeler midlene til programmer og prosjekter innenfor hver sektor. Forslag til nye programmer og endringer av løpende programmer forelegges Olje- og energidepartementet. Forskningsrådet foreslår konkrete og etterprøvbare resultatmål, som danner grunnlag for rapportering og evaluering i etterhånd. Flere av de brukerstyrte programmene samfinansieres med andre departementer.

Budsjettforslag 1999

Det foreslås avsatt 101 mill kroner til brukerstyrt forskning og utvikling i 1999. Midlene fordeler seg som følger:

(i 1000 kr)		
Betegnelse	Budsjett 1998	Forslag 1999
Petroleumssektoren	53 000	47 700
Energi- og vassdragssektoren	53 100	53 300
Sum Brukerstyrt forskning	106 100	101 000

Petroleumssektoren

De offentlige forskningsmidlene til petroleumssektoren har i de senere år utgjort i underkant av 5 pst av den samlede ressursinnsatsen til forskning og utvikling innenfor sektoren. Det er derfor et mål at NFR i samarbeid med brukerne og øvrige forskningsmiljøer realiserer nødvendige prosjekter som ikke ville blitt igangsatt uten støtte fra det offentlige. Mye av teknologiutviklingen i petroleumsindustrien foregår i *små og mellomstore teknologimiljøer*. En effektiv industrialisering av teknologi utviklet i disse miljøer er viktig for utviklingen i næringen og for å sikre underskogen av SMB-miljøer i den petroleumsrettede industrien.

Kommersialisering av nøkkelteknologi har blitt vanskeligere som følge av utvikling mot større sammensatte kontrakter. Hovedkontraktører operer nå ofte som sluttbruker av teknologi på lik linje med oljeselskapene, og skaper en mer sammensatt og ofte mindre homogen kundestruktur for leverandører og utviklere av teknologi. Virksomheten stiller krav til stadig mer kostnadseffektiv teknologi, og gjør at kommersialisering bør vektlegges som en integrert del av de prioriteringer som knyttes opp til bruken av offentlige forskningsmidler.

Resultatrapport

I NFRs analyse av de brukerstyrte programmene går det frem at brukerstyrt forskning på petroleumssektoren viser flere positive utviklingstrekk når det gjelder realisering av resultater som støtter opp under prioriterte mål og aktiviteter. Små og mellomstore bedrifter utgjorde hovedtyngden av deltakende bedrifter i prosjektene under de brukerstyrte programmene i 1997. Samlet antall bedrifter var om lag 50, hvorav omtrent 30 var små og mellomstore bedrifter. Forskningsrådets innsats i petroleumssektoren har i 1997 omfattet programmene RESERVE, UTBYGG, NATURGASS, PETROPOL og KLIMATEK. Som ledd i overgangen til Forskningsrådets nye strategi for brukerstyrt petroleumsforskning ble arbeidet med å fase ut programmene RESERVE og UTBYGG påbegynt allerede i 1998.

RESERVE-programmet, som i stor grad retter seg mot effektivisering innen lete-teknologi, brønnteknologi og utviklingsteknologi, har oppnådd konkrete resultater i forbindelse med vertikal seismisk profil-kartlegging, nedihulls instrumentering og måling av residuell oljemetning. Størstedelen av prosjektene er SBM-baserte og har frembragt resultater som i første rekke knytter seg til utvikling av produkter.

I UTBYGG-programmet, som har som mål å bidra til en miljøvennlig og lønnsom utbygging av små petroleumsfelter og dypvannsteknologi, har NFR fokusert på prosjekter med kommersiell interesse i sluttproduktet. Flere prosjekter har hatt aktiviteter rettet mot dypvannsutbygginger, blant annet med fokus på stigerørskonsepter og forankringssystemer for flytende produksjonsinnretninger.

NATURGASS-programmet har som mål å øke omsetningen av gassrelaterte varer og tjenester, og da i første rekke i nedstrømsleddet. Programmet har bidratt til utvikling av flere produkter som nå er klare for kommersialisering. Konkrete områder hvor programmet har bidratt er innen rekondensering av LNG, generatorteknologi basert på gass for produksjon av strøm og varme til hytter, lav anvendelse av NO_x-gass i motorer og produksjon av kompositt-tanker til gass for transportsektoren.

I 1997 ble det utviklet 16 nye produkter gjennom RESERVE, UTBYGG og NATURGASS. Det ble videre tatt ut 36 patenter i RESERVE og UTBYGG. Dette oppfyller de fastsatte programmålene med god margin.

PETROPOL-programmet har som mål å bidra til økt internasjonalisering og omstilling. Programmet skal belyse sentrale utfordringer Norge står overfor som petroleumsnasjon med tanke på å tilby norske myndigheter, oljeselskaper og bransje- og arbeidstakerorganisasjoner relevant kunnskap om sentrale petroleumspolitiske problemstillinger. Flere prosjekter som tar opp ulike aspekter av norsk olje- og gass-virksomhet i en internasjonal sammenheng nærmer seg avslutning. Enkelte prosjekter vil avsluttes i 2000, som er i tråd med programmets planer.

KLIMATEK-programmet, som har som formål å styrke utvikling og bruk av teknologi som kan redusere klimagassutslipp, har i 1997 hatt fokus på petroleums- og prosess-

industrien. Innen petroleumssektoren har programmet blant annet gitt støtte til utvikling og testing av nytt drivstoffreduserende styringssystem for skip og rigger som anvender dynamiske posisjonering, CO₂ reduserende gassturbinteknologi og nytt system for fakkeltening.

Mål og strategier

FoU-innsatsen på petroleumssektoren skal fokusere mer selektivt på områder hvor det er et klart behov for offentlige midler ved at disse er mest mulig komplementære til ressursinnsatsen i industrien. Den offentlige FoU-innsatsen skal vektlegge prosjekter med høy risiko og langsiktige FoU-mål. I tillegg vil det bli fokusert på kortsiktig, kommersielt rettet FoU mot mindre og mellomstore bedrifter.

Som en del av satsingen på energi- og klimaforskning, videreføres KLIMATEK-programmet.

For i større grad å oppnå ovennevnte målsettinger knyttet til den offentlige innsatsen innenfor brukerstyrt petroleumsforskning har Forskningsrådet revidert strategien for den brukerstyrte petroleumsforskningen. I 1999 vil det bli igangsatt et nytt brukerstyrt program - OFFSHORE, som vil erstatte programmene RESERVE og UTBYGG. OFFSHORE-programmets mål er å stimulere til langsiktig, høyrisikobasert forskning rettet inn mot utvikling av ny teknologi for utskilling av utslipp og prosessering av brønnstrøm nær kilden i reservoaret, samt å sikre nyskaping og kommersialisering av FoU i små og mellomstore bedrifter. Programmet legger til grunn en konsentrasjon av virkemiddelbruken inn mot de områder hvor offentlige forskningsmidler har høy samfunnsøkonomisk effekt som følge av at den gjøres mest mulig utfyllende til industriens egen ressursinnsats.

Budsjettforslag 1999

Det foreslås avsatt 47,7 mill kroner til brukerstyrt forskning og utvikling innenfor petroleumssektoren for 1999.

Energi- og vassdragssektoren

Energi- og vassdragssektoren er preget av mange kraftleverandører og små og mellomstore bedrifter som har begrensede ressurser å avsette til FoU. Det offentliges rolle er å ta et medansvar for at det bygges opp tilstrekkelig kompetanse også i disse bedriftene.

På *teknologisiden* er formålet å sikre energieffektivisering, bedre elektrisitetstransporten, utvikle nye fornybare energikilder og sikre fleksibel og effektiv energibruk, slik at energibruk og produksjon bidrar til at Norge oppfyller inngåtte forpliktelser i henhold til internasjonale miljøkonvensjoner.

På *industrisiden* er formålet å bidra til verdiskaping i den elektro-tekniske og hydro-mekaniske leverandørindustrien, utnytte det industrielle potensialet som ligger i effektiv energibruk og bruk av miljøvennlige energikilder, både nasjonalt og internasjonalt.

På *markedsiden* er formålet å belyse konsekvenser av endrede politiske rammebetingelser og analysere de utfordringer energisektoren står overfor. Utvikling av bedrifters konkurransevne, både nasjonalt og internasjonalt, er også sentralt i forhold til spørsmål om økt merverdi av forskningene.

Resultatrapport

Forskningsrådets innsats innen energi- og vassdragssektoren har i 1997 vært samlet i følgende programmer:

NYTEK - Effektive og fornybare energiteknologier- som går i perioden 1995-1999, har som mål å utvikle produkter og prosesser for effektiv energiteknologi og nye fornybare energikilder ved norske bedrifter. De viktigste områdene er bio-, vind-, sol- og bølgeenergi, samt varmepumper, effektiv energistyring og kontroll, og hydrogen som energibærer. For å nå de oppsatte mål er det gitt støtte til 67 prosjekter, hvorav åtte er med doktorgradstipendiater. Det er innrapportert fem nye ferdigstilte produkter og en omsetning på i underkant av 175 mill kroner for produkter som er utviklet gjennom NYTEK-prosjekter. Det er også etablert fem nye bedrifter. Totalt vurderes dette som meget positive næringsmessige resultater på et område med liten industriell basis i Norge i dag. Det er gitt støtte til seks bedrifter for utarbeidelse av Joule-Thermie-søknader i EU-sammenheng. *Prosjekt-eksempler:* Det ble startet opp et første pilotanlegg på 6 MW for forbrenning av avfall basert på ny teknologi. Det er inngått kontrakt om bygging av to andre anlegg i Norge. Det er etablert et eget norsk selskap som skal bygge, drive og eie syv energigjenvinningsanlegg i Tyskland. En annen bedrift har utviklet fem nye rent-brennende ildsteder. Videre er det utviklet modeller spesielt rettet mot det amerikanske og tyske markedet. Med utgangspunkt i

et av prosjektene ble det høsten 1997 etablert en bedrift som skal bygge et pilotanlegg ved Rikshospitalet i Oslo for utnyttelse av geotermisk varme. Det pågår nå boring i grunnen, og foreløpig anses prosjektet som vellykket.

EFFEKT - Kraftutveksling og nettmonopoler - går i perioden 1996-2000. Programmet dekker elektrisitetsproduksjon, elektrisitetsdistribusjon og elektrisitetsmarkedet. For å nå de oppsatte mål er det i programmet etablert 50 prosjekter fordelt på fire temaer: kraftutveksling, netteffektivisering, ytre miljø samt sikkerhet og produksjon. Hovedtyngden er store samleprosjekter som løper over hele programperioden. Ti prosjekter ble avsluttet i 1997 og om lag ti nye prosjekter ble søkt startet opp. Programmet finansierer helt eller delvis i alt 18 doktorgradskandidater. *Prosjekteksempler*: Det er realisert en prototype av en effekt- og energistyringsenhet for samhandel mellom energileverandør og sluttbruker over internett. Hensikten er å aktivere energi- og effektflexibiliteten hos sluttbruker. Det er etablert et firma med om lag 12 ansatte for å følge opp produktet. Det er videre utviklet nye produkter hos to kabelfabrikanter. Kabeltypene brukes av om lag 100 e-verk. I samme forbindelse er det utviklet et lavpris måleinstrument for registrering av spenningskvaliteten. Det er foreløpig tatt i bruk om lag 80 slike måleinstrumenter. Det er også utviklet et overspenningsvern for 24 kV linjer som gjør kraftledninger/master enklere enn tidligere og bedre tilpasset miljøkrav.

SAMRAM - Samfunnsmessige rammebetingelser for norsk energi- og miljøpolitikk - går i perioden 1996/7-2000. Programmet dekker politikkgrunnlaget for bærekraftig energibruk, nasjonalt og internasjonalt, og belyser en rekke konkrete spørsmål og forutsetninger knyttet til energi og miljø som er på den politiske dagsordenen. Prosjektporteføljen besto i 1997 av 30 prosjekter. Prosjektene er i hovedsak treårige. Om lag 75 pst av midlene går til forskning om rammebetingelser og fordeler seg på delområdene 1) Politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle forutsetninger for miljø- og energipolitikk, 2) Internasjonale forhold og norske handlingsmuligheter og 3) Energi-/kraftmarkedets rolle i en bærekraftig energipolitikk. Resterende del av midlene går til forskning knyttet til virkemidler innenfor delområdene 4) Verdenssetting av miljø og miljøeffekter, 5) Virkemidler og virkemiddelstrategier og 6) Teknologivalg og fysisk planlegging. Det er blant annet innvilget to doktorgradstipendier og ett postdoktorstipendium. Det er videre gitt prosjektstøtte til to doktorgrader. Ettersom prosjektene i SAMRAMs i hovedportefølje ikke startet opp før i 1997, foreligger det ingen endelige prosjekterresultater.

Mål og strategier

Forskning og utvikling på energi- og vassdragssektoren har som mål å styrke langsiktig verdiskaping, sikre god ressursutnyttelse og ivareta miljøhensyn. Dette innebærer å støtte:

- næringsrettede FoU-programmer og -prosjekter som har et høyt avkastningspotensial innen de forskjellige områder og type bedrifter
- prosjekter som gir økt effektivitet ved produksjon, transport og bruk av energi og som legger vekt på god ressursutnyttelse og miljøhensyn
- forskningsbaserte nyetableringer, i tillegg til etablering av nye produkter og prosesser innen eksisterende bedrifter.

Energi- og vassdragssektoren har for 1999 satt følgende resultatmål:

- fem doktorgradskandidater skal ha disputert i løpet av 1999
- ti norske bedrifter skal ha deltatt i EU-prosjekter innenfor fagområdet
- fem nye produkter skal ha blitt utviklet
- minst 30 SMB-foretak skal ha deltatt i sektorens programmer i 1999
- forskningen skal gi økt kunnskap om rammebetingelser og virkemidler for en effektiv politikk på energi- og miljøområdet.

Budsjettforslag 1999

Det foreslås avsatt 53,3 mill kroner til brukerstyrt forskning og utvikling innenfor energi- og vassdragssektoren for 1999.

Post 70 Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, kan overføres

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
Nordisk energiforskningsprogram	4 981	5 100	5 600
IEA-kontingenter	146	400	400
Energiinformasjonsutvikling i regi av Institutt for energiteknikk (IFE)	1 500	1 500	1 500
Sum post 70	6 627	7 000	7 500

Internasjonalt FoU-samarbeid innen energiområdet har høy prioritet og er et viktig supplement til nasjonal forskning. Samarbeid på tvers av landegrensener er avgjørende, ikke bare for å kunne holde et høyt faglig nivå blant norske forskningsmiljøer, men også av strategiske grunner for å etablere kontakter og allianser med andre land.

For 1999 foreslås det bevilget totalt 7,5 mill kroner til internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak over Olje- og energidepartementets budsjett.

Bevilgningen har som formål å dekke norske forpliktelse, hovedsakelig i form av kontingenter til internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak. Bevilgningen er tredelt hvor følgende avtaler/prosjekter inngår: Nordisk energiforskningsprogram (NEFP), Greenhouse gas technology information exchange (GREENTIE) og Energy technology data exchange (ETDE).

Nordisk energiforskningsprogram*Formål*

Det nordiske energiforskningsprogrammet (NEFP), hvor de fem nordiske landene deltar, har som formål å styrke båndene mellom nordiske energiforskere og energiforskningsinstitusjoner samt tilføre økt kompetanse til disse. Programmet er et supplement til de nasjonale energiforskningsprogrammene. Programmet gir norske forskere og forskerstuderenter mulighet til å utvide sitt kompetansegrunnlag gjennom prosjektarbeid, samt gjennom å arbeide i kortere perioder i en forskningsinstitusjoner i et annet nordiske land. Det årlige budsjettet på om lag 25 mill kroner, fordeles mellom medlemslandene.

Tildelingsregler

NEFP mottar tilskudd på basis av tildelingsbrev til organets sekretariat ved Energiforskingen, Forskningsparken i Ås. Det norske bidraget ytes etter vedtak fattet i Nordisk Ministerråd i henhold til en nordiske fordelingsnøkkel.

Oppfølgingskriterier

Departementet følger opp målsettingen med NEFP gjennom deltakelse som observatør i de kvartalsvise programstyremøtene.

Rapportmetoder

For NEFP blir løpende utgifter og aktiviteter rapportert gjennom departementets deltakelse i programstyret. Videre blir utgifter og aktiviteter i løpet av året rapportert gjennom programmets årsmelding med revisorattestert regnskap. Det forutsettes i tildelingsbrevet at departementet blir orientert om programmets utvikling og hvordan midlene blir benyttet.

Resultatrapport

I 1997 var det engasjert i alt 91 forskere i programmet fordelt på de ulike fagområdene. Av disse var 23 seniorforskere og 68 stipendiater. 21 av forskerne var norske, hvorav fem var seniorforskere og 16 var stipendiater. Det har så langt i programmets tredje programperiode (1995-98) vært seks søknader til EU om støtte til energiforskning. Ett av disse fikk i 1997 innvilget støtte. NEFP er også aktiv i IEA-sammenheng, hvor blant annet flere norske fagkollegiemedlemmer har vært deltakere i ulike samarbeidsavtaler i regi av IEA. Det er et krav om mobilitet i stipendieperioden, dvs at stipendiatene skal ha et kortere eller lengre opphold ved et universitet eller en høyskole i et annet nordisk land. I gjennomsnitt er et slikt opphold på tre måneder.

Mål og strategier

Programmets overordnede mål er gjennom felles nordisk innsats å bidra til utvikling av fornybare energikilder og en kostnadseffektiv begrensning av energiforbruket. Programmet skal bidra til utvikling av miljøvennlig energiteknologi gjennom å styrke grunnkompetansen ved nordiske universiteter, vitenskapelige høyskoler og forskningsinstitusjoner samt å skape et fungerende forskernettverk mellom de nordiske landene. Det skal legges vekt på mulighetene for økt samarbeid innenfor Nordens nærområder. Målene skal nås gjennom å:

- tildele stipender og lønnsbidrag til forskerstudenter og forskere
- bygge aktive nordiske kunnskapsnettverk blant forskere og ressurspersoner innen de utvalgte fagområdene
- fremme nordisk mobilitet blant forskere
- fremme nordiske FoU-forslag til EU-finansierte programmer og andre internasjonale programmer.

Det er besluttet å videreføre programmet i en fjerde programperiode gjeldende for perioden 1999-2002. I den kommende programperioden vil programmet få en klarere dreining mot effektive og fornybare energiteknologier. Dette gjenspeiles til en viss grad i inndelingen i de åtte fagområdene elektrokjemisk omvandling, energifleksible varmesystemer, prosessintegrasjon, bioenergiforedling, forbrenning av biomasse, vindkraft, petroleumsteknologi og energi og samfunn.

Budsjettforslag 1999

Programmet samfinansieres av de nordiske land etter en nordisk fordelingsnøkkel. Det avsettes 5,6 mill kroner til programmet for 1999.

IEA-kontingenter

Formål

Teknologiutvikling og teknologispredning mellom rike og fattige land er viktig for å redusere drivhuseffekten og utslipp av klimagasser. For å oppnå dette er det nødvendig å spre informasjon og kunnskap om miljøvennlige og energieffektive teknologier. Olje- og energidepartementet finansierer i den anledning norsk deltakelse i Greenhouse Gas Technology Information Exchange (GREENTIE). Dette er et prosjekt under International Energy Agency (IEA) med formål å spre informasjon om teknologier som kan redusere utslippene av klimagasser til land i Øst-Europa og den tredje verden. GREENTIE er et av tre prosjekter under IEA Energy & Environmental Technologies Information Centres (EETIC), hvor Norge er representert i styringsgruppen ved Norges vassdrags- og energidirektorat. Norsk deltakelse i de to andre prosjektene CADDET Energy Efficiency og CADDET Renewables finansieres over NVEs budsjett.

Tildelingsregler

GREENTIEs kontingent blir fastsatt og meddelt fra prosjektets sekretariat i Nederland. Kontingenten fordeles likt mellom medlemslandene.

Oppfølgingskriterier

For GREENTIE foretas oppfølgingen av NVE og NVEs operatør i prosjektet gjennom deltakelse i prosjektstyremøtene.

Rapportmetoder

For GREENTIE blir aktivitetene løpende rapportert i møtoreferater gjennom NVEs deltakelse i prosjektet. Øvrig rapportering av aktiviteter og utgifter meddeles i NVEs halvårs- og årsrapporter.

Budsjettforslag 1999

Det avsettes 0,4 mill kroner til norsk deltakelse og oppfølging av GREENTIE-prosjektet for 1999.

Energiinformasjonsutveksling i regi av Institutt for energiteknikk

Formål

Norge deltar i IEAs flernasjonale informasjonsprogram Energy Technology Data Exchange (ETDE). Programmet er konsentrert omkring oppbygging av en felles, inter-

nasjonal energidatabase. De norske forpliktelsene ivaretas av Institutt for energiteknikk (IFE) som innhenter relevant informasjon på energiområdet og formidler denne videre til energidatabasen.

Tildelingsregler

Tilskudd til ETDE gis på basis av tildelingsbrev til IFE. Tilskuddet bestemmes ut i fra en andel fastsatt som kontingent, og på bakgrunn av det arbeid IFE utfører i forhold til å følge opp de norske forpliktelsene i avtalen.

Oppfølgingskriterier

IFE er pålagt å holde Olje- og energidepartementet orientert om pågående og planlagte aktiviteter tilknyttet ETDE.

Rapportmetoder

IFE er pålagt å oversende halvårs- og årsrapporter om programmet. Rapportene skal vise hvordan midlene er benyttet i forhold til oppsatte planer. Årsrapporten skal inneholde et revisorattestert regnskap. I tillegg forutsettes det i tildelingsbrevet at departementet blir holdt orientert om energiinformasjonsutvekslingen samt igangsatte og planlagte aktiviteter.

Budsjettforslag 1999

Det avsettes 1,5 mill kroner til dette prosjektet for 1999.

Programkategori 18.60 Statsforetak

Inntekter under programkategori 18.60 fordelt på kapitler:

		(i 1 000 kr)			
Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr. 98/99
4860	Statsforetak under Olje- og energidepartementet	524 373	885 200	870 200	-1,7
5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet	662 941	402 000	375 000	-6,7
5680	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet	163 000	196 000	315 000	60,7
Sum kategori 18.60		1 350 314	1 483 200	1 560 200	5,2

Vedtatt budsjett 1998 referer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Statsforetak

Statkraft SF ble opprettet 1. januar 1992. Foretakets formål er å eie og drive energi-anlegg, kjøpe og selge energi samt forestå virksomhet som står i naturlig sammenheng med dette. Statkraft SF har det forretningsmessige ansvaret for å oppfylle statens forpliktelser overfor kraftintensiv industri. Statkraft SF forvalter store økonomiske og miljømessige ressurser, og det er avgjørende at virksomheten drives på en effektiv og rasjonell måte.

Statnett SF ble opprettet 1. januar 1992. Foretaket har ansvar for rasjonell drift og utvikling av landets totale overføringsnett for kraft. Foretaket skal alene eller sammen med andre planlegge og prosjektere, bygge, eie og drive overføringsanlegg og utenlandsforbindelser. Statnett SF har også det overordnede ansvaret for driftskoordineringen, dvs sørge for at det til enhver tid er balanse mellom produksjon og forbruk i det norske kraftsystemet.

Både Statkraft SF og Statnett SF skal drives etter forretningsmessige prinsipper og gi best mulig avkastning på den statlige innskuddskapitalen innenfor de rammer foretakene er pålagt. Statnett SF er som nettforetak underlagt Norges vassdrags- og energidirektorats monopolkontroll.

KAP 4860 STATSFORETAK UNDER OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
80	Inntekter fra oppgjørsordningen for utenlandshandelen med kraft	99 373	60 000	45 000
90	Avdrag, Statnett SF		400 200	400 200
91	Avdrag, Statkraft SF	425 000	425 000	425 000
Sum kap 4860		524 373	885 200	870 200

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Vedrørende 1998:

Ved Stortingets vedtak av 19. juni 1998 ble kap 4861 Statkraft SF, innlemmet i kap 4860 Statnett SF. Kapittelbetegnelsen ble samtidig endret til å gjenspeile at det nå omfatter begge statsforetakene. Videre ble kap 4860, post 80 økt med 12,2 mill kroner, jf St prp nr 65 og Innst S nr 252 for 1997-98.

Post 80 Inntekter fra oppgjørsordningen for utenlandshandelen med kraft

Opgjørsordningen for utenlandshandelen med kraft er videreført mot Sverige, Finland og Russland, jf St prp nr 37 for 1994-95. Ordningen administreres av Statnett SF på vegne av staten. Inntektene for ordningen omfatter prioritetsavgifter og prisdifferensialer knyttet til kraftutvekslingen med Sverige, Finland og Russland. Inntektene fra ordningen (eksklusive renter) skal gå til inndekking av det akkumulerte underskuddet for utenlandshandelen med kraft.

Inntektene under denne posten blir inntektsført på statsbudsjettet året etter at de har påløpt, dvs inntekter påløpt i 1998 blir inntektsført i 1999. Pr 1. januar 1998 var den nominelle fordringen på 246 mill kroner, jf St prp nr 65 for 1997-98.

Inntektsgrunnlaget i ordningen vil i 1998 bli mindre enn i 1997. Dette skyldes at majoriteten av de bilaterale fysiske avtalene med prioritet i overføringsforbindelsene mellom Norge og Sverige utløper (den såkalte 5 TWh-ordningen). I henhold til St meld nr 11 for 1995-96 om omorganiseringen av krafthandelen med Sverige, skal det ikke gis prioritet til nye avtaler mot Sverige. Reduksjonen i inntektsgrunnlaget som følge av at ovennevnte avtaler løper ut, kan imidlertid bli motvirket av økte inntekter som følge av prisforskjeller i krafthandelen med Sverige.

For 1999 budsjetteres det med 45 mill kroner i inntekter fra ordningen, inkludert renter. Det er usikkerhet knyttet til anslaget.

Post 90 Avdrag, Statnett SF

Staten ved daværende Nærings- og energidepartementet inngikk i 1993 avtale med Statnett SF om et serielån på 4 002 mill kroner med endelig forfall 15. desember 2006. For 1999 budsjetteres det med 400,2 mill kroner i avdrag på Statnett SFs serielån. Dette er i henhold til nedbetalingsplanen i låneavtalen.

Post 91 Avdrag, Statkraft SF

Staten ved daværende Nærings- og energidepartementet inngikk i 1993 avtale med Statkraft SF om et serielån på 4 250 mill kroner med endelig forfall 15. desember 2006 og en avtale om et ansvarlig lån på 10 050 mill kroner. Det ansvarlige lånet har en restsaldo på 3 850 mill kroner og skal være nedbetalt senest 15. desember 2006.

For 1999 budsjetteres det med 425 mill kroner i avdrag på Statkraft SFs serielån. Dette er i henhold til nedbetalingsplanen i låneavtalen.

Det budsjetteres ikke med avdrag på det ansvarlige lånet, da avdrags- og renteinntektene på lånet er knyttet opp til overskudd i foretaket. Statkraft SF står etter avtalen fritt til å velge nedbetalingstidspunkter. Foretaket har incentiver til å nedbetale lånet etterhvert som overskudd oppstår på grunn av avtalens renteberegningsklausul (risikoremie).

KAP 5608 RENTER AV LÅN TIL STATSFORETAK UNDER OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
80	Renter, Statnett SF	146 409	157 000	157 000
81	Renter, Statkraft SF	516 532	245 000	218 000
	Sum kap 5608	662 941	402 000	375 000

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Rentesatsen på lån til Statnett SF og Statkraft SF er beregnet med utgangspunkt i renten på statspapir. Foretakene velger selv hvilke statspapir renten skal knyttes til. Rentesats og bindingsperiode for de ulike låneavdragene varierer således avhengig av hvilke statspapir foretakene har valgt. Det fastsettes ny rentebinding etterhvert som de valgte statspapirene utløper. Det er markedsrenten på rentefastsettelsestidspunktet som er bestemmende for hva selskapet skal betale i rente, slik at det er vanskelig å nøyaktig fastslå fremtidige renteinntekter til staten.

Post 80 Renter, Statnett SF

Renteinntektene fra Statnett SF anslås til 157 mill kroner i 1999. Rentene er knyttet til foretakets serielånet med en saldo på 2 401,2 mill kroner pr 1. januar 1999. Eventuell førtidig nedbetaling av lånet vil medføre lavere renteinntekter enn forutsatt.

Post 81 Renter, Statkraft SF

Renteinntektene fra Statkraft SFs serielån anslås til 218 mill kroner i 1999. Rentene er knyttet til foretakets serielån med en saldo på 3 400 mill kroner pr 1. januar 1999.

Rentebetingelsene på det ansvarlige lånet er knyttet opp mot selskapets regnskapsmessige resultat. På grunn av renteklausulen på det ansvarlige lånet vil foretaket ha incentiver til å nedbetale lånet etter hvert som overskudd oppstår. Det budsjetteres ikke med renteinntekter fra det ansvarlige lånet i 1999.

Det understrekes at eventuell førtidig nedbetaling av lånene vil medføre endret renteinntekter.

**KAP 5680 UTBYTTE FRA STATSFORETAK UNDER OLJE- OG
ENERGIDEPARTEMENTET**

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
80	Utbytte, Statnett SF	163 000	196 000	225 000
81	Utbytte, Statkraft SF			90 000
	Sum kap 5680	163 000	196 000	315 000

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Post 80 Utbytte, Statnett SF

Stortinget ga ved behandlingen av St prp nr 51 for 1994-95 tilslutning til en utbyttepolitikk for Statnett SF der foretaket for regnskapsårene 1994-97 utbetaler et utbytte på 50 pst av konsernets overskudd etter skatt. Siden denne perioden er utløpt er det behov for å vurdere spørsmålet om utbyttepolitikk for Statnett SF på nytt.

Da Statnett SF ble etablert la Stortinget til grunn at en egenkapitalandel på om lag 30 pst var rimelig og forsvarlig ut fra foretakets virksomhet. Det ble videre forutsatt at foretaket skulle finansiere nødvendige investeringer uten ytterligere innskudd av kapital fra staten. Ved disponeringen av overskuddet skulle det derfor tas hensyn til foretakets egenfinansiering av investeringene. Det ble vist til disse forutsetningene også i St prp nr 51 for 1994-95.

Statnett SF og konsernet har i dag tilfredsstillende soliditet. Regjeringen mener at nåværende utbyttepolitikk kan videreføres i ett år til. I budsjettet for 1999 legges det til grunn et utbytteanslag på 225 mill kroner. Anslaget er basert på at utbyttet skal tilsvare 50 pst av konsernets overskudd etter skatt. Endelig vedtak om utbytte fattes i ordinært foretaksmøte våren 1999.

Statnett SF står i de nærmeste årene foran betydelige investeringer, i hovedsak som følge av inngåtte kraftutveklingsavtaler. Regjeringen vil legge fram forslag om utbyttepolitikk for etterfølgende år på et senere tidspunkt.

Tabellen nedenfor viser nøkkeltallene for konsernet i 1997 og 1. tertial 1998.

	(i mill kr)		
Nøkkeltall	30.04.97	31.12.97	30.04.98
Driftsinntekter.....	2 586 ¹	6 426	2 577
Driftsresultat.....	270	706	298
Resultat etter skatt.....	142	362	156
Utbytte til Olje- og energidepartementet.....		196	
Bokført egenkapitalandel (pst).....	35 pst	35 pst	36 pst

¹⁾ Tallet avviker fra det som ble oppgitt i fjorårets budsjett. Justeringen skyldes at 50 pst av finansiell handel i El-terminmarkedet (NordPool) ved en inkurie var inkludert i Statnetts tertialrapport 1/97.

Konsernet omfatter foruten morselskapet Statnett SF de heleide datterselskapene Statnett Rederi AS og Statnett Entreprenør AS. Morselskapet eier 50 pst av Nord Pool ASA, Viking Cable AS og EuroKabel AS. Både heleide datterselskaper og selskaper der Statnett SF eier 50 pst eller mer inngår i konsernregnskapet. Statnett SF eier 23 pst av teleselskapet EniTel ASA.

Resultat 1997

Konsernet hadde et resultat etter skatt på 362 mill kroner i 1997 mot 250 mill kroner i 1996. Driftsresultatet var 706 mill kroner i 1997 mot 613 mill kroner i 1996.

Foretakets hovedvirksomhet er drift av egne overføringsanlegg. Avkastningen fra denne virksomheten er underlagt NVEs monopolkontroll. Statnett SF oppnådde for 1997 en regnskapsmessig egenkapitalrentabilitet på 9,4 pst etter skatt og den bokførte egenkapitalandelen var 36,6 pst pr 31. desember 1997. De tilsvarende tall for konsernet var 9,9 og 35 pst.

Resultat 1. tertial 1998

Konsernet hadde pr 1. tertial 1998 et overskudd etter skatt på 156 mill kroner og et driftsresultat på 298 mill kroner. For 1. tertial 1997 var resultatet etter skatt og driftsresultatet henholdsvis 142 og 270 mill kroner.

Post 81 Utbytte, Statkraft SF

Statkraft SF har tidligere ikke betalt utbytte fordi foretaket har hatt et udekket tap som følge av underskudd de første årene etter etableringen. Det følger av statsforetaksloven § 17 at det ikke kan tas ut utbytte før det udekkede tapet er regnskapsmessig inndekket. Det udekkede tapet var 188 mill kroner pr 31. desember 1997. Det forventes at dette vil bli inndekket i løpet av inneværende år og at foretaket vil komme i utbytteposisjon fra og med regnskapsåret 1998.

Ved etableringen av Statkraft SF ble det lagt til grunn at en egenkapitalandel på om lag 40 pst var rimelig og forsvarlig ut fra foretakets virksomhet.

For å styrke Statkraft SFs finansielle stilling ble 3 mrd kroner av foretakets ansvarlige lån konvertert til egenkapital i 1996, jf St prp nr 26 og Innst S nr 95 for 1996-97. I proposisjonen heter det:

«Statkraft bør ut i fra sin størrelse, erfaring og kompetanse, ha en sentral rolle som et statlig eid foretak i energisektoren. Videre tilsier også hensynet til oppgaven som hovedleverandør av kraft til industrien at Statkraft innehar en ledende posisjon. Statkraft SF bør ha evne til å gjennomføre større prosjekter og å delta som en sentral aktør i utviklingen av det norske og nord-europeiske kraftmarkedet. Kraftforsyningen er svært kapitalintensiv. For å spille en sentral rolle, kreves det derfor betydelig investeringskapasitet.»

Det ble videre lagt til grunn at Statkraft bør være et ledende nord-europeisk energiselskap med spisskompetanse innen vannkraft, og at Statkrafts aktiviteter i utlandet skal støtte opp under foretakets virksomhet i Norge.

Regjeringen legger til grunn at Statkraft SF skal drive forretningsmessig, samtidig som det skal være mulig for eier å ivareta sektorpolitiske hensyn. For å få til dette er det viktig å ha et sterkt Statkraft SF. Dette har betydning i forhold til oppgaven som leverandør av kraft til industrien, men Statkraft SF bør også kunne bidra godt til forvaltningen av offentlig kapital, til å sikre norsk offentlig eierskap og opprettholde vannkraftkompetansen.

Utbyttebeløpet for regnskapsåret 1998 begrenses av statsforetaksloven. Det udekkede tapet på 188 mill kroner må dekkes regnskapsmessig før det kan utbetales utbytte. Regjeringen ser det derfor ikke som nødvendig at det fastsettes en langsiktige utbyttepolitikk for Statkraft SF nå. For regnskapsåret 1998 foreslår Regjeringen at det tas ut et utbytte som tilsvarer det foretaksloven tillater. Statkraft SFs overskudd etter skatt for 1998 er foreløpig anslått til 280 mill kroner, mot 510 mill kroner i konsernet. Dette innebærer at nettoformuen pr 31. desember 1998 forventes å overstige innskuddskapitalen med om lag 90 mill kroner. I budsjettet for 1999 legges det til grunn et utbytteanslag på 90 mill kroner. Med foreliggende resultatanslag tilsvarer dette 18 pst av konsernets resultat etter skatt. Endelig vedtak om utbytte fattes i ordinært foretaksmøte våren 1999.

I senere år vil tidligere underskudd sannsynligvis ikke begrense muligheten til å ta ut utbytte. Regjeringen vil legge fram forslag om utbyttepolitikk for etterfølgende år på et senere tidspunkt.

Tabellen nedenfor viser nøkkeltallene for konsernet i 1997 og 1. halvår 1998.

Nøkkeltall	(i mill kr)		
	30.06.97	31.12.97	30.06.98
Netto driftsinntekter.....	2 705	4 702	2 113
Driftsresultat.....	1 499	1 998	966
Skatt.....	525	361	369
Resultat etter skatt.....	698 ¹	906	314
Bokført egenkapitalandel (pst).....	39 pst	39 pst	40 pst

1) Tallet avviker fra det som ble oppgitt i fjorårets budsjett. Dette skyldes justeringer som er foretatt for å gjøre halvårsresultatet konsistent med disposisjoner foretatt i årsoppgjøret for 1997.

Konsernregnskapet omfatter morselskapet Statkraft SF og de heleide datterselskapene Statkraft Anlegg AS, Statkraft Engineering AS, Finnmark Energiverk AS, Statkraft Forsikring AS, Statkraft Holding AS og Statkraft Energy Enterprise AS. De to sistnevnte selskapene eier Statkrafts aksjer i henholdsvis Oslo Energi Produksjon AS og Sydkraft AB.

Resultat 1997

For tredje år på rad la konsernet i 1997 fram et positivt regnskapsresultat. Resultatet på 906 mill kroner føres mot udekket tap.

Statkrafts magasinkapasitet og kunnskap om det norske kraftmarkedet er avgjørende for et godt resultat. Mens 1996 var et år med svært lavt tilsig i det norske vannkraftsystemet, var årsnedbøren i 1997 over normalen de fleste steder i landet. Statkraft gikk inn i året med lave magasiner som følge av høy produksjon i store deler av 1996. Det store tilsiget i 1997 og lave markedspriser førte til at Statkraft holdt en lavere produksjon og i stedet bygget opp magasinbeholdningen i løpet av året med nær 9 TWh.

Statkrafts produksjon i 1997 var 27,5 TWh, dvs 4,7 TWh lavere enn i 1996. I alt ble det foretatt fysiske kjøp på 4,6 TWh. Statkrafts samlede salg ble dermed på 32,1 TWh.

Konsernets driftsresultatet ble 1 998 mill kroner mot 2 354 mill kroner året før. Reduksjonen i driftsresultat på 356 mill kroner er i hovedsak en følge av redusert produksjon og lavere markedspriser. Prissikring for 1997-leveranser gjennom inngåelse av finansielle kontrakter til gunstige priser i 1996, bidro til å redusere nedgangen i driftsresultat.

Konsernets resultat etter skatt økte med 451 mill kroner, fra 455 mill kroner i 1996 til 906 mill kroner i 1997. Regnskapsmessig skattekostnad utgjorde 361 mill kroner i 1997, mot 1 231 mill kroner i 1996 og 665 mill kroner i 1995. Økningen i skattekostnad fra 1995 til 1996 skyldtes i hovedsak kostnadsføring av forventet utsatt skatt som følge av nye skatteregler for offentlig eide kraftverk gjeldende fra 1. januar 1997. Denne avsetningen er reversert i regnskapet for 1997 som følge av at NVE har fastsatt endelige og høyere gjenanskaffelsesverdier for Statkrafts anlegg. Betalbare skatter utgjorde 889 mill kroner i 1997, mot 710 mill kroner i 1996.

Statkrafts investeringer var på totalt 1 085 mill kroner i 1997. Av dette utgjorde 359 mill kroner investeringer i egne anlegg, 670 mill kroner gjaldt aksjekjøp i Sydkraft AB, mens andre aksjekjøp utgjorde 6 mill kroner. 50 mill kroner var knyttet til egenkapitalinvesteringer i internasjonale vannkraftutbygginger.

Resultat 1. halvår 1998

Konsernet fikk et resultat etter skatt på 314 mill kroner første halvår 1998 mot 698 mill kroner i 1997.

Første halvår i 1998 har vært preget av lave markedspriser på kraft som følge av høyere tilsig og mildere vær enn normalt. Statkrafts egenproduksjon i perioden var 14,6 TWh som er om lag 15 pst lavere enn normalt, men likevel 1,3 TWh høyere enn produksjonen i første halvår 1997. Det ble foretatt kraftkjøp på 2,1 TWh, mot 2,9 TWh i tilsvarende periode i 1997. Det samlede kraftsalget ble dermed 16,7 TWh, mot 16,2 TWh året før. Det svakere resultatet i første halvår 1998 skyldes blant annet lavere bidrag fra prissikring.

Programkategori 18.70 Petroleumsvirksomheten

Utgifter under programkategori 18.70 fordelt på kapitler:

		(i 1 000 kr)			
Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr. 98/99
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf kap 5440)	-17 077 376	25 085 000	24 708 000	-1,5
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	93 729	4 000	9 000	125,0
Sum kategori 18.70		-16 983 647	25 089 000	24 717 000	-1,5

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Programkategorien omfatter utgifter og inntekter i forbindelse med Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) i petroleumsvirksomheten, aksjeutbytte fra Den norske stats oljeselskap a.s (Statoil) og disponering av innretninger på kontinentalsokkelen.

*Statlig petroleumsvirksomhet**Status på området*

SDØE ble etablert 1. januar 1985. Ordningen innebærer at en fastsatt andel av inntekter, kostnader og investeringer knyttet til de enkelte utvinningstillatelser og felt på kontinentalsokkelen samt tilknyttede anlegg kanaliseres direkte over statsbudsjettet.

Omlegging av ut- og innbetalinger for SDØE

Innbetalinger fra Statoil til staten vedrørende SDØE har fram til i dag blitt foretatt ved at Statoil har vekslet SDØEs inntekter i utenlandsk valuta til norske kroner (NOK) før innbetaling til statskassen. Utbetalinger fra staten til Statoil har blitt foretatt i NOK. Ordningen, som bygger på avtaler fra 1985, er gjennomgått for å vurdere eventuelle omlegginger blant annet i sammenheng med innføringen av konsernkontosystemet i staten.

Statens inntekter fra SDØE påløper hovedsakelig i fremmed valuta. Fremmed valuta benyttes også ved investeringer Norges Bank utfører som forvalter av Statens petroleumsfond. Ved revideringen av økonomiinstruksen for Statoil som regnskapsfører for SDØE legges det derfor opp til at statens nettoinntekter fra SDØE som hovedregel skal overføres statskassen i den valuta inntektene påløper.

SDØEs utbetalinger knyttet til investeringer- og driftsutgifter dekkes ved at Statoil trekker på SDØEs brutto kontantstrøm. Statoil forestår kjøp av de valutaslag som eventuelt ikke dekkes direkte av SDØEs kontantstrøm. Endringen er foretatt for å redusere de samlede vekslingskostnader. Utbetalinger fra staten til Statoil vil fremdeles skje i NOK.

Med bakgrunn i ovennevnte er det inngått avtale med Norges Bank om overføring og kjøp av valuta fra SDØE. Fra og med august 1998 er systemet endret slik at netto innbetalinger fra Statoil til staten knyttet til SDØE overføres Norges Bank i den valuta som de påløper.

Saldi på de ulike mellomregningskonti mellom staten og Statoil vedrørende SDØE skal holdes på et minimum. På grunn av uforutsette endringer i de ulike betalingene kan slike mellomregningskonti i perioder likevel vise betydelige positive eller negative saldi.

Pr 1. august 1998 omfattet SDØE følgende prosjekter i drifts- og utbyggingsfasen:

	SDØE pst-andel		SDØE pst-andel
Felt i produksjon:		Felt under utbygging:	
Brage	34,30	Gullfaks sør	73,00
Draugen	57,88	Gullveig	73,00
Frøy	41,62	Jotun	3,00
Gullfaks, G. Vest og G. Lunde	73,00	Oseberg Sør	38,36
Gungne	34,40	Oseberg Øst	45,40
Gyda og Gyda sør	30,00	Rimfaks	73,00
Heidrun	65,00	Snorre B	31,40
Heimdal	20,00	Varg	30,00
Njord	30,00	Visund	49,60
Nørne	55,00	Åsgard	46,95
Oseberg	50,78		
Oseberg vest	45,40	Transportsystemer:	
Sleipner vest	32,37	Ekofisk omløp	60,00
Sleipner øst, Loke Heimdal og		Europipe	55,00
Loke Trias	29,60	Europipe II (under utbygging)	60,00
Snorre	31,40	Frostpipe	30,00
Statfjord nord	30,00	Haltenpipe	65,00
Statfjord øst	40,50	NorFra (under utbygging)	60,00
Tommeliten gamma	42,38	Oseberg transportsystem	50,78
Tordis og Tordis øst	51,00	Oseberg Gastransport	50,78
Troll	62,70	Sleipner øst kondensatrørledning	29,60
Veslefrikk	37,00	Troll oljerør	62,70
Vigdis	51,00	Troll oljerør II (under utbygging)	62,70
Yme og Yme beta øst	30,00	Zeepipe	55,00
Øst-Frigg	1,46	Zeepipe terminal	26,95
		Åsgard Transport (under utbygging)	46,95

SDØEs olje- og gassreserver pr 31. desember 1997:

Sannsynlige reserver ¹	Olje ² (mill m ³)	Gass (mrd m ³)
Ved inngangen til 1997	909	1240
Justering av tidligere anslag	33	-18
Utvidelser og funn	30	30
Produksjon	-74	-15
Ved utgangen av 1997	898	1237
Inndelt i:		
- Felt i produksjon	460	631
- Felt under utbygging	245	116
- Funn under vurdering	193	490

¹ Den del av påviste reserver man forventer (med 50 pst sannsynlighet) å kunne utnytte.

² Inkludert våtgass (NGL).

SDØEs forventede olje- og gassreserver ble noe redusert i løpet av 1997. Oljereservene ble redusert med 1,2 pst til 898 mill m³, mens gassreservene ble redusert med 0,2 pst til 1 237 mrd m³. Reservetilgangen for olje og NGL utgjorde 85 pst av produksjonen, mens reservetilgangen av gass utgjorde 80 pst av produksjonen i 1997. Produksjonen av olje og NGL økte med 3 pst til 74 mill m³ i 1997. Produksjonen av gass økte med 36 pst til 15 mrd m³ i samme periode. Basert på SDØEs produksjon i 1997 tilsvarer oljereservene pr 31. desember 1997 produksjon i 12 år. Gassreservene tilsvarer produksjon i 82 år. SDØEs gassproduksjon vil øke vesentlig de neste årene og produksjonshorisonten for gass vil dermed bli betydelig redusert.

Oljepris

Ved utarbeidelsen av statsbudsjettet for 1998 la en til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 125 pr fat. Oljeprisforutsetningen for 1998 ble nedjustert til kr 110 i revidert budsjett, jf St prp nr 65 for 1997-98. I anslaget på regnskap 1998 i nasjonalbudsjettet er det lagt til grunn en forventet gjennomsnittlig oljepris kr 100 pr fat. I budsjettet for 1999 er det lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 110 pr fat. Det understrekes at den fremtidige utviklingen i oljeprisen er usikker.

Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 1996 og 1997 samt prisforutsetning for 1998 og 1999:

	1996	1997	1998 ¹	1999 ¹
Oljepris i løpende kroner pr fat	131	135	110	110

¹ Anslag som ligger til grunn for gjeldende budsjett 1998 og budsjettforslaget for 1999.

I anslag på regnskap 1998 i nasjonalbudsjettet er det lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 100 pr fat.

Kapitalbalansen for SDØE:

	(i mill kr)		
	1997	1998 ¹	1999 ¹
Mellomværende med staten	466		
Anleggskapital pr 31. desember	119 251	131 551	137 551
Sum eiendeler	119 717	131 551	137 551

¹ Anslag som bygger på gjeldende budsjett for 1998 og budsjettforslaget for 1999.

Langsiktige mål og strategier

Det overordnede langsiktige målet for forvaltningen av SDØE-porteføljen er å oppnå høyest mulig inntekter til staten. SDØE kombinert med skatte- og avgiftssystemet er et velegnet virkemiddel for å sikre staten en høy andel av verdiskapingen på norsk kontinentalsokkel. Gjennom SDØE kan en tilpasse statens andel av petroleumsrenten til det enkelte felt, noe som ikke er mulig med skatte- og avgiftssystemet.

Resultatmål

Ved at SDØE har et engasjement i et stort utvalg felt på kontinentalsokkelen, vil lønnsomheten i all vesentlig grad samsvare med lønnsomheten på norsk kontinentalsokkel generelt.

Totalkapitalrentabilitet indikerer avkastningen i et enkelt år på de investeringer som er gjort innenfor SDØE. Totalkapitalrentabiliteten defineres som:

$$\frac{\text{Driftsresultatet} + \text{Renter} - \text{Overføring til petroleumsforsikringsfondet}}{\text{Gjennomsnittlig anleggskapital}}$$

Utviklingen i totalkapitalrentabiliteten for SDØE:

	1994	1995	1996	1997	1998 ¹	1999 ¹
Totalkapitalrentabilitet i pst	19,1	17,9	31,0	39,9	30,1	28,4

¹ Anslag som bygger på gjeldende budsjett for 1998 og budsjettforslaget for 1999.

Beregningene ovenfor viser at statens direkte investeringer i oljevirkosomheten har gitt høy avkastning de siste årene. Avkastningen i 1998 og 1999 forventes å bli noe lavere enn avkastningen i 1997, men vil fortsatt være meget god. Den høye avkastningen i 1997 skyldes høy oljepris og økt salg av gass.

SDØEs kontantstrøm:

	(i 1 000 kr)		
	1997	1998 ¹	1999
Innbetalinger ²	77 149 679	67 600 000	72 900 000
Utbetalinger ³	36 746 464	42 185 984	41 408 000
Netto kontantstrøm	40 403 215	25 414 016	31 492 000

¹ Tall for 1998 bygger på anslagene som ble lag til grunn i St prp nr 65 for 1997-98 (Revidert budsjett).

² Innbetalinger = driftsinntekter + overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond + renter på mellomregnskapet + salg av SDØE-andeler.

³ Utbetalinger = driftsutgifter + lete- og feltutviklingsutgifter + investeringer + overføring til Statens petroleumsforsikringsfond + fjerningsutgifter

SDØEs netto kontantstrøm har økt de siste årene som følge av økt produksjon og relativt høy oljepris. I 1998 forventes en nedgang i netto kontantstrøm som følge av lavere oljepris enn foregående år. Netto kontantstrøm i 1999 forventes å øke til 31 492 mill kroner med gjeldende oljeprisforutsetning.

Oppfølging av St prp nr 52 for 1997-98

Som et ledd i å bedre myndighetenes beslutningsgrunnlag i forbindelse med åpning av nye områder, tildeling av utvinningstillatelser, godkjenning av utbyggings- og transportplaner og fastsettelse av produksjonsforløp, har departementet iverksatt en rekke tiltak, jf St prp nr 52 for 1997-98 om redegjørelse for forskyvning av investeringer i petroleumsvirksomheten, plan for utbygging og drift av Gullfaks satellitter fase 2 og Snorre 2, samt SDØE-deltagelse i etananlegget på Kårstø.

Postering av SDØEs investeringer

I omtalen av budsjettforslaget for SDØE under kap 2440 post 30 Investeringer, er investeringer i prosjekter under vurdering (felt, rør og landanlegg) skilt ut i egen tabell. Bakgrunnen er å synliggjøre investeringene i prosjekter under vurdering for å få bedre oversikt over SDØEs investeringer. Disse investeringene omfatter imidlertid også utbyggingsprosjekter som er nødvendige for å oppfylle allerede inngåtte gassalgskontrakter, prosjekter som ikke trenger myndighetsgodkjenning i tillegg til rørledninger og landanlegg. Om lag 80 pst av investeringene i prosjekter under vurdering er investeringer som må gjennomføres i 1999 og hvor myndighetene har liten handlingsfrihet.

Investeringsutvalget

I lys av utviklingen i investeringene i utbyggingsprosjekter på kontinentalsokkelen har Olje- og energidepartementet satt ned et utvalg - Investeringsutvalget - som skal se på utbyggingsprosjekter som er godkjent siden 1994 og finne hovedårsaker til endringer i investeringene sammenlignet med de anslag som ble lagt til grunn i plan for utbygging og drift (PUD). Utvalget skal fremme en rapport til Olje- og energidepartementet innen 30. januar 1999. Utvalget skal vurdere tiltak som kan bidra til å øke forutsigbarheten med hensyn til rammene for gjennomføring av utbyggingsprosjekter. Videre skal utvalget vurdere intensjoner og foreløpige resultater av NORSOK-samarbeidet.

Gjennomgang av rapporteringsprosessen

Operatørselskapenes rapportering til Oljedirektoratet av data, herunder investeringsanslag for felt, rør og landanlegg, er av stor betydning ved utarbeidelsen av de samlede anslagene for kontinentalsokkelen. Samtidig øker antallet prosjekter og dataprofiler som innrapporteres. Olje- og energidepartementet har på denne bakgrunn satt i gang et prosjekt hvor et eksternt konsulentfirma skal bistå med å evaluere dagens rapporteringsprosess, og komme med forslag til forbedringer av prosess og omfang av rapporterte data. Prosjektet vil være ferdig i løpet av 4. kvartal 1998.

Fullmakter

I St prp nr 1 for 1992-93 ble det angitt regler for forenklet myndighetsbehandling ved mindre utbyggingssaker på kontinentalsokkelen. Stortinget samtykket i at Kongen under gitte forutsetninger kunne godkjenne nye prosjekter. Fullmakten for forenklet myndighetsbehandling foreslås videreført i budsjettet for 1999 med en endring, jf Forslag til vedtak IV. Øvre grense for de samlede investeringer pr prosjekt reduseres fra 5 til 3 mrd kroner. Dette vil bidra til å styrke Stortingets mulighet til kontroll og oppfølging innenfor petroleumssektoren. Budsjettmessige konsekvenser knyttet til prosjekter som forventes å komme inn under denne ordningen, inngår i forslaget til bevilgning under kap 2440 og kap 5440. I forbindelse med nysalderingen vil det hvert år bli gitt en samlet orientering til Stortinget om prosjekter som Regjeringen har behandlet.

I St prp nr 1 for 1992-93 ble det orientert om behovet for fullmakt til å godkjenne vederlagsfri overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Fullmakten som ble gitt departementet er knyttet til de prosjekter hvor Kongen har fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, i tillegg til mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten ble gitt under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke medførte prinsipielle eller samfunnsmessige sider av større betydning. Fullmakten foreslås videreført i budsjettet for 1999, jf Forslag til vedtak V.

I St prp nr 1 for 1994-95 ble det orientert om behovet for at Kongen ble gitt fullmakt til å godkjenne salg av SDØE-andeler i mindre funn. Bakgrunnen for denne fullmakten var at en høy SDØE-andel i enkelte mindre felt kan være en hindring for samfunnsmessig optimale beslutninger og derved også reduksjon av statens samlede inntekter. For å forenkle behandlingsprosessen i slike saker, ba Regjeringen om en generell fullmakt til å godkjenne salg av SDØE-andeler i utvinningstillatelser hvor det antas at utvinnbare reserver i

forekomstene er på mindre enn 10 mill tonn oljeekvivalenter. Retningslinjer for overdragelser av SDØE-andeler er omtalt i St prp nr 50 for 1995-96, vedlegg 1. Fullmakten foreslås videreført i budsjettet for 1999, jf Forslag til vedtak VI.

Budsjettforslag 1999

KAP 2440 STATENS DIREKTE ØKONOMISKE ENGASJEMENT I PETROLEUMSVIRKSOMHETEN (JF KAP 5440)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
22	Fjerningsutgifter			8 000
24	Driftsresultat	-38 019 320		
30	Investeringer	20 341 944	24 185 000	24 100 000
50	Overføring til Statens petroleumforsikringsfond	600 000	900 000	600 000
Sum kap 2440		-17 077 376	25 085 000	24 708 000

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Vedrørende 1998

Ved Stortingets vedtak 19. juni 1998 er bevilgningen under post 30 Investeringer økt fra 24 185 mill kroner til 26 300 mill kroner. Post 50 Overføring til Statens petroleumforsikringsfond, er redusert fra 900 mill kroner til 285,984 mill kroner, jf St prp nr 65 og Innst S nr 252 for 1997-98. Det ble foretatt endringer i budsjetteringen fra og med budsjettåret 1998 ved at blant annet driftsresultatet ble overført til inntektskapittelet 5440 og at postene for prosjekt vedtatt og prosjekt under vurdering ble slått sammen, jf St prp nr 1 for 1997-98.

Post 22 (ny) Fjerningsutgifter

Fjerningsutgifter er et anslag på SDØEs andel av fjerningsutgifter i 1999, og tilsvarende SDØEs eierandel i den enkelte innretning. For 1999 er det forventet at SDØEs fjerningsutgifter blir 8 mill kroner.

Det statlige tilskuddet til fjerning over kap 2442 inkluderer ikke SDØEs andel av fjerningsutgiftene.

Post 30 Investeringer

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
Prosjekter vedtatt utbygd	20 341 944	20 400 000	20 700 000
Prosjekter under vurdering		3 785 000	3 400 000
Sum post 30	20 341 944	24 185 000	24 100 000

SDØEs andel av investeringene på sokkelen forventes for 1999 å bli 24 100 mill kroner. Av dette utgjør prosjekter som er besluttet utbygd pr 1. september 1998 20 700 mill kroner og prosjekter under vurdering 3 400 mill kroner. Totalt er dette en reduksjon på 85 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998. Det er tatt hensyn til forskyvning av investeringer i felt under vurdering, jf St prp nr 52 for 1997-98. De største prosjektene er Åsgard, Troll olje, Gullfaks satellitter og Oseberg Sør.

Nedenfor er det gitt en nærmere spesifisering av investeringene i prosjekter under vurdering. Om lag 80 pst av investeringene i prosjekter under vurdering er investeringer som må gjennomføres i 1999, og hvor myndighetene har liten handlingsfrihet. Dette er prosjekter som er nødvendig for å oppfylle allerede inngåtte gassalgskontrakter, prosjekter som ikke trenger myndighetsgodkjenning, og rørledninger og landanlegg i forbindelse med transportsystemene. Det understrekes at dette er anslag og at det er knyttet usikkerhet til tallene.

Prosjekter under vurdering:

Betegnelse	(i 1000 kr) Anslag 1999
Felt	1 800 000
Rør-/landprosjekter	1 600 000
Sum prosjekter under vurdering	3 400 000

Post 50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond

Overføringer til Statens petroleumsforsikringsfond anslås til 600 mill kroner for 1999. Dette er en reduksjon på 300 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998. Overføringene gjenspeiler hva SDØE alternativt måtte ha betalt i forsikringspremier i det private forsikringsmarked.

KAP 5440 STATENS DIREKTE ØKONOMISKE ENGASJEMENT I PETROLEUMSVIRKSOMHETEN (JF KAP 2440)

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
24	Driftsresultat		41 400 000	29 900 000
30	Avskrivninger	14 092 148	16 200 000	17 400 000
31	Salg av direkte økonomiske andeler			
50	Overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond	118 084		
80	Renter	8 983 521	8 800 000	8 900 000
82	Erstatningsoppgjør			
85	Renter på mellomregnskapet	132 085		
	Sum kap 5440	23 325 838	66 400 000	56 200 000

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Vedrørende 1998

Ved Stortingets vedtak 19. juni 1998 er post 24 Driftsresultat endret fra 41 400 mill kroner til 29 100 mill kroner. Videre er post 30 Avskrivninger, endret fra 16 200 til 14 000 mill kroner og post 80 Renter økt fra 8 800 til 8 900 mill kroner, jf St prp nr 65 og Innst S nr 252 for 1997-98.

Post 24 Driftsresultat

		(i 1 000 kr)		
Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	
Driftsinntekter		82 500 000	72 900 000	
Driftsutgifter		-14 100 000	-14 800 000	
Lete- og feltutviklingsutgifter		-2 000 000	-1 900 000	
Avskrivninger		-16 200 000	-17 400 000	
Renter		-8 800 000	-8 900 000	
Sum post 24		41 400 000	29 900 000	

Underpost 24.1 Driftsinntekter

Driftsinntektene for SDØE er anslått til 72 900 mill kroner for 1999. Dette er en reduksjon på 9 600 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998. Reduksjonen i forhold til vedtatt budsjett 1998 skyldes i hovedsak forventet lavere oljepris. Inntektsanslaget for 1999 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 110 pr fat.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

Driftsutgiftene for SDØE er ført opp med 14 800 mill kroner for 1999. Dette er en økning på 700 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998. Økningen skyldes hovedsakelig forventet høyere oljeproduksjon og oppstart av nye felt.

Underpost 24.3 Lete- og feltutviklingsutgifter

Lete- og feltutviklingsutgifter for SDØE forventes å bli 1 900 mill kroner for 1999, en reduksjon på 100 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998.

Underpost 24.4 Avskrivninger

Avskrivninger på statens kapital i petroleumsvirksomheten er anslått til 17 400 mill kroner for 1999, en økning på 1 200 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998. Økningen skyldes høyere anleggskapital og produksjon. Driften belastes med avskrivninger for å ta hensyn til kapitalslit og gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømseffekt, jf mot post 30.

Underpost 24.5 Renter

Renter er anslått til 8 900 mill kroner for 1999. Dette er en økning fra vedtatt budsjett 1998 på 100 mill kroner. Driften belastes med renter på statens faste kapital for å ta hensyn til kapitalkostnader og gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømseffekt, jf mot post 80.

KAP 5685 AKSJER I DEN NORSKE STATS OLJESELSKAP A.S

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
80	Utbytte	1 600 000	2 940 000	1 500 000
	Sum kap 5685	1 600 000	2 940 000	1 500 000

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Post 80 Utbytte

Utbyttepolitikken er en viktig faktor i eieroppfølgingen av Statoil. Verdiskaping for eier skjer både gjennom utbetalt utbytte og verdiøkning av selskapet. Et høyt utbytte fører til bedre finansiell disiplin ved at selskapet foretar en bedre vurdering og prioritering mellom ulike investeringsalternativ. Størrelsen på utbyttet må avveies mot selskapets soliditet og behov for investeringsmidler.

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 1998 ble det gitt tilslutning til å endre utbyttepolitikken fra 30 til 50 pst av selskapets resultat etter skatt. Koblingen mellom egenkapitalandel og størrelsen på utbyttet ble samtidig avvirket.

I budsjettet for 1999 legges det foreløpig til grunn et utbytteanslag på 1 500 mill kroner. Anslaget er basert på at utbyttet skal tilsvare 50 pst av konsernets overskudd etter skatt. Utbytteanslaget er basert på anslag for Statoils resultat etter skatt for 1998 som er behandlet av Statoils styre etter fremleggelsen av resultatet for første halvår 1998. Anslaget for Statoils resultat for 1998 er usikkert og avhenger blant annet av utviklingen i oljeprisen. Dette medfører at faktisk resultat for 1998 kan avvike betydelig fra gjeldende anslag.

Endelig vedtak om utbytte fattes i ordinær generalforsamling våren 1999 basert på gjeldende utbyttepolitikk og faktisk resultat for 1998. Eventuelle endringer av utbytte vil bli presentert i revidert budsjett 1999.

*Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen***Status på området**

Kapittel 2442 omfatter tilskudd til endelig disponering av innretninger på kontinentalsokkelen. Tilskuddet gis til rettighetshavere på bakgrunn av at fjerningsutgifter ikke gir fradrag i skattegrunnlaget.

I lov av 25. april 1986 nr 11 om fordeling av utgifter til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen (fjerningsfordelingsloven) fastslås det at staten skal dekke en direkte andel av rettighetshavernes fjerningsutgifter. Rettighetshaverne har ansvar for å gjennomføre fjerningen, men utgiftene skal deles mellom rettighetshaverne og staten etter en særskilt fordelingsnøkkel. Størrelsen på tilskuddet staten gir den enkelte rettighetshaver skal svare til den gjennomsnittlige skattesatsen til rettighetshaveren i det tidsrom denne har nyttet innretningen i sin virksomhet. SDØEs andel av fjerningsutgiftene blir dekket over kap 2440.

Departementet mener konsekvensene ved de ulike disponeringsalternativer for rørledninger brukt i petroleumsvirksomheten ikke er tilstrekkelig kartlagt. På bakgrunn av behandlingen av St prp nr 50 for 1995-96 er det igangsatt et utredningsprogram om disponering av rørledninger som er tatt ut av bruk i petroleumsvirksomheten.

Langsiktige mål og strategier

Olje- og energidepartementet mener det er avgjørende at vedtak om disponering av innretninger skjer på grunnlag av alle tilgjengelige og relevante opplysninger og etter grundige vurderinger av de ulike bedrifts- og samfunnsøkonomiske faktorer. I vurderingen må det legges vekt på hensynet til skipsfart, fiske, miljø og sikkerhet. Valg av disponeringsløsning vil bli vedtatt for hver enkelt innretning når produksjonen opphører, jf St meld nr 26 for 1993-94 Om utfordringer og perspektiver for petroleumsvirksomheten på norsk kontinentalsokkel og Innst S nr 180 for 1993-94.

OD følger opp hvert vedtak om disponering og sørger for at rettighetshaverne gjennomfører den løsning som blir fastlagt av myndighetene. Olje- og energidepartementet sørger for utbetaling til rettighetshaverne.

KAP 2442 DISPONERING AV INNRETNINGER PÅ KONTINENTALSOKKELEN

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	258	4 000	
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	93 471		9 000
	Sum kap 2442	93 729	4 000	9 000

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Post 70 Tilskudd, *kan overføres*

Myndighetene har de seneste årene fått erfaring med tilskudd til fjerning av innretninger etter lov av 25. april 1986 nr 11 om fordeling av utgifter til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen. Olje- og energidepartementet og Finansdepartementet er i ferd med å gjennomgå enkelte sider ved ordningen. Av den grunn avventes det med å utforme skriftlige retningslinjer for tilskuddsordningen til gjennomgangen er sluttført.

I forbindelse med fjerningsarbeid som gjennomføres på sokkelen er det uenighet mellom kontraktør og oljeselskapene om dekning av ekstrakostnader. Det er usikkerhet om staten må yte ekstra tilskudd i denne forbindelse. I forslaget til bevilgning for 1999 er det ikke tatt høyde for slike eventuelle ekstraavgifter, og en vil komme tilbake med forslag om endring av bevilgningen dersom det skulle bli behov for å øke statens tilskudd av denne grunn.

Bevilgningsforslaget på 9 mill kroner er et anslag på tilskudd til dekning av rettighetshavernes fjerningsutgifter i 1999 for fjerningssaker som er godkjent av Stortinget. De saker som så langt har vært forelagt Stortinget og som er godkjent av myndighetene er:

- Nordøst Frigg, jf St prp nr 36 for 1994-95 og Innst S nr 153 for 1994-95
- Odin, jf St prp nr 50 og Innst S nr 251 for 1995-96
- Mime, jf St prp nr 15 og Innst S nr 72 for 1996-97.

Programområde 05 Sivilt beredskap*Programkategori 05.00 Sivilt beredskap*

Utgifter under programkategori 05.00 fordelt på kapitler:

		(i 1 000 kr)			
Kap	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999	Pst endr. 98/99
1891	Oljeforsyningsberedskap	28 921	22 250	22 790	2,4
1892	Kraftforsyningsberedskap	3 314	3 100	3 210	3,5
Sum kategori 05.00		32 235	25 350	26 000	2,6

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Status på området

På bakgrunn av planforutsetningene for sivilt beredskap, uttrykt i St meld nr 48 Langtidsplan for det sivile beredskap for 1995-98, og i St meld nr 25 Hovedretningslinjer for det sivile beredskaps virksomhet og utvikling i tiden 1999-2002, pågår arbeidet med en fullstendig gjennomgang og revisjon av prinsipper og systemer for energiforsyningsberedskapen. Systemer og organisasjon skal være fleksible og kunne brukes i krisesituasjoner fra hendelser av samfunnsforstyrrende karakter i fred og terror-/sabotasjeaksjoner til beredskap/krig. For sokkel- og oljeforsyningsberedskapen er omstillingsarbeidet godt i gang og videreføres i planperioden 1999-2002. For kraftforsyningsberedskapens del startet revisjonsarbeidet med en utvidelse av energilovens kap 6 og endring av instruksjonen for Kraftforsyningsberedskapsorganisasjon av 1993, hvor kraftselskapene er pålagt å gjennomføre planlegging for fredsberedskap og foreta nødvendige sikringstiltak mot skader som følge av naturgitte forhold og teknisk svikt i fredstid.

Langsiktige mål og strategier

Et overordnet mål er å sikre samfunnstjenlig prioritering av produksjon, forsyning og distribusjon av viktige varer og tjenester for å redusere konsekvensene av ulike typer fredskriser, samt å sikre totalforsvaret tilgang på livs- og krigsviktige varer og tjenester i en beredskaps-/krigssituasjon. Innenfor denne overordnede målsettingen har energiforsyningsberedskapen følgende mål:

- Beredskapen for petroleumsvirksomheten skal for alle krisesituasjoner være tilstrekkelig til å kunne opprettholde virksomheten, så lenge det ikke er fare for sikkerheten for personell og/eller miljø.
- Oljeforsyningsberedskapens systemer og virkemidler skal i en beredskaps-/krigssituasjon sørge for at samfunnet så langt det er mulig sikres sitt behov for drivstoff.
- Virkemidlene skal i størst mulig grad også kunne brukes til å dempe samfunnsmessige virkninger av alvorlige forstyrrelser i oljemarkedet i fredstid.
- Kraftforsyningsberedskapen skal sikre kraftleveranser og holde infrastrukturen, dvs produksjonsanlegg, overføringsanlegg, koblingsanlegg og transformatorer intakt så lenge som mulig, og gjennom hurtig reparasjon gjenopprette kraftforsyningen ved strøbrudd.

KAP 1891 OLJEFORSYNINGSBEREDSKAP

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	27 287	20 250	19 790
30	Sikring og oppgradering av drivstoffanlegg, kan overføres	1 634	2 000	3 000
Sum kap 1891		28 921	22 250	22 790

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Virksomhetsbeskrivelse

Departementets beredskapsfaglige ansvar innenfor oljesektoren omfatter utvikling og vedlikehold av effektive og fleksible beredskapssystemer og -prosedyrer, både på oppstrøms- og nedsstrømsiden. Innenfor ansvarsområdet ligger også ivaretagelse av norske

beredskapsinteresser i International Energy Association's (IEA) og NATOs krisestyringskomiteer. I arbeidet blir departementet bistått av blant annet Oljeberedskapsrådet og Beredskapsorganisasjonen for drivstofforsyning (BOD).

Resultatrapport

- Revisjon av beredskapssystemet for virksomheten på sokkelen ble videreført.
- Om lag 27 pst av OEDs oljeberedskapsvolumer blir fornyet i løpet av 1998. Det ble nødvendig å avhende en mindre del av beredskapsvolumene for fullfinansiering av operasjonen.
- Humla drivstoffanlegg utenfor Ålesund ble forsøkt solgt. Oljeselskapene viste ingen interesse, og inntil videre forestår OED forvaltningen av anlegget.
- Det ble initiert et prosjekt for kartlegging og analyse av drivstoffressurser i forhold til NATOs forsterkningsplan for Norge som ett samarbeidsprosjekt mellom OED og representanter fra henholdsvis forsvaret og oljebransjen. Risiko- og sårbarhetsanalyser vil foreligge mot slutten av inneværende år.
- Revisjon og tilpasning av forskriftene for regulering av bruk av oljeprodukter ved oljeforsyningskriser i fredstid ble sluttført og skal ut på høring. Revisjonen innebærer blant annet en tilpassing i forhold til samfunnsstrukturen på de ulike bruksområdene. Fredskrisesystemet er i all hovedsak knyttet til norsk deltakelse og interesser i IEA.
- Lov av 31. mars 1949 nr. 3 om bygging og sikring av drivstoffanlegg ble endret.
- Arbeidet med å revidere databasen for samlet oversikt over militære og sivile drivstoffvolumer (ressursdatabasen) ble avsluttet og er under testing.
- Seminar for deler av beredskapsorganisasjonen for drivstofforsyningen ble gjennomført.
- Departementet fremmet norske interesser gjennom deltakelse i IEAs og NATOs krisestyringskomiteer på oljesiden.
- Ett samordnings- og utviklingsprosjekt av sivile og militære beredskapssystemer (SHOP/BFF) ble gjennomført.

Mål og strategier

Revisjon av beredskapssystemet for virksomheten på norsk sokkel

I 1997 ble arbeidet med tilpassing av beredskapssystemet for virksomheten på norsk kontinentalsokkel påbegynt. Det innebærer blant annet å innarbeide krigsberedskapsmessige hensyn i fredskrisesystemet. Arbeidet gjennomføres i samarbeid med Forsvars- og Justisdepartementet som har et spesielt ansvar, og ellers i tråd med det ansvar de ulike departementer har for virksomheten.

Opprettholde volumnivået på beredskapsproduktene - volumvedlikehold

Nivået på beredskapslagrene av oljeprodukter opprettholdes gjennom løpende utskifting i tråd med NATO-forpliktelsene og nasjonal målsetting. Dette fordi raffinerte oljeprodukter har begrensninger i forhold til hvor lenge de kan ligge lagret, og fordi kravet til en bedre miljømessig kvalitet på oljeproduktene forventes å øke ytterligere fremover. OED må derfor i større grad enn tidligere tilpasse sine produkter, i første omgang i forhold til svovelkravet. Vedlikehold av betydelige deler av beredskapsproduktene er gjennomført, men fremdeles gjenstår fornyelse av relativt store volumer.

Ivareta norske beredskapsinteresser internasjonalt

Norske interesser ivaretas gjennom deltakelse i internasjonale krisehåndteringsorganer i IEA og NATO.

År 2000-problemet

Initiere risiko- og sårbarhetsanalyser for å identifisere eventuelle problemer i forhold til leveranseregularitet såvel nasjonalt som internasjonalt. Se også egen omtale av år 2000-problemet innledningsvis i Stortingsproposisjonen.

Følge opp og videreutvikle Beredskapsorganisasjonen for drivstofforsyningen (BOD)

Følge opp BOD, som i en beredskaps-/krigssituasjon har totalansvar for nedstrømsaktivitetene knyttet til drivstoffdistribusjon. Organisasjonens øverste ledelse, som er sammenfallende med bransjens representanter i Oljeberedskapsrådet, vil for fredskriseformål være en rådgivende instans for departementet. Systemer og prosedyrer må bygge på oljeindustriens drifts- og forsyningsmønster i en normalsituasjon.

Videreutvikle partnerskapsrelasjonene med militær sektor

Med basis i prinsippene for sivil/militært planleggings- og informasjonssamarbeid, søke integrert samarbeid med militær sektor innenfor arbeidsområdet oljeforsyningsberedskap som grunnlag for felles prioriteringer innen totalforsvaret.

Medvirke til gjensidig sivil/militær bistand og oppfølging i aktuelle nasjonale og internasjonale beredskapsfora (NATO/NPC) for å sikre koordinerte nasjonale holdninger og vurderinger i forhold til overordnede allierte styringsdokumenter.

Resultatmål 1999

- Slutføre revisjon av beredskapssystemet for virksomheten på sokkelen.
- Initiere handlingsplaner og eventuelle beredskapstiltak på bakgrunn av risiko- og sårbarhetsanalyser i forhold til år 2000-problemet.
- Videreføre forvaltningen av beredskapsvolumene, blant annet ved å gjennomføre utskifting og spesifikasjonsvedlikehold (avsvovling) av ett mindre kvantum gassolje.
- Gjennomføre endelig avklaring med hensyn til Humla-anlegget på bakgrunn av gjennomgangen av behov og prinsipper for statlig eierskap i drivstoffanlegg.
- Gjøre ressursdatabasen kompatibel mot nødvendige deler av selskapenes logistikk-systemer.
- Gjennomgå BODs organisasjonsstruktur med tanke på nødvendige tilpassinger til bransjens struktur og NATOs forsterkningsplan for Norge.
- Revidere BODs håndbok og instruksverk.
- Videreføre arbeidet med å fremme nasjonale interesser innenfor oljeberedskapssektoren gjennom deltakelse i IEAs og NATOs krisestyringskomiteer i samarbeid med Utenriksdepartementet.
- Deltakelse i «NATO CMX 99», en krisehåndteringsøvelse ledet av Forsvarsdepartementet, hvor den politiske kommunikasjonsprosessen står sentralt.
- Søke integrert samarbeid med militær sektor på arbeidsområdet oljeforsyningsberedskap som grunnlag for felles prioriteringer innenfor totalforsvaret. Samarbeidsgrunnlaget er prinsippene for sivil/militært planleggings- og informasjonssamarbeid.

Budsjettforslag 1999

OEDs beredskapsvolumer, øremerket sivile formål under totalforsvarskonseptet, holdes i medhold av NATO-forpliktelsen om volumer under myndighetskontroll, uttrykt gjennom et visst antall dagers dekning, og nasjonal målsetting. Budsjettmidlene under kap 1891 går i all hovedsak til dekning av bundne utgifter ved nødvendige tiltak for forsvarlig forvaltning av volumene. Slike forvaltningstiltak er leie av lagerkapasiteter hos oljeselskapene, fornyelse og spesifikasjonsvedlikehold av volumene, og oppgradering og vedlikehold av drivstoffanlegg hvor OED har eierandeler. Eksempler på oppgradering og vedlikehold er tiltak for å møte stadig strengere krav til sikkerhet og miljø. For å kunne oppfylle forpliktelsene, og Stortingets intensjon om én måneds dekning av raffinerte oljeprodukter, er det behov for bevilgninger av samme størrelse som i 1998.

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 19,79 mill kroner for 1999. Utgifter knyttet til forvaltning av beredskapsvolumene anslås til ca 18 mill kroner. Resterende del forutsettes benyttet til diverse lønnsutgifter og møtegodtgjørelser i forbindelse med virksomheten i råd og Beredskapsorganisasjonen for drivstofforsyningen, nødvendig konsulentbistand i forbindelse med forvaltningen av volumene, samt drift og vedlikehold av ressursdatabasen.

Post 30 Sikring og oppgradering av drivstoffanlegg, kan overføres

Det foreslås bevilget 3 mill kroner for 1999 til videreføring av arbeidet med nødvendig fysisk vedlikehold og oppgradering av drivstoffanlegg hvor OED har eierinteresser. Dette er en økning på 1 mill kroner i forhold til vedtatt budsjett 1998. Økningen har sammenheng med oppgradering av kaianlegg i tilknytning til et beredskapslager.

KAP 1892 KRAFTFORSYNINGSBEREDSKAP

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1997	Vedtatt budsjett 1998	Forslag 1999
01	Driftsutgifter	614	600	610
70	Tilskudd til sikringstiltak, <i>kan overføres</i>	2 700	2 500	2 600
	Sum kap 1892	3 314	3 100	3 210

Vedtatt budsjett 1998 refererer seg til Stortingets budsjettvedtak desember 1997 for budsjettåret 1998 (Blå bok).

Virksomhetsbeskrivelse

For å oppnå en tilfredsstillende beredskap og sikkerhet knyttet til utnyttelse av landets vann- og energiresurser skal Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) etter energiloven samordne og følge opp beredskapsplanleggingen innen kraftforsyningen ved beredskap og i krig. Rådgivende organer for NVE er Beredskapsrådet for kraftforsyningen og Sakkyndig utvalg for beredskapsmessig drift av dammer.

Resultatrapport

NVE har lagt særlig vekt på å oppnå bedre reparasjonsberedskap og rehabiliterings-evne ved omfattende avbrudd i strømforsyningen i fredstid. I denne sammenheng er det etablert en regional rasjoneringsberedskap for å håndtere en eventuell kraftknapphetssituasjon innen regioner og fylker.

Sikring av kraftforsyningens drift under krisesituasjoner i fred, ved beredskap og i krig er videreført gjennom anskaffelse av reservemateriell og gjennom arbeidet i Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO). Kraftforsyningsspersonell har fått innføring i beredskaps- og sikkerhetsarbeid. Betydelig innsats er lagt ned i arbeidet med å forbedre beredskap og driftssikkerhet ved samband og edb-baserte styrings- og kontrollfunksjoner.

I 1997 ble det gjennomført beredskapsmessig tilsyn og åtte systemrevisjoner av virksomhetens internkontrollsystemer, gjennomført og kontrollert sikringstiltak ved kraftstasjoner, transformatorstasjoner og beredskapsrom, gjennomgått fire beredskapsrom med styrings- og kontrollsystemer, gjennomgått/klassifisert fire driftssentraler og åtte andre kraftforsyningsanlegg, pålagt objektsikringstiltak ved tre viktige anlegg, og utarbeidet regler og pålegg for sikring av kabelforbindelsene til kontinentet. Videre har NVEs interne havarigruppe for kraftforsyning gjennomgått og utarbeidet rapporter etter større skader og havarier. Det er på bakgrunn av de siste års erfaringer etablert et spesielt værvarslingsberedskap med blant annet varslings til kraftforsyningen gjennom NVE.

NVE har gjennomført beredskapskonferanser i tre fylker og brann-/rednings-/kriseøvelser ved to kraftselskaper. Det er utarbeidet veileder i risiko- og sårbarhetsanalyse for håndtering av store feilsituasjoner og utført planleggingsarbeid i forbindelse med utvikling av et nytt driftsradioprojekt for kraftforsyningen.

For sikring av kraftforsyningens drift ved krisesituasjoner i fred og forberedelse til beredskap/krig har NVE i 1997 gitt tilskudd til sikringstiltak og anskaffelse av reservemateriell og nødstrømsaggregater tilsvarende det bevilgede beløp.

Mål og strategier

NVEs hovedmål for arbeidet med kraftforsyningsberedskap er å sikre en motstandsdyktig og driftssikker energiforsyning under krisesituasjoner i fred, ved beredskap og i krig, jf NVEs målstruktur under kap 1820. Det er et mål for både krigs- og fredsberedskap å holde infrastrukturen i form av produksjonsanlegg, overføringsledninger, koblingsanlegg og transformatorer intakte lengst mulig, og å bringe skadde komponenter tilbake i driftsklar stand ved reparasjon så snart som mulig. Det settes kravspesifikasjoner til anlegg for å unngå utfall, krav om reparasjonsberedskap og krav til lagre av reservemateriell.

For å oppnå ovennevnte målsettinger vil NVE i årene fremover legge særlig vekt på:

Bedret kraftforsyningsberedskap

De senere års erfaring viser at kraftforsyningen kan bli påført meget omfattende skader ved naturgitte ulykker som uvær og flom. NVE vil øke innsatsen for den del av beredskapsarbeidet som bidrar til at kraftforsyningen blir bedre skikket til å håndtere skader som skyldes naturgitte forhold og teknisk svikt, med særlig vekt på reparasjonsberedskap og rehabiliterings-evne etter slike skader.

Arbeidet med sikring av driftssentraler, styrings- og kontrollsystemer vil fortsette og inkludere nye og strengere krav til data-, sambands- og elektronisk sikring, herunder også driftsradio.

Beredskapsarbeidet mot terror, sabotasje- og krigshandlinger vil bli styrket gjennom pålegg om og kontroll med gjennomføring av sikringstiltak ved kraftforsyningsanlegg. Det forberedes også vakthold ved viktige anlegg.

Godt utviklet landsomfattende beredskapsorganisasjon

Beredskapsorganisasjonen skal gjøre kraftforsyningen bedre skikket til å håndtere knapphetssituasjoner, samt bedre samfunnets evne til å håndtere flom og unormale situasjoner i vassdrag. Innføring av risiko- og sårbarhetsanalyser skal øke kvaliteten på beredskapsplanleggingen. Det vil bli lagt vekt på at kraftselskapene utarbeider tilfredsstillende katastrofe- og beredskapsplaner i tillegg til at de etablerer, organiserer og øver en fast stab for fredstidskriser. Beredskapskonferanser og fagseminarer vil bli gjennomført på fylkes-, kommune og energiverkshavnivå. Kraftselskapene vil bli gitt bistand i beredskaps- og sikkerhetsarbeid gjennom kurs og øvelser.

Økt rehabiliteringsevne og reparasjonsberedskap i kraftforsyningen

Det legges særlig vekt på å oppnå bedre reparasjonsberedskap og rehabiliteringsevne ved omfattende avbrudd i kraftforsyningen i fredstid. I denne forbindelse er det etablert en regional rasjoneringsberedskap for å håndtere en eventuell kraftknapphetssituasjon innen regioner og fylker. NVE vil koordinere, gi pålegg om og bistå ved anskaffelse av reservemateriell. Ordningen med tilskudd til kraftforsyningens anskaffelse av reservemateriell, nødstrømsaggregater og gjennomføring av bygningsteknisk sikringstiltak er av stor viktighet. NVEs havarigruppe vil gjennom oppsøkende virksomhet samle inn og analysere større skader og havarier. Internkontrollsystemer hos anleggseierne må revideres og kontrolleres med sikte på bedre reparasjonsberedskap og rehabiliteringsevne.

Det er nødvendig med tilstrekkelig sikring av driftssentraler og sambandsinstallasjoner, og at driftssamband og operativt samband forbedres. Samarbeid mellom kraftselskaper i en krisesituasjon og samarbeid med andre etater som fylke, kommune, lokal redningsentral, forsvar og hjelpeorganisasjoner må forberedes. Opplæringstilbudet for kraftforsyningspersonell i brann/redning ved HMS-senteret og Norges Brannskole vil videreutvikles.

Arbeidet med år 2000-problemer

Ansvaret for kraftforsyningens år 2000-arbeid ligger i de enkelte selskaper. NVE vil fortsette oppfølgingsarbeidet overfor alle selskaper i kraftforsyningen. Dette omfatter gjennomgang av de aktuelle datasystemer, oppgraderingstiltak og ekstraordinær beredskap i kritiske tidsrom. NVE deltar også i Energiforsyningens fellesorganisasjons (EnFO) år 2000-prosjekt. Se også egen omtale av år 2000-problemet innledningsvis i Stortingsproposisjonen.

Resultatmål 1999

- Stimulere kraftselskapene til anskaffelse av reservemateriell og gjennomføring av bygningstekniske sikringstiltak gjennom tildeling av tilskudd innenfor den foreslåtte tilskuddsrammen på 2,6 mill kroner.
- Gjennomføre beredskapskonferanser, kurs og øvelser for kraftselskapene.
- Følge opp kraftforsyningens arbeid med år 2000-problematikken.

Budsjettforslag 1999

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget kr 610 000 under denne posten for 1999. Posten omfatter godtgjørelse til Beredskapsrådet for kraftforsyningen og Sakkyndig utvalg for beredskapsmessig drift av dammer, konsulentbistand og vedlikehold av kommandoanlegg for kraftforsyningens sentrale ledelse.

Post 70 Tilskudd til sikringstiltak, kan overføres

Formål med ordningen

Fra tilskuddsordningen ytes midler til å gjennomføre pålegg om sikringstiltak gitt av NVE, og til anskaffelse av reservemateriell og nødstrømsaggregater for å opprettholde driften i fred, ved beredskap og i krig.

Pålagte sikringstiltak

NVE kan i medhold av energiloven av 29. juni 1990 nr 50, kap 6 gi pålegg om gjennomføring av sikringstiltak ved kraftforsyningsanlegg. Tiltakene skal bidra til å sikre anleggene mot skade som skyldes naturgitte forhold, teknisk svikt eller tilsiktede ødeleggelser i fred, beredskap eller i krig.

Anskaffelse av reservemateriell

Midlene forutsettes benyttet til tilskudd til energiverk ved anskaffelse av viktig reserve-materiell og reparasjonsutstyr.

Tildelingsregler

Pålagte sikringstiltak

Medfører gjennomføringen av et pålegg vesentlige kostnader som ikke oppveies av tilsvarende fordeler, kan NVE gi tilskudd etter følgende tildelingsregler:

1. Ved nye anlegg bekoster eier alle sikringstiltak innenfor en økonomisk ramme fastsatt av NVE. For kostnader ut over denne ramme blir det vurdert å gi statlig tilskudd på inntil 50 pst av overskytende beløp.
2. For allerede etablerte anlegg kan det ved pålegg om sikringstiltak gis inntil 50 pst tilskudd.
3. For å komme i betraktning til støtte må det utarbeides finansieringsplan som godkjennes av NVE. Overskridelser fra denne planen dekkes av eier. NVE kan i særlige tilfeller yte tilleggsbevilgninger.
4. Ved anskaffelser av materiell til gjennomføring av sikringstiltakene skal statens regelverk for anskaffelser (REFSA) benyttes. Spesifikasjoner og kontrakter skal på forhånd være godkjent av NVE.

Anskaffelse av reservemateriell

Materiellet skal ha størst mulig bruksområde og gi mulighet for fleksibel anvendelse. For eksempel bør transformatorer være av standardisert type og kunne benyttes til flest mulig omsetningsforhold/spenningsverdier på de steder de blir benyttet.

Følgende tildelingsregler ligger til grunn for ordningen:

1. Tilskudd kan tildeles energiverk som gjennom skriftlig søknad dokumenterer et reelt beredskapsmessig behov for det aktuelle reservemateriell. Tilskuddets størrelse kan være inntil 50 pst av materiellets anskaffelseskostnad.
2. Materiell som anskaffes eies av de energiverk som deltar i finansieringen. Ved samfinansiering, skal ansvaret for anskaffelse og administrasjon normalt legges til et sentralt energiverk i området.
3. Energiverk som gis tilskudd plikter å skaffe til veie det resterende beløp som muliggjør anskaffelsen over egne budsjetter eller i samarbeid med andre energiverk.
4. Ved anskaffelser av materiell til gjennomføring av sikringstiltakene skal statens regelverk for anskaffelser (REFSA) benyttes. Spesifikasjoner og kontrakter skal på forhånd være godkjent av NVE.
5. For å komme i betraktning til tilskudd må det utarbeides finansieringsplan som godkjennes av NVE. Overskridelser fra denne planen dekkes av de energiverk som står som eier av materiellet. NVE kan i særlige tilfeller yte tilleggsbevilgninger.
6. Materiellet skal være fullverdiforsikret og staten påtar seg ikke ansvar ut over tildelte tilskudd. Det framsettes ikke krav om tilbakebetaling i forbindelse med kassasjon eller avhendelse av materiellet. Avhendelse og kassasjon skal godkjennes av NVE.

Oppfølgingskriterier

NVE skal underrettes når reservemateriellet tas i bruk. Det skal opplyses om hvorfor materiellet er tatt i bruk og hvor lenge det forventes benyttet. Kontroll med materiellets disponering og tilstand skal inngå i energiverkets internkontrollrutiner. Eventuelle uregelmessigheter ved materiellet rapporteres omgående til NVE. NVE kan kontrollere materiellet ved stikkprøver.

Rapportmetoder

Pålagte sikringstiltak

Før endelig sluttutbetaling skal NVE kontrollere at sikringstiltakene er utført i samsvar med godkjente planer og forutsetninger. Eier skal innsende revisorattestert sluttregnskap

som kan sammenholdes med det kostnadsoverslag som ligger til grunn for finansieringsplanen.

Anskaffelse av reservemateriell

Før endelig sluttutbetaling skal det innsendes sluttregnskap som kan sammenholdes med det kostnadsoverslag som ligger til grunn for finansieringsplanen. Eier må se til at materialet er tilfredsstillende levert, arbeid utført og kontrollere leveransen i forhold til bestilling. Eier skal innsende revisorattestert sluttregnskap.

Budsjettforslag 1999

Det foreslås bevilget 2,6 mill kroner til sikringstiltak for 1999. Tilskudd til anskaffelse av nødstrømsaggregater og annet materiell for å styrke kraftforsynings reparasjonsberedskap og rehabiliteringsevne etter skader, har tatt det vesentligste av bevilgningene de senere år. Det er nå behov for å prioritere midler til bygningstekniske sikringstiltak. I likhet med tidligere år foreslås det en tilsagnsfullmakt på 2,5 mill kroner, jf Forslag til vedtak II.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I proposisjonen om statsbudsjettet for 1999 føres de summene opp som er nevnt i et
framlagt forslag:

Sum utgifter under kap 1800-1892, 2440 og 2442	Kr	25 900 000 000
Sum inntekter under kap 4810-4860, 5440, 5608, 5680 og 5685.....	Kr	59 494 200 000

**Forslag
til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 1999,
kapitlene 1800-1892, 2440 og 2442, 4810-4860, 5440, 5608, 5680 og 5685**

I

Utgifter:

Kap	Post	Kr	Kr	Kr
Administrasjon				
1800	Olje- og energidepartementet (jf kap 4800)			
	01 Driftsutgifter	91 150 000		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 000 000		111 150 000
	Sum Administrasjon			111 150 000
Petroleumsforvaltning				
1810	Oljedirektoratet (jf kap 4810)			
	01 Driftsutgifter	220 950 000		
	21 Spesielle driftsutgifter	56 500 000		
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 000 000		
	70 Tilskudd til Petrad, <i>kan overføres</i>	3 000 000		
	71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum, <i>kan overføres</i>	22 500 000		307 950 000
	Sum Petroleumsforvaltning			307 950 000
Energi- og vassdragsforvaltning				
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf kap 4820 og 4829)			
	01 Driftsutgifter	179 600 000		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	31 500 000		
	30 Forbygningsarbeider og oppryddingstiltak, <i>kan overføres</i>	41 700 000		
	72 Tilskudd til investeringer i ledningsnett, <i>kan overføres</i>	35 000 000		287 800 000
1825	Energiøkonomisering			
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	66 000 000		
	72 Introduksjon av ny energiteknologi og bioenergi, <i>kan overføres</i>	203 000 000		
	73 Produksjonstøtte til vindkraft	1 500 000		270 500 000
	Sum Energi- og vassdragsforvaltning			558 300 000
Forskningsformål				
1830	Energiforskning (jf kap 4829)			
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	12 100 000		
	50 Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	160 000 000		
	70 Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	7 500 000		179 600 000
	Sum Forskningsformål			179 600 000

Kap	Post	Kr	Kr	Kr
Sivilt beredskap under Olje- og energidepartementet				
1891	Oljeforsyningsberedskap			
	01 Driftsutgifter	19 790 000		
	30 Sikring og oppgradering av drivstoffanlegg, <i>kan overføres</i>	3 000 000		22 790 000
1892	Kraftforsyningsberedskap			
	01 Driftsutgifter	610 000		
	70 Tilskudd til sikringstiltak, <i>kan overføres</i>	2 600 000		3 210 000
	Sum Sivilt beredskap under Olje- og energidepartementet			26 000 000
Petroleumsvirksomhet				
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf kap 5440)			
	22 Fjerningsutgifter	8 000 000		
	30 Investeringer	24 100 000 000		
	50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond	600 000 000		24 708 000 000
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen			
	70 Tilskudd, <i>kan overføres</i>	9 000 000		9 000 000
	Sum Petroleumsvirksomhet			24 717 000 000
Sum departementets utgifter				25 900 000 000

Inntekter:

Kap	Post	Kr	Kr	Kr
Ordinære inntekter				
4810	Oljedirektoratet (jf kap 1810)			
	01 Gebyr- og avgiftsinntekter	2 100 000		
	02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	14 000 000		
	03 Refusjon av tilsynsutgifter	54 000 000		
	04 Salg av undersøkelsesmateriale	15 000 000		
	05 Salg av publikasjoner	4 000 000		
	06 Ymse inntekter	1 400 000		
	08 Inntekter barnehage	2 800 000		93 300 000
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf kap 1820)			
	01 Gebyr- og avgiftsinntekter	11 600 000		
	02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	22 600 000		34 200 000
4829	Konsesjonsavgiftsfondet (jf kap 1820 og 1830)			
	50 Overføring fra fondet	106 500 000		106 500 000
4860	Statsforetak under Olje- og energidepartementet			
	80 Inntekter fra oppgjørsordningen for utenlandshandelen med kraft	45 000 000		
	90 Avdrag, Statnett SF	400 200 000		
	91 Avdrag Statkraft SF	425 000 000		870 200 000
	Sum Ordinære inntekter			1 104 200 000
Inntekter fra petroleumsvirksomhet				
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf kap 2440)			
	24 Driftsresultat			
	1 Driftsinntekter	72 900 000 000		
	2 Driftsutgifter	-14 800 000 000		
	3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-1 900 000 000		
	4 Avskrivninger	-17 400 000 000		
	5 Renter	-8 900 000 000	29 900 000 000	
	30 Avskrivninger		17 400 000 000	
	80 Renter		8 900 000 000	56 200 000 000
	Sum Inntekter fra petroleumsvirksomhet			56 200 000 000
Renter og utbytte				
5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet			
	80 Renter, Statnett SF	157 000 000		
	81 Renter, Statkraft SF	218 000 000		375 000 000
5680	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet			
	80 Utbytte, Statnett SF	225 000 000		
	81 Utbytte, Statkraft SF	90 000 000		315 000 000
5685	Aksjer i Den norske stats oljeselskap a.s			
	80 Utbytte	1 500 000 000		1 500 000 000
	Sum Renter og utbytte			2 190 000 000
Sum departementets inntekter				59 494 200 000

II Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 1999 kan gi tilsagn utover gitt bevilgning for inntil følgende beløp:

Kap.	Post	Formål	(i 1 000 kr)
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 500
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	72	Tilskudd til investeringer i ledningsnett, <i>kan overføres</i>	20 000
1830		Energiforskning	
	50	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	20 000
1892		Kraftforsyningsberedskap	
	70	Tilskudd til sikringstiltak, <i>kan overføres</i>	2 500

III Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 1999 kan overskride bevilgningen under:

1. Kap 1810 Oljedirektoratet, post 01 Driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekt under kap 4810 Oljedirektoratet, post 05 Salg av publikasjoner og post 06 Ymse inntekter.
2. Kap 1810 Oljedirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekt under kap 4810 Oljedirektoratet, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet.
3. Kap 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat, post 21 Spesielle driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekt under kap 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet.

IV Godkjenning av prosjekter på norsk kontinentalsokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 1999 kan godkjenne prosjekter på norsk kontinentalsokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer pr prosjekt utgjør 3 mrd kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje og naturgass.
4. Det må være bevilgningsmessig dekning for investeringene under kap 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten.

V Godkjenning av vederlagsfri overføring av eiendomsrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 1999 kan godkjenne vederlagsfri overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Kongen har fått fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

VI Godkjenning av salg av SDØE-andeler

Stortinget samtykker i at Kongen i 1999 kan godkjenne salg av SDØE-andeler i utvinningstillatelser der det antas at samlede utvinnbare ressurser i forekomstene er mindre enn 10 mill tonn oljeekvivalenter.

Vedlegg**Den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet og Måravgiftsfondet****Den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet**

Tabellen nedenfor gir en oversikt over den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet:

		(i 1 000 kr)
Fondskapital pr 1.1.1997		375 459
Innbetalte konesjonsavgifter.....	114 409 ¹⁾	
Renter	12 704	
Overført til statsbudsjettet	-106 250	
Erstatning i forbindelse med regulering av Aursunden.....	-719	
Gebyr til Norges Bank ifm forvaltning av fondet	-2	
Endring i fondskapitalen	20 142	20 142
Fondskapital pr 1.1.1998		395 601
Budsjetterte konesjonsavgifter	161 000	
Beregnete renter	15 000	
Budsjettert tilbakebetalt erstatning (eksklusiv renter).....	7 200	
Overført til statsbudsjettet	-162 750 ²⁾	
Gebyr til Norges Bank ifm forvaltning av fondet	-2	
Beregnet endring i fondskapitalen	20 448	20 448
Beregnet fondskapital 1.1.1999		416 049
Budsjetterte konesjonsavgifter	117 000	
Overføring av fondskapital fra Måravgiftsfondet	1 992 ³⁾	
Beregnete renter	15 000	
Forslag til overføring til statsbudsjettet	-106 500	
Gebyr til Norges Bank ifm forvaltning av fondet	-2	
Beregnet endring i fondskapitalen	27 490	27 490
Beregnet fondskapital 1.1.2000		443 539

1) På grunn av forsinket utfakturering av konesjonsavgifter i 1997 er ca 45 mill kroner av avgiftene innbetalt først i 1998.

2) Av uttaket for 1998 er det i tillegg til opprinnelig foreslått uttak på 134 mill kroner (inkludert et uttak på 0,25 mill kroner til Måravgiftsfondet), tatt ut 29 mill kroner forutsatt benyttet til ombygging av dam Ula og utbedring ved Solbergfoss dam, jf St prp nr 65 og Innst S nr 252 for 1997-98.

3) Fra og med 1.1.99 vil Måravgiftsfondet bli innlemmet i Konesjonsavgiftsfondet. Kroner 350 000 av de budsjetterte inntektene refererer seg til innbetalinger til Måravgiftsfondet for 1998 som vil bli innbetalt i 1999.

I følge Konesjonsavgiftsfondets vedteker § 6-7 skal minimum 20 mill kroner til enhver tid være plassert i statskassen som en sikring for uforutsette hendelser. Det kan lånes ut inntil 25 mill kroner til finansiering av tiltak som vedkommende kommune setter i verk og som har sammenheng med kraftutbygging eller vassdragsregulering i kommunen.

Pr 31. desember 1997 er fondets midler anbragt som følger:

		(i 1 000 kr)
Beskrivelse		
Innestående i statskassen.....		395 571
Kredittforeningsobligasjoner.....		30
Lån til kommuner		0
Sum aktiva		395 601

Den finansielle utviklingen i Måavgiftsfondet

Måavgiftsfondet har sin bakgrunn i at Norsk Hydro gjennom kraftleiekontrakt om leveranser fra Mår kraftverk må betale en avgift på 2 pst av den årlige kraftleieprisen. Siste avregning for kraftleie til fondet er 31.12.98. Fra og med 1.1.99 vil Måavgiftsfondet bli innlemmet i Konesjonsavgiftsfondet.

		(i 1 000 kr)
Fondskapital pr 1.1.1997		863
Inntekter	839	
Renter	45	
Overført til statsbudsjettet.....	-250	
Endring i fondskapitalen	634	634
Fondskapital pr 1.1.1998		1 497
Budsjetterte inntekter	350	
Bregnede renter	45	
Overført til statsbudsjettet.....	-250	
Beregnet endring i fondskapitalen	145	145
Beregnet fondskapital 1.1.1999		1 642